

**سلسله گزارش‌های بازنگری در عناوین و شرح وظایف
کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی (۴):
بررسی تطبیقی عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های
پارلمانی در کشورهای منتخب**



مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: سلسله گزارش‌های بازنگری در عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی (۴): بررسی تطبیقی عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های پارلمانی در کشورهای منتخب

نام دفتر: مطالعات حقوقی (گروه حقوق اساسی و اسناد بالادستی)

نوع گزارش: طرح/لایحه ☐، نظارتی ☐، راهبردی ☒، پیش‌نویس قانونی ☐

تهیه و تدوین کنندگان: روح اله مکارم (دفتر مطالعات حقوقی)، محمد عبدالحسین زاده (دفتر مطالعات حکمرانی)

مدیر مطالعه: امین پژمان

ناظران علمی: جلیل محبی، احمد حکیم جوادی

همکاران: علیرضا عقیلی بهنام، شهاب محمدی، علی شکرالهی، امین پژمان

صفحه آرا: نرجس امیراحمدی

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. کمیسیون

۲. قانون آیین‌نامه داخلی مجلس

۳. عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌ها



تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۹/۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۷/۹

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	خلاصه مدیریتی
۲	بیان/شرح مسئله
۲	نقطه نظرات/ یافته های کلیدی
۳	۱. مقدمه
۵	۲. پیشینه
۵	۲-۱. سوابق مطالعاتی
۶	۲-۲. سوابق تقنینی به همراه آسیب شناسی
۷	۳. مقایسه کمیسیون های دائمی
۳۶	۴. فرانسه
۳۹	۴-۱. تعداد اعضای کمیسیون ها (ماده ۳۶ آیین نامه داخلی مجلس)
۳۹	۴-۲. فرایند عضویت در کمیسیون ها (ماده ۳۹ آیین نامه داخلی مجلس)
۳۹	۴-۳. شاخص های عضویت در کمیسیون ها
۴۱	۵. ترکیه
۴۱	۵-۱. در مجلس ملی کبیر ترکیه، کمیسیون ها به چند دسته تقسیم می شوند؟
۴۵	۶. آلمان
۴۹	۷. آمریکا
۵۲	۸. انگلستان
۵۳	۸-۱. کمیسیون های انتخابی
۵۳	۸-۲. کمیسیون عمومی
۵۴	۸-۳. کمیسیون های دائم
۵۵	۸-۴. کمیسیون های موقت (Ad hoc Committees)
۵۶	۸-۵. کمیسیون های عمومی و تخصصی (Joint Committees)
۵۸	۹. کره جنوبی
۵۸	۹-۱. کمیته های دائمی
۵۸	۹-۲. کمیته های ویژه
۵۹	۹-۳. کمیته های فرعی
۶۰	۱۰. چین
۶۰	۱۰-۱. وظایف و اختیارات کمیته دائمی کنگره ملی خلق چین
۶۱	۱۰-۲. نحوه عضویت و تشکیل کمیته دائمی کنگره ملی خلق چین
۶۱	۱۰-۳. کمیته های ویژه (تخصصی) کنگره ملی خلق چین
۶۱	۱۰-۴. وظایف و اختیارات کمیته های ویژه کنگره ملی خلق چین
۶۲	۱۰-۵. وظایف اختصاصی
۶۲	۱۰-۶. نحوه عضویت و ترکیب اعضای کمیته های ویژه

۶۲.....	۷-۱۰. وظایف و اختیارات کمیته تحقیقات کنگره ملی خلق چین.....
۶۴.....	۱۱. کانادا.....
۶۵.....	۱-۱۱. کمیسیون‌های مجلس عوام کانادا.....
۶۵.....	۲-۱۱. انواع کمیسیونها.....
۶۷.....	۳-۱۱. نحوه عضویت در کمیسیون‌ها.....
۶۸.....	۱۲. مالزی.....
۶۸.....	۱-۱۲. کمیسیون‌های مجلس نمایندگان.....
۶۹.....	۱۳. عراق.....
۶۹.....	۱-۱۳. عضویت در کمیسیونها.....
۶۹.....	۲-۱۳. انواع کمیسیون‌ها.....
۷۱.....	۱۴. جمع‌بندی و پیشنهادها.....
۷۲.....	منابع و مآخذ.....

فهرست جداول

۶.....	جدول ۱. تحلیل پیشینه پژوهشی.....
۶.....	جدول ۲. تحلیل پیشینه تقنینی.....
۷.....	جدول ۳. عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های دائمی کشورهای مورد مطالعه (ماخذ: داده‌های تحقیق).....
۳۲.....	جدول ۴. خلاصه کمیسیون‌های دائمی کشورهای مورد مطالعه.....
۳۶.....	جدول ۵. مقایسه نهادهای ذیل کمیسیون در مجلس فرانسه.....
۳۶.....	جدول ۶. مأموریت‌های کمیسیون در مجلس فرانسه.....
۳۷.....	جدول ۷. مأموریت‌های اطلاعاتی در کمیسیون‌های در مجلس فرانسه.....
۴۰.....	جدول ۸. برخی کمیسیون‌های ویژه در مجلس فرانسه.....
۴۲.....	جدول ۹. مقایسه ساختارهای ذیل کمیسیون در مجلس ترکیه.....
۴۳.....	جدول ۱۰. زیرکمیسیون‌ها و کارگروه‌های نمونه کمیسیون‌ها در مجلس ترکیه.....
۴۴.....	جدول ۱۱. برخی کمیسیون‌های موقت در مجلس ترکیه.....
۴۴.....	جدول ۱۲. برخی کمیسیون‌های تفحص و نظارت در مجلس ترکیه.....
۴۷.....	جدول ۱۳. انواع کمیسیون‌ها در مجلس آلمان.....
۴۷.....	جدول ۱۴. مقایسه ساختارهای ذیل کمیسیون‌ها در مجلس آلمان.....
۴۸.....	جدول ۱۵. سایر انواع کمیسیون‌ها در مجلس آلمان.....
۴۹.....	جدول ۱۶. مقایسه ساختار کمیسیون‌ها در مجلس نمایندگان آمریکا.....
۵۰.....	جدول ۱۷. ساختارهای فرعی کمیسیون‌ها در مجلس نمایندگان آمریکا.....
۵۲.....	جدول ۱۸. انواع کمیسیون‌ها در مجلس انگلیس.....
۵۷.....	جدول ۱۹. مقایسه ساختاری کمیسیون‌ها در مجلس انگلیس.....
۶۰.....	جدول ۲۰. عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس کره جنوبی.....
۶۲.....	جدول ۲۱. جدول عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس چین.....
۶۷.....	جدول ۲۲. عناوین و شرح وظایف کمیسیونهای مجلس کانادا.....
۶۸.....	جدول ۲۳. عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس مالزی.....

فهرست شکل‌ها

۳۵.....	شکل ۱. نمودار تعداد کمیسیون‌های پارلمان در کشورهای مورد مطالعه.....
---------	---



سلسله گزارش‌های بازنگری در عناوین و شرح وظایف
کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی (۴):
بررسی تطبیقی عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های
پارلمانی در کشورهای منتخب

[Doi: 10.22034/report.mrc.2025.1404.33.7.21013](https://doi.org/10.22034/report.mrc.2025.1404.33.7.21013)

چکیده

کمیسیون‌های مجلس با توجه به کثرت نمایندگان در هر کشور و تعدد مسائل و موضوعاتی که نیازمند ورود مجلس است، نقش مهمی در تقسیم کارها و تخصصی‌تر شدن امور و همچنین افزایش کیفیت قوانین و نظارت دقیق‌تر آن مجلس در مسائل مختلف کشور دارد. به همین علت تعداد، وظایف، الگوی تقسیم (بر اساس دائمی، موقت و... بودن) کمیسیون‌ها، تعداد و نحوه انتخاب اعضای کمیسیون‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. در جمهوری اسلامی ایران، از طرفی با توجه به چالش‌ها، مسائل و موضوعات جدید در کشور، نیل به یک الگوی مطلوب برای اصلاح الگوی فعلی کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی طی بررسی و سلسله گزارش‌هایی لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

در این گزارش، با روش توصیفی تحلیلی به مطالعه تطبیقی عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجالس قانونگذاری در کشورهای منتخب پرداخته می‌شود. این مطالعه با توجه به اهداف معمول مطالعات تطبیقی، می‌تواند به توصیف دقیق‌تر وضعیت مجالس کشورهای گوناگون که هم از طرفی مجالس دارای سابقه دارند و هم از طرف دیگر تشابه بیشتری با نظام حقوقی و قانونگذاری ایران دارند، منجر شود و در نهایت بتواند در استخراج یک الگوی بومی متناسب با ساختار سیاسی و حقوقی جمهوری اسلامی ایران نقش ایفا کند. با توجه به این نکته تعدادی از کشورها مورد مطالعه قرار گرفته‌اند تا در نتیجه این بررسی، توصیف مناسبی از وضعیت سایر مجالس قانونگذاری در کشورهای مورد مطالعه به دست آید و بتواند به شکل‌گیری الگوی مناسب برای اصلاح کمیسیون‌های مجلس منجر شود. کشورهای مورد مطالعه در این گزارش عبارتند از: فرانسه، ترکیه، آلمان، آمریکا، انگلستان، کره جنوبی، مالزی، چین، کانادا و عراق.

خلاصه مدیریتی

بیان/شرح مسئله

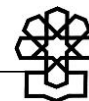
کمیسیون‌های مجلس نقش مهمی در تقسیم کارها و تخصصی‌تر شدن امور و همچنین افزایش کیفیت قوانین و نظارت دقیق‌تر آن مجلس در مسائل مختلف کشور دارد. براین اساس تعداد، الگوی تقسیم (بر اساس دائمی، موقت و... بودن)، شرح کار کمیسیون‌ها، تعداد و نحوه انتخاب اعضای کمیسیون‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. در جمهوری اسلامی ایران، کمیسیون‌ها با ساختار مذکور در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی فعالیت می‌کنند. از طرفی با توجه به چالش‌ها، مسائل و موضوعات جدید در کشور، نیل به یک الگوی مطلوب برای اصلاح الگوی فعلی کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی طی بررسی و سلسله گزارش‌هایی لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

یک محور این بررسی‌ها که موضوع گزارش فعلی است، مطالعه تطبیقی عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجالس قانونگذاری در کشورهای منتخب است. این مطالعه با توجه به اهداف معمول مطالعات تطبیقی، می‌تواند به توصیف دقیق‌تر وضعیت مجالس کشورهای گوناگون که هم از طرفی مجالس دارای سابقه دارند و هم از طرف دیگر تشابه بیشتری با نظام حقوقی و قانونگذاری ایران دارند، منجر شود و در نهایت بتواند در استخراج یک الگوی بومی متناسب با ساختار سیاسی و حقوقی جمهوری اسلامی ایران نقش ایفا کند. با توجه به این نکته تعدادی از کشورها که اولاً در زمینه قانونگذاری دارای سابقه هستند، ثانیاً پراکندگی جغرافیایی و سیاسی متنوعی دارند و نهایتاً برخی کشورها که از لحاظ نظام حقوقی به جمهوری اسلامی شباهت بیشتری دارند، مورد مطالعه قرار گرفته‌اند تا در نتیجه این بررسی، توصیف مناسبی از وضعیت سایر مجالس قانونگذاری در کشورهای مطالعه به دست آید و بتواند به شکل‌گیری الگوی مناسب برای اصلاح کمیسیون‌های مجلس کمک منجر شود. کشورهای مورد مطالعه در این گزارش عبارتند از: فرانسه، ترکیه، آلمان، آمریکا، انگلستان، کره جنوبی، مالزی، چین، کانادا و عراق.

در جمهوری اسلامی ایران قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، چارچوب موضوع کمیسیون‌ها، حدود اختیارات، ترکیب، نحوه تشکیل، نحوه ارجاع طرح‌ها و لوایح به کمیسیون‌ها و سایر ویژگی‌های ساختاری را تعیین کرده است. با این حال، پرسش این است که آیا این چارچوب موجود با شرایط امروز کشور، حجم و تنوع مسائل، و همچنین انتظارات فزاینده از نهاد قانونگذاری هم‌راستا و منطبق است یا نیاز به بازنگری دارد؟ تجربیات جهانی در کشورهای مختلف چه مشاهداتی به دست می‌دهند؟

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

۱. برخی از موضوعات در اکثر کشورهای مورد مطالعه در یک کمیسیون مشخص رسیدگی می‌شوند و می‌توان از آنها به‌عنوان کمیسیون‌های پرتکرار نام برد، مانند کمیسیون دفاع ملی، کمیسیون امور خارجه، کمیسیون سیاست داخلی، کمیسیون اقتصادی، کمیسیون راهبری مجلس، کمیسیون امور اجتماعی و کمیسیون حقوقی و قضایی.



۲. برخی از عناوین کمیسیون‌ها در این کشورها بسیار محدود و انگشت شمار بوده است، مانند کمیسیون حقوق بشر، کمیسیون زبانهای رسمی، کمیسیون شهروندی و مهاجرت، کمیسیون امور اتحادیه اروپا یا کمیسیون حفاظت از مصرف کنندگان.
۳. تعداد کمیسیون‌ها در کشورهای مورد مطالعه بسیار متفاوت است. در این میان پارلمان چین با ۵ کمیسیون کمترین تعداد را دارد و پارلمان‌های عراق و آلمان با ۲۵ کمیسیون بیشترین تعداد کمیسیون‌ها را دارد.
۴. سند حقوقی معرف تعداد و عناوین هر کمیسیون در نظام‌های حقوقی متفاوت است. برخی این موضوع را قانون اساسی پیشبینی کرده و برخی دیگر در قانون عادی به آن اشاره کرده‌اند.
۵. الگو تعیین تعداد هر کمیسیون در هر کشور مطابق با مختصات نظام حقوقی-سیاسی، پیشینه تاریخی و اقتضایات اجرایی و اجتماعی سامان یافته است.

پیشنهادهای راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

- با نظر به عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های کشورهای منتخب در این گزارش دریافت می‌شود که:
۱. تعداد کمیسیون‌ها و اعضای آن باید متناسب با اقتضائات و مسائل بومی کشور باشد. با این حال برخی موضوعات مهم در همه یا اغلب پارلمان‌ها دارای کمیسیون هستند و برخی دیگر به اقتضای مسائل کشور، فقط در یک کشور یافت می‌شود.
 ۲. اگرچه تعداد کمیسیون‌های مجلس در قانون عادی (قانون آیین‌نامه داخلی) درج می‌شود، اما باید به گونه‌ای تنظیم شود که قابلیت انطباق با مسائل آینده کشور را داشته باشد و منجر به اصلاحات مکرر در فواصل زمانی کوتاه نباشد.
 ۳. تعداد کمیسیون‌های مجلس ارتباط تنگاتنگی با دیگر ساختارها و فرایندهای مجلس دارد. به عنوان مثال جایگاه و تعداد فراکسیون‌ها، کمیته‌های ذیل هر کمیسیون، کیفیت مشارکت نخبگان و ذی‌نفعان و تعداد کمیسیون‌ها و موضوع هر یک در بازطراحی این موضوع مؤثر است.
 ۴. کمیسیون‌ها نایستی به عنوان جزایر جداگانه به قانون‌گذاری بپردازند. سازوکارهایی همچون تشکیل کمیته‌های تخصصی در کمیسیون‌ها با حضور دیگر اعضای کمیسیون‌ها، تشکیل کمیسیون‌ها یا کمیته‌های ویژه در حوزه‌های خاص بین‌بخشی و انسجام‌بخشی سیاستی و تقنین بین کمیسیون‌ها توسط ساختارهای ویژه از جمله ابتکاراتی است که در هماهنگی و هم‌افزایی میان کمیسیون‌های تخصصی در پارلمان‌های مختلف استفاده می‌شود.

۱. مقدمه

در ساختار سیاسی هر کشور، مجلس یا نهاد قانونگذاری جایگاه مهمی دارد. این نهاد، ضمن ایفای مسئولیت خطیر تقنین، نقش مؤثری در نظارت بر اجرای قوانین، پاسخگو کردن نهادهای اجرایی، و هدایت امور کشور از منظر ریل‌گذاری

و سیاست‌گذاری کلان دارد. با توجه به گستردگی وظایف و حجم انبوه مسائل متنوعی که هر روزه در عرصه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، زیست‌محیطی و سیاسی مطرح می‌شوند، ساختار درونی مجلس نیازمند نظم و انسجامی است که هم قابلیت پاسخگویی به تحولات سریع را داشته باشد و هم امکان ورود تخصصی به حوزه‌های مختلف را فراهم آورد. یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحقق این هدف، کمیسیون‌های تخصصی مجلس هستند.

کمیسیون‌ها در بسیاری مواقع بازوان کارشناسی مجالس محسوب می‌شوند و نقشی جدی در تسهیل بررسی تخصصی طرح‌ها و لوایح، ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها، دعوت از مسئولان، اخذ گزارش‌ها و همچنین بررسی شکایات، مسائل مردمی و حوزه انتخابیه دارند. در غیاب کمیسیون‌ها، ورود مستقیم همه نمایندگان به تمام موضوعات عملاً غیرممکن و غیربهرینه خواهد بود و کیفیت پردازش و تصمیم‌گیری به شدت کاهش می‌یابد؛ لذا نهاد کمیسیون، هم‌زمان یک ساختار تقسیم کار درونی و یک ابزار ارتقای کیفیت تصمیم‌سازی است.

از آنجاکه موضوعات مبتلا به کشورها همواره در حال تحول و پیچیده‌تر شدن هستند، طراحی ساختار کمیسیون‌ها نباید ایستا و غیرقابل انعطاف باشد. برعکس، لازم است الگوی کمیسیون‌ها به گونه‌ای طراحی شود که متناسب با تحولات روز و نیازهای جدید، قابلیت بازآرایی و بازطراحی را داشته باشد. این مسئله، مستلزم وجود یک رویکرد پویای سیاست‌گذاری در درون ساختار تقنینی است.

در جمهوری اسلامی ایران نیز کمیسیون‌ها با ترکیبی مشخص در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی پیش‌بینی شده‌اند و این قانون، چارچوب شکلی و محتوایی کمیسیون‌ها، حدود اختیارات، ترکیب، نحوه تشکیل، روابط بین کمیسیون‌ها و سایر ویژگی‌های ساختاری را تعیین کرده است. باین‌حال، پرسش این است که آیا این چارچوب موجود با شرایط امروز کشور، حجم و تنوع مسائل، و همچنین انتظارات فزاینده از نهاد قانونگذاری هم‌راستا و منطبق است یا نیاز به بازنگری جدی دارد؟

یکی دیگر از چالش‌های مهم در طراحی کمیسیون‌ها، تعادل میان ثبات ساختاری و انعطاف موضوعی است. از یک سو، وجود کمیسیون‌های دائمی با حیطه اختیارات مشخص باعث می‌شود تا نمایندگان بتوانند در یک بازه زمانی معنادار، تخصص و تسلط خود را نسبت به موضوعات آن حوزه تقویت کنند. همچنین ثبات ساختاری موجب شکل‌گیری روابط مؤثر میان کمیسیون و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و ایجاد حافظه نهادی در بررسی مسائل مشابه می‌شود.

از سوی دیگر، انعطاف موضوعی به مجلس این امکان را می‌دهد که برای موضوعات جدید و پرچالش که در الگوی ثابت کمیسیون‌های دائمی نمی‌گنجند، کمیسیون‌های خاص، موقت یا ویژه‌ای تشکیل دهد که با تمرکز بالا و اختیارات خاص، بتوانند به شکل مؤثری در مدت‌زمان مشخص به بررسی آن موضوع بپردازند.

موضوع مهم دیگر در طراحی ساختار کمیسیون‌ها، شیوه انتخاب اعضا و معیارهای ورود نمایندگان به کمیسیون‌های مختلف است. در برخی موارد، ترکیب اعضای کمیسیون‌ها بیش از آنکه منعکس‌کننده تخصص، تجربه یا علایق حرفه‌ای نمایندگان باشد، نشانه‌ای از وجود مناسبات سیاسی یا توازن‌های فراکسیونی میان برخی جناح‌ها و احزاب است. این مسئله اگرچه در چارچوب یک نظام سیاسی ممکن است گریزناپذیر باشد، اما باید سازوکاری برای تقویت جنبه تخصصی آن نیز در نظر گرفت. برای مثال، در انتخاب اعضای کمیسیون‌های دارای ماهیت فنی و پیچیده؛ لازم است سابقه علمی،



تجربیات حرفه‌ای و میزان تسلط نمایندگان نسبت به موضوعات مورد توجه قرار گیرد. همچنین، استفاده از نظام مشورتی درونی یا کمیته‌های ارزیاب تخصصی می‌تواند به پالایش و بهبود فرایند گزینش اعضا کمک کند. از طرفی، ایجاد فرصت‌های آموزش مستمر برای اعضای کمیسیون‌ها در حوزه‌های مرتبط، می‌تواند به ارتقای دانش و توان تخصصی آن‌ها بینجامد.

با توجه به آنچه گفته شد، نظام فعلی کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی هرچند دارای ظرفیت‌هایی مهم است، اما نیازمند اصلاحاتی می‌باشد. تمرکز بر آینده‌نگری در طراحی ساختارها، توجه به تحولات فناوری، تنوع فزاینده موضوعات اجتماعی، سرعت تغییر در عرصه‌های اقتصادی و زیست‌محیطی، همه‌وهمه اهمیت اصلاح این الگو را دوچندان می‌کند. در این مسیر، بهره‌گیری از رویکردهای تطبیقی نیز ضروری است. یعنی باید دید که در سایر نظام‌های پارلمانی، کمیسیون‌ها چگونه طراحی شده‌اند، چه نوع تقسیم‌بندی‌هایی داشته‌اند، چه اختیاراتی به آن‌ها داده شده، و چگونه توانسته‌اند پاسخگوی تحولات زمانه باشند. البته، در این فرایند نمی‌توان صرفاً به تقلید و الگوبرداری پرداخت، بلکه لازم است الگوها و تجارب جهانی متناسب با ساختار فرهنگی، دینی، اجتماعی و سیاسی جمهوری اسلامی ایران بومی‌سازی شود. ساختار کمیسیون‌های مجلس، نقطه اتصال تخصص و سیاست در فرایند قانونگذاری و نظارت است. هر اندازه که این ساختار دقیق‌تر، منعطف‌تر و منطبق با تحولات باشد، خروجی اقدامات مجلس نیز ارتقایافته و معادلات کلان حکمرانی تقویت خواهد شد.

برای رسیدن به الگوی مطلوب کمیسیون‌ها، لازم است مجموعه‌ای از اقدامات هماهنگ، شامل اصلاح آیین‌نامه داخلی، بازتعریف وظایف کمیسیون‌ها، تدوین سازوکارهای جدید برای انتخاب اعضا، افزایش پشتیبانی کارشناسی و پژوهشی، و ایجاد پیوندهای مؤثرتر میان مجلس و بدنه جامعه صورت گیرد. در این میان، گزارش‌های تحلیلی و پژوهشی که با نگاهی تطبیقی، ساختاری و آینده‌نگر به این موضوع می‌پردازند، می‌توانند زمینه‌ساز تحولات اساسی در کارآمدسازی نهاد قانونگذاری کشور باشند.

در ادامه، مجالس قانونگذاری در کشورهای مختلف با توجه به این نکته تعدادی از کشورها که اولاً در زمینه قانونگذاری دارای سابقه هستند و ثانیاً پراکندگی جغرافیایی و سیاسی متنوعی داشته باشند و نهایتاً برخی کشورها که از لحاظ نظام حقوقی به جمهوری اسلامی شباهت بیشتری دارند، مورد مطالعه قرار گرفته‌اند تا در نتیجه این بررسی، توصیف مناسبی از وضعیت سایر مجالس قانونگذاری در کشورهای مطالعه به دست آید و بتواند به شکل‌گیری الگوی مناسب برای اصلاح کمیسیون‌های مجلس منجر شود.

۲. پیشینه

۲-۱. سوابق مطالعاتی

جدول شماره (۱) پیشینه پژوهشی در موضوع این تحقیق در مرکز پژوهش‌های مجلس ذکر شده است:

جدول ۱. تحلیل پیشینه پژوهشی

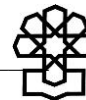
ردیف	عنوان گزارش	سال انتشار	شماره مسلسل	نام دفتر	توضیحات
۱	مجالس قانونگذاری و کمیسیون‌های آنها	۱۳۷۷	۳۳۰۳۵۱۷	دفتر بررسی‌های سیاسی و اجتماعی	
۲	نمودارهای آشنایی با کمیسیون‌های پارلمانی برخی از کشورها	۱۳۸۵	۸۲۵۸	دفتر مطالعات سیاسی	
۳	خلاصه طرح پژوهشی «مطالعه تطبیقی کارکردهای نظارتی کمیسیون‌های داخلی مجالس قانونگذاری»	۱۳۸۷	۹۱۵۹	دفتر مطالعات حقوقی	
۴	ضرورت تشکیل کمیسیون تخصصی نظام اداری در مجلس شورای اسلامی	۱۳۹۵	۱۴۸۲۴	دفتر مطالعات بخش عمومی	
۵	سیر تطور کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مقایسه آن با ساختار پارلمان‌های دنیا	۱۳۹۸	۱۶۷۵۶	دفتر مطالعات سیاسی	

۲-۲. سوابق تقنینی به همراه آسیب‌شناسی

در جدول شماره (۲) قوانین و مواد مرتبط با موضوع این تحقیق آمده است:

جدول ۲. تحلیل پیشینه تقنینی

ردیف	نام سند (قانون ... / تصویب‌نامه. /..)	مرجع تصویب	تاریخ تصویب	شماره ماده / صفحه	نکات برجسته / نقاط ضعف و قوت / پیامدهای اجرا
۱	قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۱	مواد ۳۸ تا ۵۸	
۲	قانون اجازه مکاتبه و تحقیق مستقیم به کمیسیون اصل ۹۰ با دستگاه‌های دولتی جهت رسیدگی به شکایات مردم	مجلس شورای اسلامی	۱۳۵۹	ماده واحد	
۳	قانون نحوه اجرای اصل نودم (۹۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۵	کلیه مواد (۱ تا ۹)	



۳. مقایسه کمیسیون‌های دائمی

جدول ۳. عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های دائمی کشورهای مورد مطالعه

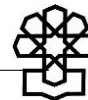
ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
۱	کمیسیون دفاع (Verteidigungsausschuss) سیاست‌های دفاعی، نظارت بر نیروهای مسلح، مأموریت‌های نظامی خارجی و تأمین امنیت ملی.	کمیته خدمات مسلح (Armed Services Committee) نظارت بر نیروهای مسلح، سیاست‌های دفاعی، تأمین تجهیزات نظامی و آمادگی رزمی؛ تدوین قوانین مرتبط با دفاع ملی و امنیت کشور.	کمیسیون دفاع ملی (Milli Savunma Komisyonu) امور نظامی و دفاعی؛ بودجه و تجهیزات نیروهای مسلح؛ سیاست‌های دفاعی کشور.	کمیسیون دفاع ملی و نیروهای نظامی (Commission de la Défense Nationale et des Forces Armées) دفاع، امنیت ملی، نیروهای مسلح، صنایع دفاعی	کمیسیون دفاع ملی کمیسیون دائمی دفاع ملی، وزارت دفاع ملی و نیروهای مسلح کانادا و همچنین محیط امنیتی داخلی، قاره‌ای و بین‌المللی را مطالعه می‌کند.	کمیته دفاع ملی امور مربوط به صلاحیت وزارت دفاع	کمیسیون امنیت و دفاع (Committee on Security and Defense) مسئولیت بررسی قوانین، نظارت بر نهادهای نظامی و امنیتی، ارزیابی سیاست‌ها و عملکرد فرماندهان و ارائه پیشنهادات در حوزه دفاع، امنیت داخلی و مقابله با تروریسم	کمیسیون دفاع (Defence Committee) نظارت بر سیاست‌ها و بودجه وزارت دفاع، ارزیابی راهبردهای دفاعی و نظامی بررسی تهدیدات سایبری و امنیت ملی، تحلیل عملیات نظامی خارجی و نقش بریتانیا در ناتو، نظارت بر رفاه، آموزش و تجهیز نیروهای مسلح، بررسی قراردادهای دفاعی و زنجیره تأمین صنایع نظامی	کمیسیون انتخابی دفاع و امور داخلی (Jawatankuasa Pilihan Khas Pertahanan dan Hal Ehwal Dalam Negeri) بررسی سیاست‌های دفاعی ارزیابی مسائل امنیت داخلی پیشنهاد راهکارهای بهبود امنیت ملی
۲	کمیسیون امور داخلی (Innenausschuss) مسائل داخلی کشور، امنیت داخلی، سیاست‌های مهاجرتی و پناهندگی، مدیریت بحران‌ها و حفاظت مدنی.	کمیته امنیت داخلی (Homeland Security Committee) نظارت بر امنیت داخلی، مبارزه با تروریسم، مدیریت بحران‌ها و حفاظت از مرزها؛ تدوین قوانین مرتبط با امنیت ملی و حفاظت از شهروندان.	کمیسیون امور داخلی (İçişleri Komisyonu) مسائل امنیت داخلی؛ مدیریت محلی و امور شهرداری‌ها؛ نظارت بر سازمان‌های دولتی مرتبط با امور داخلی.			کمیته سیاست ملی (الف) امور تحت صلاحیت دفتر هماهنگی سیاست‌های دولت و دفتر نخست‌وزیر؛ (ب) امور تحت صلاحیت وزارت میهن‌پرستان و ایثارگران؛		کمیسیون امور داخلی (Home Affairs Committee) بررسی سیاست‌های مهاجرت و امنیت مرزی، نظارت بر فعالیت‌های پلیس و نیروهای امنیتی، ارزیابی راهبردهای مقابله با تروریسم و تهدیدات داخلی، تحلیل	

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
						(ج) موضوعات تحت صلاحیت کمیسیون تجارت عادلانه؛ (د) موضوعات تحت صلاحیت کمیسیون خدمات مالی؛ (ه) موضوعاتی که در صلاحیت کمیسیون مبارزه با فساد و حقوق شهروندی است.		سیاست‌های دولت در حوزه نظم عمومی و جرم‌زدایی، نظارت بر عملکرد وزارت کشور (Home Office)	
۳			کمیسیون امنیت و اطلاعات (Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu) نظارت بر سازمان‌های امنیتی و اطلاعاتی؛ ارزیابی تهدیدات امنیتی؛ پیشنهاد سیاست‌های مرتبط با امنیت ملی.		کمیسیون ایمنی عمومی و امنیت ملی این کمیسیون سیاست‌های قانونی و برنامه‌های هزینه‌ای ادارات و امنیت؛ و سازمان‌های دولتی (ب) امور مربوط به مسئول ایمنی عمومی و صلاحیت وزارت امنیت ملی، پلیس و مدیریت پرسنل؛ اجرای قانون، اصلاحات و (ج) امور مربوط به آزادی مشروط مجرمان صلاحیت کمیسیون فدرال، مدیریت اضطراری، ملی انتخابات؛ پیشگیری از جرم و (د) امور مربوط به امور جنایت و حفاظت از ادارای دولت‌های مرزهای کانادا را بررسی محلی؛ می‌کند	کمیته مدیریت و امنیت عمومی (الف) امور مربوط به صلاحیت وزارت کشور برنامه‌های هزینه‌ای ادارات و امنیت؛ (ب) امور مربوط به صلاحیت وزارت امنیت ملی، پلیس و مدیریت پرسنل؛ (ج) امور مربوط به صلاحیت کمیسیون ملی انتخابات؛ (د) امور مربوط به امور جنایت و حفاظت از ادارای دولت‌های مرزهای کانادا را بررسی محلی؛ می‌کند		کمیسیون تحقیقات ملی (National Security Committee): بررسی و نظارت بر مسائل امنیت ملی و سیاست‌های دفاعی کشور.	
۴						کمیته اطلاعات (الف) مواردی که در صلاحیت سازمان اطلاعات ملی است.			



مالزی	انگلستان	عراق	کره جنوبی	کانادا	فرانسه	ترکیه	آمریکا	آلمان	ردیف
			(ب) بررسی لوایح بودجه و گزارش‌های مربوط به تسویه حساب‌های سرویس اطلاعاتی در صلاحیت وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مرتبط با برنامه‌ریزی و هماهنگی در امور مربوط به اطلاعات و امنیت ملی، طبق ماده ۴ (۱) قانون سرویس اطلاعات ملی کره ;						
کمیسیون امتیازات (Jawatankuasa Hak dan Kebebasan) حفاظت از حقوق و امتیازات نمایندگان مجلس و رسیدگی به تخلفات مرتبط با آنها.							کمیته اخلاق (Ethics Committee) نظارت بر رفتار و عملکرد اخلاقی اعضای مجلس نمایندگان؛ بررسی تخلفات احتمالی و اجرای مقررات انضباطی.		۵
						کمیسیون دادخواست‌ها (Dilekçe Komisyonu) بررسی دادخواست‌ها و شکایات مردمی؛ ارائه توصیه‌ها و پیشنهادات به نهادهای ذی‌ربط.		کمیسیون عرایض و دادخواهی (Petitionsausschuss) این کمیسیون به بررسی شکایات و درخواست‌های ارسال شده از سوی شهروندان به بوندستاگ می‌پردازد. هدف این کمیسیون رسیدگی به مشکلات عمومی یا خاصی است که مردم در زمینه سیاست‌ها، قوانین یا عملکرد نهادهای دولتی دارند.	۶

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
	مجلس فدرال آلمان به منظور رسیدگی به درخواست‌ها و شکایات ارسال شده، پیرو اصل ۱۷ قانون بنیادین آلمان، کمیسیونی بدین منظور تأسیس و منصوب می‌کند. مطابق این اصل «هرکس حق دارد که بهت‌هایی با همراه با دیگران درخواست کتبی یا شکایات خود را به نمایندگان ادارات صلاحیت‌دار و به هیئت‌های پارلمانی تسلیم دارد».								
۷	کمیسیون امور خارجی (Auswärtiger Ausschuss) روابط خارجی، سیاست‌های بین‌المللی، همکاری‌های خارجی، توسعه دیپلماسی و مشارکت در سازمان‌های بین‌المللی.	کمیته امور خارجی (Foreign Affairs Committee) رسیدگی به سیاست خارجی، روابط بین‌المللی، کمک‌های خارجی و سازمان‌های بین‌المللی؛ نظارت بر اجرای سیاست‌های خارجی دولت.	کمیسیون امور خارجه (Dışişleri Komisyonu) روابط خارجی و سیاست‌های دیپلماتیک؛ توافق‌نامه‌ها و بین‌المللی؛ همکاری‌های منطقه‌ای و جهانی.	کمیسیون امور خارجی (Commission des Affaires Étrangères) سیاست خارجی، روابط بین‌الملل، همکاری‌های خارجی، حقوق بشر	کمیسیون امور خارجه و توسعه بین‌المللی کمیسیون دائمی امور خارجه و توسعه بین‌المللی موضوعات مرتبط با امور بین‌المللی، از جمله سیاست خارجی کانادا و کمک‌های توسعه را مطالعه می‌کند. اداره دولتی تحت نظارت کمیسیون، بخش امور خارجه، تجارت و توسعه است.	کمیته روابط خارجی و وظیفه نظارت بر سیاست خارجی، ارزیابی عملکرد نهادهای دیپلماتیک، بررسی معاهدات و توافق‌نامه‌های بین‌المللی، و توسعه روابط پارلمانی با کشورهای سازمان‌های بین‌المللی	کمیسیون روابط خارجی مشارکت نظارت بر سیاست‌های خارجی بریتانیا، روابط بین‌المللی و چالش‌های جهانی		
۸	کمیسیون اقتصاد (Wirtschaftsausschuss) سیاست‌های اقتصادی، توسعه صنعتی، بازار کار، تجارت و رقابت.	کمیته امکانات مالی (Ways and Means Committee) رسیدگی به مسائل مالیاتی، تعرفه‌ها، تأمین اجتماعی، برنامه‌های رفاهی و سیاست‌های تجاری؛ تدوین قوانین		کمیسیون امور اقتصادی (Commission des Affaires Économiques) اقتصاد، صنعت، تجارت، فناوری، کشاورزی، انرژی		کمیته اقتصاد و دارایی (الف) اموری که در صلاحیت وزارت اقتصاد و دارایی است. (ب) موضوعات تحت صلاحیت بانک کره؛	کمیسیون اقتصاد، صنعت و تجارت مسئولیت نظارت بر سیاست‌ها و نهادهای اقتصادی، صنعتی و تجاری کشور، ارزیابی عملکرد وزارتخانه‌های مرتبط، و بررسی و پیشنهاد قوانین برای		



ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
		مرتبط با درآمدهای دولت فدرال.					تقویت اقتصاد ملی و توسعه صنعت		
۹	کمیسیون امور مالی (Finanzausschuss) سیاست‌های مالی، نظام مالیاتی، بودجه‌بندی، نظارت بر درآمدها و هزینه‌های دولتی.	کمیته خدمات مالی (Financial Services Committee) نظارت بر بانک‌ها، بیمه‌ها، بازارهای سرمایه، مسکن و توسعه شهری؛ تنظیم قوانین مرتبط با خدمات مالی و حمایت از مصرف‌کنندگان در این حوزه.		کمیسیون دارایی، اقتصاد عمومی و نظارت بر بودجه (Commission des Finances, de l'Économie Générale et du Contrôle Budgétaire) بودجه، مالیات، هزینه‌های عمومی، نظارت مالی	کمیسیون امور مالی مأموریت کمیسیون دائمی امور مالی، مطالعه و گزارش در مورد کلیه موارد مربوط به مأموریت، مدیریت و عملکرد ادارات و آژانس‌های منتخب فدرال، از جمله وزارت دارایی و آژانس درآمد کانادا، و انجام مشاوره‌های پیش از بودجه است		کمیسیون مالی مسئولیت بررسی و نظارت بر بودجه عمومی، سیاست‌های مالی و پولی، نظارت بر سیاست‌های معاهدات و وام‌های مالی، نظام مالیاتی، و عملکرد نهادهای مالی و دیوان خزانه‌داری، بانک محاسبات و ارائه انگلستان و اداره درآمد و پیشنهادات لازم را در گمرک، بررسی سیاست‌های مالیاتی، هزینه‌های عمومی و بدهی ملی، تحلیل پیامدهای بحران‌های اقتصادی مانند COVID-۱۹، نظارت بر تنظیم‌گری بازارهای مالی و نهادهای پولی ارزیابی طرح‌های حمایتی اقتصادی دولت		
۱۰	کمیته نظارت و اصلاحات (Oversight and Reform Committee) نظارت بر عملکرد دولت فدرال، شفافیت، کارایی و پاسخگویی نهادهای دولتی؛ بررسی و	کمیسیون مؤسسات اقتصادی دولتی (Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu) نظارت بر عملکرد مؤسسات اقتصادی دولتی؛ ارزیابی کارایی و بهره‌وری آن‌ها؛ پیشنهاد اصلاحات ساختاری.			کمیسیون حساب‌های عمومی وظیفه کمیسیون دائمی حساب‌های عمومی بررسی و گزارش در مورد حساب‌های عمومی کانادا و کلیه گزارش‌های حسابرس کل کانادا است		کمیسیون شفافیت نظارت بر پرونده‌های فساد، ارزیابی عملکرد نهادهای ضدفساد، تدوین و بررسی قوانین مرتبط با شفافیت و مبارزه با فساد مالی و اداری، و ارائه گزارش‌های نظارتی به مجلس		کمیسیون حساب‌های عمومی (Jawatankuasa Kira-Kira Wang Negara) بررسی گزارش‌های مالی دولت -ارزیابی کارایی و اثربخشی برنامه‌های دولتی

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
		پیشنهاد اصلاحات برای بهبود عملکرد دولت.							-پیشنهاد اصلاحات در مدیریت مالی
۱۱		کمیسیون تخصیص بودجه (Appropriations Committee) مسئول تخصیص منابع مالی و بودجه فدرال به برنامه‌ها و سازمان‌های دولتی؛ نظارت بر هزینه‌کرد بودجه و اطمینان از استفاده صحیح از منابع مالی.			کمیسیون عملیات و برآوردهای دولت مأموریت کمیسیون دائمی عملیات و برآوردهای دولتی، اثربخشی و عملکرد صحیح عملیات دولت، در مورد فرایند برآوردها و همچنین در مورد پلان‌های مخارج ادارات و سازمان‌های مرکزی را مطالعه می‌کند.				
۱۲	کمیسیون بودجه (Haushaltsausschuss) بررسی و تصویب بودجه فدرال، تخصیص منابع مالی، نظارت بر هزینه‌های عمومی و برنامه‌های مالی دولت. در این کمیسیون تنها بخشی از جنبه‌های اصلی و کلیدی فرایند بودجه مورد بررسی قرار می‌گیرد. حجم و میزان بیشتر کارشناسی مربوط به لوایح یا طرح‌ها قبلاً در گروه‌های پارلمانی صورت‌گرفته است. چنین فرایندی در مورد بودجه نیز صورت می‌گیرد. کمیسیون بودجه (مختص امور و لوایح مالی است) نقش مهمی در تهیه و تدوین لایحه بودجه ایفا می‌کند. اگر چه آیین‌نامه داخلی باندستاگ دارای مواد و مقرراتی در این خصوص نیست؛ ولی ریاست کمیسیون بودجه به‌طور سنتی و معمول به حزب اقلیت یا حزب مخالف در باندستاگ تعلق می‌گیرد. در ابتدای شروع هر دوره انتخاباتی، کمیسیون بودجه خبری‌نی را در هر یک	کمیته بودجه (Budget Committee) تدوین و نظارت بر بودجه سالانه دولت فدرال؛ ارزیابی تأثیر سیاست‌های مالی و اقتصادی بر بودجه و پیشنهاد تغییرات لازم.	کمیسیون برنامه‌بودجه (Plan ve Bütçe Komisyonu) برنامه‌ریزی اقتصادی و توسعه‌ای؛ تدوین برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت اقتصادی؛ نظارت بر اجرای برنامه‌های توسعه؛ تهیه و نظارت بر بودجه سالانه؛ سیاست‌های مالی و اقتصادی؛ نظارت بر هزینه‌های دولتی.						



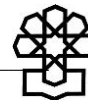
ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
	از دفاتر بودجه وزارتخانه‌های دولتی منصوب می‌کند. مخبرین هر حوزه برای یک دوره انتخاباتی منصوب می‌شوند نه فقط برای دورهای که به‌وسیله یک قانون بودجه خاص مشخص شود. مخبرین به‌طور مداوم با بودجه‌های که مربوط به آنها می‌باشد، ارتباط دارند. بنابراین با اهداف، طرح‌های مالی و برنامه‌های وزارتخانه مربوطه آشنا هستند. از این جهت مخبرین دارای اطلاعات عمیقی از موضوعات هستند که به‌ندرت سایر اعضای باندستاگ از آن بهره‌مندند. آنها نه فقط در حوزه مورد بررسی خویش دارای صلاحیت کافی می‌باشند؛ بلکه مسئولیت قابل‌ملاحظه‌ای نیز دارند، زیرا منبع اصلی اطلاعات برای دیگر گروه‌های پارلمانی خود محسوب می‌شوند. اعضای باندستاگ به‌وسیله ارزیابی‌های ارائه شده توسط مخبرین در رابطه با بودجه اطلاعات وسیعی دستیابی دارند. موقعیت خاص کمیسیون بودجه بیشتر به‌خاطر شبه کمیته‌هایش است. کمیته حسابرسی که مسئولیت کنترل پارلمانی بودجه و مدیریت مالی را بر عهده دارد در این زمینه از نزدیک با اداره حسابرسی فدرال همکاری می‌کند. هدف از چنین ساختاری این است که با اطمینان، یافته‌های مناسبی به‌طور مداوم در ارتباط با فرایند بودجه پیشنهاد شود. اداره حسابرسی فدرال بر اساس بودجه اولیه نه فقط مسئولین حسابرسی را بر عهده دارد؛ بلکه با اشاره کمیسیون بودجه اجرا و پیشرفت پروژه‌های خاص را ارزیابی کرده و نشان می‌دهد. بنابراین رویه بودجه را به‌طور کلی می‌توان به‌عنوان یک فرایند ادواری مدنظر قرار داد. از طریق کمیسیون بودجه و کمیسیون حسابرسی،								

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
	باندستاگ به طور دائم با امور مالی فدراسیون درگیر است و تا حدی، درجه خاصی از نفوذ سیاسی را بر تصمیمات گرفته شده اعمال می‌کند. این یکی از دلایل آن است که چرا مذاکرات بودجه، در میان مذاکرات مجلس باندستاگ از اهمیت به سزایی برخوردار است، مذاکرات بودجه نه فقط فرصتی برای بررسی تک‌تک مواد هستند، بلکه در این مذاکرات برنامه دولت نیز عموماً به لحاظ هزینه به‌طور جدی به‌وسیله هیئت دولت و حزب مخالف مورد بحث قرار می‌گیرد.								
۱۳	کمیسیون امور حقوقی (Rechtsausschuss) مسائل حقوقی، اصلاحات قانونی، نظارت بر سیستم قضایی، حقوق مدنی و قانون اساسی.	کمیته قضایی (Judiciary Committee) نظارت بر مسائل حقوقی و قضایی، از جمله حقوق مدنی، آزادی‌های فردی، مهاجرت و اجرای قانون؛ بررسی پیشنهادات مربوط به اصلاحات قانونی و قضایی.	کمیسیون عدالت (Adalet Komisyonu) رسیدگی به موضوعات قضایی و حقوقی؛ اصلاح قوانین مدنی و کیفری؛ نظارت بر عملکرد دستگاه قضایی.			کمیته حقوقی و قضایی (الف) اموری که در صلاحیت وزارت عدلیه است؛ (ب) اموری که در صلاحیت وزارت قانونگذاری دولتی است. (ج) مواردی که در صلاحیت هیئت حسابرسی و بازرسی است. (د) اموری که در صلاحیت اداره تحقیقات فساد اداری برای مقامات عالی‌رتبه است. (ه) امور مربوط به امور اداری دادگاه قانون اساسی؛	کمیسیون حقوقی و وظیفه تدوین و اصلاح قوانین، تطبیق آن‌ها با قانون اساسی و معاهدات بین‌المللی، ارائه مشاوره حقوقی به مجلس و کمیسیون‌ها، نظارت بر عملکرد قوه قضاییه، وزارت دادگستری و کمیسیون عالی انتخابات، و همچنین تفسیر مواد آیین‌نامه داخلی و پیگیری اجرای صحیح قوانین		



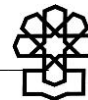
مالزی	انگلستان	عراق	کره جنوبی	کانادا	فرانسه	ترکیه	آمریکا	آلمان	ردیف
			(و) امور مربوط به اداره قضائی دادگاه ها و دادگاه های نظامی. (ز) مسائل مربوط به مدیران صندوق؛ (ح) بررسی ساختار، شکل و متن هر لایحه تقنینی برای یک قانون یا آیین نامه شورای ملی.						
کمیسیون قوانین (Jawatankuasa Peraturan Mesyuarat) - بازنگری در آیین نامه های داخلی -پیشنهاد اصلاحات برای بهبود کارایی مجلس			کمیته راهبری مجلس (الف) امور مربوط به عملکرد شورای ملی؛ (ب) امور مربوط به قانون شورای ملی و مقررات شورای ملی؛ (ج) امور در صلاحیت دارالانشای شورای کمیسیون های آن، مسائل ملی؛ (د) امور تحت به امتیازات، تضاد منافع صلاحیت کتابخانه نمایندگان، مدیریت شورای ملی؛ (ه) امور زیر صلاحیت داخلی مجلس و خدمات و امکانات برای نمایندگان را دفتر بودجه شورای بررسی و گزارش می دهد. (و) اموری که در صلاحیت سرویس پژوهشی مجلس شورای ملی است.	کمیسیون رویه و امور مجلس این کمیسیون، قوانین و عملکرد مجلس و کمیسیون های آن، مسائل ملی؛ انتخاباتی، مسائل مربوط به امتیازات، تضاد منافع صلاحیت کتابخانه نمایندگان، مدیریت شورای ملی؛ داخلی مجلس و خدمات و امکانات برای نمایندگان را دفتر بودجه شورای بررسی و گزارش می دهد.	کمیسیون قانون گذاری و مدیریت عمومی جمهوری (Commission des Lois Constitutionnelles, de la Législation et de l'Administration Générale de la République) قوانین اساسی، اصلاحات قانون اساسی، مدیریت عمومی، حقوق شهروندی	کمیسیون قانون اساسی (Anayasa Komisyonu) بررسی و پیشنهاد اصلاحات در قانون اساسی؛ نظارت بر انطباق قوانین با اصول قانون اساسی.	کمیته قوانین (Rules Committee) تعیین قوانین و مقررات داخلی مجلس نمایندگان، از جمله زمان بندی و ترتیب بررسی لوایح؛ اطمینان از رعایت رویه های قانونی در فرایند قانون گذاری.	۱۴	

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
						(ز) امور تحت صلاحیت ریاست‌جمهوری، دفتر امنیت ملی و سرویس امنیت ریاست‌جمهوری؛ (ح) موضوعات تحت صلاحیت کمیسیون ملی حقوق بشر جمهوری کره			
۱۵	کمیسیون حقوق بشر و کمک‌های بشردوستانه (Ausschuss für Menschenrechte und humanitäre Hilfe) مسائل حقوق بشر، حمایت از آزادی‌های اساسی، کمک‌های بشردوستانه و نظارت بر وضعیت حقوق بشر در جهان.		کمیسیون بررسی حقوق بشر (İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu) نظارت بر رعایت حقوق بشر؛ بررسی شکایات مرتبط؛ ارائه گزارش‌ها و توصیه‌ها در زمینه حقوق بشر.		کمیسیون عدالت و حقوق بشر کمیسیون دائمی عدالت و حقوق بشر لوایح، سیاست‌ها، برنامه‌ها و هزینه‌های وزارت دادگستری و شش سازمان فدرال مرتبط با مجموعه آن را مطالعه می‌کند				
۱۶	کمیسیون امور اتحادیه اروپا (Ausschuss für die Angelegenheiten der Europäischen Union) روابط آلمان با اتحادیه اروپا، سیاست‌های اروپایی، هماهنگی قوانین ملی با مقررات اتحادیه و مشارکت در تصمیم‌گیری‌های اروپایی. برای رسیدگی به امور اتحادیه اروپا مجلس فدرال آلمان کمیسویی تأسیس می‌دارد. باندستاگ می‌تواند به کمیسیون مزبور، اختیار اجرای حقوقی را که به‌موجب اصل ۲۳ قانون بنیادین، در مقابل دولت فدرال از آن بهره‌مند است، بدهد.		کمیسیون تطبیق با اتحادیه اروپا (Avrupa Birliği Uyum Komisyonu) بررسی قوانین و مقررات برای تطبیق با استانداردهای اتحادیه اروپا؛ نظارت بر فرایند الحاق به اتحادیه اروپا.						



ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
۱۷	کمیسیون آموزش، پژوهش و ارزیابی فناوری (Ausschuss für Bildung, Forschung und Technikfolgenabschätzung) آموزش و پرورش، تحقیقات علمی، توسعه فناوری، ارزیابی تأثیرات فناوری‌های نوین و نوآوری.					کمیته آموزش و پرورش مواردی که در صلاحیت وزارت آموزش و پرورش است		کمیسیون آموزش (Education Committee): ارزیابی نظام آموزشی و برنامه‌های درسی، نظارت بر عملکرد وزارت آموزش و پرورش، بررسی تأثیر بحران‌ها (از جمله کرونا) بر آموزش، تحلیل سیاست‌های مرتبط با آموزش عالی و آموزش مهارتی، پیگیری عدالت آموزشی و حمایت از دانش‌آموزان آسیب‌پذیر	
۱۸	کمیسیون امور دیجیتال (Ausschuss Digitale Agenda) توسعه دیجیتال، سیاست‌های فناوری اطلاعات، امنیت سایبری، نوآوری‌های دیجیتال و جامعه اطلاعاتی.	کمیته علوم، فضا و فناوری، Science, Space, and Technology Committee) نظارت بر تحقیقات علمی، برنامه‌های فضایی، نوآوری‌های فناوری و آموزش STEM؛ تدوین قوانین و حمایت از پروژه‌های علمی و فناوری			کمیسیون علوم و تحقیقات کمیسیون دائمی علوم و تحقیقات همه موضوعات مربوط به علم و تحقیقات، از جمله هرگونه گزارش مشاور ارشد علمی دولت را مطالعه می‌کند.	کمیته علوم، فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)، صداوسیما و ارتباطات (الف) اموری که در صلاحیت وزارت علوم و فناوری اطلاعات و ارتباطات است. (ب) موضوعات تحت صلاحیت کمیسیون ارتباطات کره؛ (ج) موضوعات تحت صلاحیت کمیسیون ایمنی و امنیت هسته‌ای؛		کمیسیون بررسی تهدیدات سایبری و امنیت اطلاعات بررسی تهدیدات امنیتی و پیشنهادات لازم برای تقویت امنیت ملی در برابر حملات سایبری	

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
۱۹	کمیسیون فرهنگ و رسانه (Ausschuss für Kultur und Medien) مسائل فرهنگی، حمایت از هنر و هنرمندان، سیاست‌های رسانه‌ای، نظارت بر رسانه‌های عمومی و ترویج فرهنگ ملی.		کمیسیون آموزش ملی، فرهنگ، جوانان و ورزش (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu) مسائل آموزشی در تمامی سطوح؛ توسعه فرهنگی؛ برنامه‌های مرتبط با جوانان؛ سیاست‌های ورزشی و تربیت‌بدنی.	کمیسیون امور فرهنگی و آموزش (Commission des Affaires Culturelles et de l'Éducation) آموزش، فرهنگ، هنر، ورزش، رسانه، حقوق مالکیت فکری		کمیته فرهنگ، ورزش و گردشگری امور مربوط به صلاحیت وزارت فرهنگ، ورزش و گردشگری؛			
۲۰	کمیسیون ورزش (Sportausschuss) توسعه ورزش، سیاست‌های ورزشی، حمایت از ورزشکاران، ترویج فعالیت‌های ورزشی و نظارت بر فدراسیون‌های ورزشی.						کمیسیون جوانان و ورزش امور تقنین، نظارت و ارزیابی در حوزه‌های مرتبط با جوانان و ورزش و بررسی و پیشنهاد قوانین، نظارت بر اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های حمایتی، ارتقای نهادهای جوانان و مؤسسات ورزشی و پیگیری عملکرد وزارتخانه‌ها و نهادهای ذی‌ربط، نظارت بر پروژه‌ها و برنامه‌های باشگاه‌ها و فدراسیون‌ها		
۲۱	کمیسیون خانواده، سالمندان، زنان و جوانان (Ausschuss für Familie, Senioren, Frauen und Jugend) حمایت از خانواده‌ها، سیاست‌های مرتبط با سالمندان، ترویج حقوق زنان، حمایت از جوانان و کودکان، تعادل کار و زندگی خانوادگی.								کمیسیون انتخابی زنان و کودکان (Jawatankuasa Pilihan Khas Hal Ehwal Wanita dan Kanak-Kanak) بررسی قوانین مرتبط با حقوق زنان و



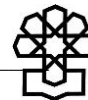
ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
									کودکان -پیشنهاد برنامه‌هایی برای بهبود وضعیت زنان و کودکان
۲۲	کمیسیون بهداشت (Gesundheitsausschuss) مسائل بهداشتی، سیاست‌های سلامت، نظام پزشکی، بهداشت عمومی و مدیریت بحران‌های بهداشتی.				کمیسیون بهداشت کمیسیون دائمی بهداشت، مسائل مربوط به بهداشت کانادا، از جمله لوايح و مقررات را بررسی می‌کند. همچنین بر چهار سازمان مرتبط با سلامت، از جمله سازمان بازرسی مواد غذایی کانادا و سازمان بهداشت عمومی کانادا نظارت دارد.		کمیسیون بهداشت و محیط زیست نظارت بر سیاست‌های سلامت و زیست محیطی، ارزیابی عملکرد نهادهای مرتبط، و بررسی و پیشنهاد قوانین در زمینه بهداشت، محیط زیست و بیمه سلامت را بر عهده دارد.	کمیسیون بهداشت (Health and Social Care Committee): نظارت بر سیاست‌های بهداشت عمومی و خدمات درمانی، ارزیابی زیرساخت‌ها و منابع نظام سلامت، بررسی واکنش دولت به بحران‌های بهداشتی مانند COVID-۱۹، تحلیل برنامه‌های واکسیناسیون و مدیریت منابع پزشکی، نظارت بر عملکرد NHS و نهادهای ذی ربط	
۲۳	کمیسیون توسعه (Ausschuss für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung) همکاری‌های توسعه‌ای، کمک‌های بین‌المللی، مبارزه با فقر جهانی و توسعه پایدار.			کمیسیون توسعه پایدار و آمایش سرزمینی (Commission du Développement Durable et de l'Aménagement du Territoire) محیط زیست، تغییرات اقلیمی، برنامه‌ریزی منطقه‌ای، حمل و نقل	کمیسیون محیط زیست و توسعه پایدار کمیسیون دائمی محیط زیست و توسعه پایدار برنامه‌ها و قوانین محیط زیست کانادا، پارک‌های کانادا و آژانس ارزیابی محیط زیست کانادا و همچنین گزارش‌های کمیسیون محیط زیست و		کمیسیون سرمایه‌گذاری و توسعه نظارت، ارزیابی و قانون‌گذاری در حوزه‌های سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، توسعه پایدار و رشد اقتصادی، نظارت بر سیاست‌ها و برنامه‌های سرمایه‌گذاری، پروژه‌های توسعه‌ای و برنامه‌های	کمیسیون محیط زیست (Environment Committee): نظارت بر سیاست‌های زیست محیطی و برنامه‌های دولت برای مقابله با بحران‌های محیط زیستی.	

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
					توسعه پایدار را مطالعه می‌کند		حمایتی، بررسی عملکرد نهادهای مرتبط با سرمایه‌گذاری و توسعه، بررسی راهبردهای ملی توسعه و پیگیری اجرای قوانین مرتبط با توسعه در بخش‌های مختلف، به‌ویژه بخش خصوصی		
۲۴	کمیسیون حفاظت از مصرف‌کنندگان (Ausschuss für Verbraucherschutz) حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان، نظارت بر کیفیت کالاها و خدمات، تنظیم مقررات مربوط به تبلیغات و اطلاعات مصرف‌کنندگان.								
۲۵	کمیسیون حمل‌ونقل (Verkehrsausschuss) حمل‌ونقل عمومی و خصوصی، توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل، ایمنی ترافیک و مسائل مرتبط با حمل‌ونقل.	کمیته حمل‌ونقل و زیرساخت‌ها (Transportation and Infrastructure Committee) نظارت بر حمل‌ونقل زمینی، هوایی و دریایی، زیرساخت‌های عمومی، پروژه‌های عمرانی و توسعه شهری؛ تدوین قوانین مرتبط با بهبود و توسعه زیرساخت‌ها.	کمیسیون توسعه، عمران، حمل‌ونقل و گردشگری (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu) توسعه زیرساخت‌ها؛ برنامه‌ریزی شهری و روستایی؛ حمل‌ونقل عمومی و خصوصی؛ ترویج و توسعه گردشگری		کمیسیون حمل‌ونقل، زیرساخت و جوامع کمیسیون دائمی حمل‌ونقل، زیرساخت‌ها و جوامع عمدتاً قوانین، سیاست‌ها و برنامه‌ها و سایر موضوعات مهم ملی مربوط به حمل‌ونقل، زیرساخت‌ها و شهرها و جوامع کانادا و همچنین عملیات حمل‌ونقل کانادا و زیرساخت کانادا را مطالعه می‌کند	کمیته زمین، زیرساخت و حمل‌ونقل امور مربوط به صلاحیت وزارت زمین، زیربنا و حمل‌ونقل؛	کمیسیون حمل‌ونقل و ارتباطات نظارت بر عملکرد وزارت‌خانه‌ها و نهادهای مرتبط با حمل‌ونقل و ارتباطات، ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی، و بررسی قراردادهای و معاهدات بین‌المللی در این حوزه‌ها		
۲۶	کمیسیون گردشگری (Tourismusausschuss) توسعه صنعت گردشگری، سیاست‌های توریسم، حمایت از زیرساخت‌های گردشگری و ترویج فرهنگ گردشگری.								



ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
۲۷	کمیسیون کار و امور اجتماعی (Ausschuss für Arbeit und Soziales) سیاست‌های کار، اشتغال، رفاه اجتماعی، تأمین اجتماعی، حقوق کارگران و مسائل بازنشستگی.	کمیته آموزش و نیروی کار (Education and Labor Committee) رسیدگی به مسائل آموزشی، نیروی کار، حقوق کارگران، آموزش فنی و حرفه‌ای؛ تدوین سیاست‌ها و قوانین حمایتی در حوزه‌های مذکور.	کمیسیون بهداشت، خانواده، کار و امور اجتماعی (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu) بهداشت عمومی و خدمات درمانی؛ حمایت از خانواده؛ مسائل کار و اشتغال؛ رفاه اجتماعی و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر.	کمیسیون امور اجتماعی (Commission des Affaires Sociales) بهداشت، کار، تأمین اجتماعی، بازنشستگی	کمیسیون منابع انسانی، مهارت‌ها و توسعه اجتماعی و وضعیت افراد دارای معلولیت این کمیسیون به مطالعه اشتغال، کار، امنیت درآمد، توسعه مهارت‌ها و مسائل مربوط به ناتوانی، و همچنین برنامه‌هایی که توسط اداره استخدام و توسعه اجتماعی کانادا انجام می‌شود، می‌پردازد.	کمیته محیط‌زیست و کار (الف) امور مربوط به صلاحیت وزارت محیط‌زیست؛ (ب) امور مربوط به صلاحیت وزارت کار و کار؛	کمیسیون کار و نهادهای جامعه مدنی نظارت بر سیاست‌های کار، روابط کارگر و کارفرما، حمایت‌های اجتماعی و عملکرد نهادهای جامعه مدنی، ارزیابی و پیشنهاد قوانین در این حوزه‌ها، از جمله نظارت بر وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان‌های غیردولتی.		کمیسیون انتخابی اصلاحات نهادی (Jawatankuasa Pilihan Khas Reformasi Institusi) -ارزیابی ساختار نهادهای دولتی -پیشنهاد اصلاحات ساختاری و قانونی برای بهبود عملکرد نهادها
۲۸	کمیسیون محیط‌زیست، حفاظت از طبیعت و ایمنی هسته‌ای (Ausschuss für Umwelt, Naturschutz und nukleare Sicherheit) حفاظت از محیط‌زیست، سیاست‌های زیست‌محیطی، ایمنی هسته‌ای، تغییرات اقلیمی و نوع زیستی.	کمیته منابع طبیعی (Natural Resources Committee) نظارت بر منابع طبیعی، اراضی عمومی، حیات وحش، معادن و آب؛ تدوین قوانین مرتبط با حفاظت و بهره‌برداری از منابع طبیعی.	کمیسیون محیط‌زیست (Çevre Komisyonu) حفاظت از محیط‌زیست؛ مدیریت منابع طبیعی؛ سیاست‌های مرتبط با تغییرات اقلیمی؛ نظارت بر آلودگی‌ها.		کمیسیون منابع طبیعی کمیسیون دائمی منابع طبیعی لوايح، فعالیت‌ها و هزینه‌های دولتی، و مسائل مربوط به انرژی، جنگل، مواد معدنی و فلزات و بخش‌های علوم زمین کانادا را مطالعه می‌کند.				
۲۹	کمیسیون کشاورزی و تغذیه (Ausschuss für Ernährung und Landwirtschaft) کشاورزی، تولید مواد غذایی، امنیت غذایی، توسعه روستایی و حمایت از کشاورزان.	کمیته کشاورزی (Agriculture Committee) رسیدگی به مسائل مرتبط با کشاورزی، جنگلداری، تغذیه و توسعه روستایی؛ تدوین سیاست‌ها و قوانین	کمیسیون کشاورزی، جنگلداری و امور روستایی (Tarım, Orman ve Köyİşleri Komisyonu) کشاورزی و تولیدات دامی؛ حفاظت از جنگل‌ها و منابع طبیعی؛ توسعه مناطق روستایی و بهبود زیرساخت‌های مرتبط.		کمیسیون کشاورزی و مواد غذایی این کمیسیون لوايح، فعالیت‌ها و هزینه‌های دولتی و مسائل مربوط به کشاورزی و صنعت	کمیته کشاورزی، غذا، امور روستایی، اقیانوس‌ها و شیلات (الف) امور مربوط به صلاحیت وزارت زراعت، خواربار و	کمیسیون کشاورزی، نظارت بر کشاورزی، منابع آب، دامپروری و شیلات، و پیگیری توسعه روستایی و احیای مناطق تالابی و همچنین نظارت بر سیاست‌های آبی		

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
		حمایتی برای کشاورزان و جوامع روستایی.			کشاورزی و مواد غذایی کانادا را مطالعه می‌کند.	روستاها (ب) امور مربوط به صلاحیت وزارت اقیانوس‌ها و شیلات؛	داخلی و فرامرزی و عملکرد وزارتخانه‌های مرتبط		
۳۰					کمیسیون شیلات و اقیانوس‌ها کمیسیون دائمی شیلات و اقیانوس‌ها در مورد مسائل مربوط به نقش فدرال در مدیریت شیلات کانادا و حفاظت از آب‌های آن مطالعه و گزارش می‌کند.				
۳۱	کمیسیون انرژی (Ausschuss für Klimaschutz und Energie) سیاست‌های مرتبط با تغییرات اقلیمی، انرژی‌های تجدیدپذیر، بهره‌وری انرژی و حفاظت از محیط‌زیست.	کمیته انرژی و تجارت (Energy and Commerce Committee) رسیدگی به مسائل مرتبط با انرژی، بهداشت عمومی، ارتباطات، محیط‌زیست و تجارت بین ایالتی؛ تدوین قوانین در حوزه‌های مذکور و نظارت بر اجرای آن‌ها.					کمیسیون برق و انرژی مسئولیت نظارت بر سیاست‌ها، پروژه‌ها، و عملکرد وزارت برق در حوزه تولید و مصرف انرژی و بررسی طرح‌ها، معاهدات و تدوین قوانین مرتبط با توسعه بخش انرژی		
۳۲		کمیته کسب‌وکارهای کوچک (Small Business Committee) حمایت از کسب‌وکارهای کوچک، کارآفرینی و نوآوری؛ تدوین سیاست‌ها و قوانین	کمیسیون صنعت، تجارت، انرژی، منابع طبیعی، اطلاعات و فناوری (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu)		کمیسیون صنعت و فناوری کمیسیون دائمی صنعت و فناوری، قوانین، فعالیت‌ها و هزینه‌های شرکت صنعت کانادا و اعضای مجموعه آن، و سایر	کمیته تجارت، صنعت، انرژی، کسب‌وکارهای کوچک و استارت‌آپ‌ها (الف) امور مربوط به صلاحیت وزارت تجارت، صنعت و نیرو؛		کمیسیون تجارت بین‌المللی کمیسیون دائمی تجارت بین‌الملل در مورد موضوعاتی مانند سیاست تجارت بین‌الملل و تجارت	



مالزی	انگلستان	عراق	کره جنوبی	کانادا	فرانسه	ترکیه	آمریکا	آلمان	ردیف
جهانی و محیط سرمایه‌گذاری مطالعه و گزارش می‌کند			موضوعات مربوط به صنعت و قابلیت فناوری را بررسی و گزارش می‌کند. شرکت‌های کوچک و تحقیق و توسعه علمی؛ متوسط و استارت‌آپ‌ها سیاست مخابراتی؛ است. سرمایه‌گذاری، تجارت، تجارت کوچک و گردشگری؛ و قوانین و خدماتی که از عملکرد مؤثر بازار حمایت می‌کند.			توسعه صنعتی و تجاری؛ سیاست‌های انرژی و منابع طبیعی؛ فناوری اطلاعات و ارتباطات؛ نوآوری و تحقیق و توسعه.	تسهیل‌کننده برای رشد و توسعه کسب‌وکارهای کوچک.		
		کمیسیون زنان، خانواده و کودکان تدوین و نظارت بر اجرای قوانین حمایتی در حوزه حقوق زنان، خانواده و کودکان و مقابله با آسیب‌های اجتماعی مانند خشونت خانوادگی، کار کودک و قاچاق کودکان	کمیته برابری جنسیتی و خانواده موضوعاتی که در صلاحیت وزارت برابری جنسیتی و خانواده است.	کمیسیون وضعیت زنان کمیسیون دائمی وضعیت زنان، سیاست‌ها، برنامه‌ها، مخارج و قوانین ادارات و سازمان‌ها، از جمله اداره زنان و برابری جنسیتی را که کارهای مربوط به وضعیت زنان را انجام می‌دهند، مطالعه می‌کند.		کمیسیون برابری فرصت‌های زن و مرد (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu) ترویج برابری جنسیتی؛ بررسی قوانین و سیاست‌ها برای تضمین فرصت‌های برابر؛ نظارت بر اجرای برنامه‌های مرتبط.			۳۳
		کمیسیون شهدا، قربانیان و زندانیان نظارت بر اجرای سیاست‌ها و قوانین حمایتی از شهدا، قربانیان تروریسم، زندانیان سیاسی و آسیب‌دیدگان رژیم سابق و نیز ارزیابی		کمیسیون امور کهنه سربازان این کمیسیون کلیه موارد مربوط به مأموریت، مدیریت و عملکرد ریاست امور کهنه سربازان و هیئت تجدیدنظر و استیناف کهنه سربازان را بررسی می‌کند.			کمیته امور کهنه سربازان (Veterans' Affairs Committee) رسیدگی به مسائل مرتبط با کهنه سربازان، از جمله بهداشت، آموزش، اشتغال و مسکن؛ تدوین		۳۴

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
		سیاست‌ها و قوانین حمایتی برای بهبود وضعیت کهنه سربازان.					عملکرد نهادهای مرتبط با این حوزه است.		
۳۵	کمیسیون تحقیق مجلس فدرال حق دارد و در صورت پیشنهاد یک‌چهارم اعضای خود مکلف است کمیسیون‌های تحقیق تشکیل دهد. کمیسیون، دلایل و مدارک و گواهی‌های لازم را در رسیدگی‌های علنی تحصیل می‌کند و حضور عموم مردم می‌تواند استثنا شود. تصمیمات کمیسیون‌های تحقیق مورد رسیدگی قضائی قرار نخواهد گرفت. دادگاه‌ها مختارند آنچه را که پایه و اساس تحقیقات بوده، ارزیابی کنند و بر اساس آن قضاوت نمایند. در عین حال می‌توانند به نتیجه تحقیقات هیچ توجهی نکنند، بلکه وظیفه قضاوت دادگاه‌ها و مقامات اداری است که مساعدت‌های فضایی و اداری را لازم را به‌جای آورند.								
۳۶					کمیسیون میراث کانادایی کمیسیون دائمی میراث کانادایی سیاست‌ها و برنامه‌های وزارت میراث کانادا و سازمان‌های موجود در آن مجموعه را مطالعه می‌کند. این سازمان‌ها در زمینه‌های فرهنگ، میراث و حقوق بشر فعال هستند.		کمیسیون فرهنگ، گردشگری، آثار باستانی و رسانه بررسی و نظارت بر سیاست‌ها و نهادهای مرتبط با فرهنگ، رسانه، گردشگری و میراث تاریخی و نیز تدوین و پیگیری اجرای قوانین در این حوزه‌ها.		
۳۷					کمیسیون شهروندی و مهاجرت این کمیسیون به مطالعه موضوعات مرتبط با مهاجرت و شهروندی می‌پردازد. این سازمان بر				



مالزی	انگلستان	عراق	کره جنوبی	کانادا	فرانسه	ترکیه	آمریکا	آلمان	ردیف
				اداره شهروندی و مهاجرت کانادا و هیئت مهاجرت و پناهندگی کانادا نظارت دارد و همان‌طور که در بند «۳» ماده (۱۰۸) آمده است بر سیاست چندفرهنگی فدرال نظارت دارد.					
				کمیسیون دسترسی به اطلاعات، حریم خصوصی و اخلاق این کمیسیون موضوعات مربوط به دفتر کمیسر اطلاعات کانادا، دفتر کمیسر حریم خصوصی کانادا و دفتر کمیسر لابی کانادا و برخی مسائل مربوط به دفتر کمیسیون تضاد منافع و اخلاق را بررسی می‌کند و همچنین دیگر مواردی که در ماده (۱۰۸) آیین‌نامه داخلی مجلس بیان گردیده از جمله پیشنهاد، ترویج، نظارت و ارزیابی ابتکارات مربوط به دسترسی به اطلاعات و حریم خصوصی در تمام بخش‌های جامعه کانادا و استان‌های					۳۸

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
					اخلاقی مربوط به دارندگان مناصب دولتی				
۳۹					کمیسیون امور بومی و شمالی کمیسیون دائمی امور بومی و شمالی مسائل مربوط به ملل اول، مردم اینوئیت و متیس و مردم شمالی را بررسی و گزارش می‌کند				
۴۰					کمیسیون زبان‌های رسمی مأموریت کمیته دائمی زبان‌های رسمی شامل بررسی سیاست‌ها و برنامه‌های زبان رسمی، از جمله گزارش‌های کمیسر زبان‌های رسمی است.				
۴۲							کمیسیون نفت، گاز و منابع طبیعی نظارت، ارزیابی و قانون‌گذاری در حوزه انرژی و بهره‌برداری از منابع طبیعی و بر سیاست‌های نفتی، گازی و منابع طبیعی، نظارت بر قراردادهای، معاهدات و توافق‌نامه‌های داخلی و بین‌المللی، نظارت بر اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های مرتبط با نفت		



مالزی	انگلستان	عراق	کره جنوبی	کانادا	فرانسه	ترکیه	آمریکا	آلمان	ردیف
		و گاز، ارزیابی عملکرد نهادهای ذی ربط							
		کمیسیون خدمات و عمران نظارت و ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های دولت در زمینه خدمات شهری، مسکن و بازسازی نظارت بر اجرای پروژه‌ها و طرح‌های عمرانی، نظارت بر عملکرد نهادهای مرتبط مانند شهرداری و وزارت مسکن، بررسی طرح‌ها و لوائح قانونی در حوزه خدمات و عمران							۴۳
		کمیسیون برنامه‌ریزی راهبردی و خدمات کشوری نظارت بر اجرای برنامه‌های راهبردی دولت، ارزیابی اصلاحات اداری و تخصیص منابع انسانی، بررسی عملکرد وزارت برنامه‌ریزی و شورای خدمات کشوری، تطبيق برنامه‌ها با قوانین، بررسی لوائح و							۴۴

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
							توافق‌نامه‌های مرتبط با خدمات عمومی		
۴۵							کمیسیون امور اقلیم‌ها و استان‌های خارج از چارچوب اقلیم بررسی و پیشنهاد قوانین مرتبط با اقلیم‌ها و استان‌های غیرمشمول اقلیم، نظارت بر اجرای قوانین فدرال در مناطق غیرمشمول اقلیم، ارزیابی عملکرد نهادهای فدرال در زمینه مشارکت عادلانه، پیگیری توزیع عادلانه منابع و تخصیص‌ها، نظارت بر هیئت‌های تضمین حقوق اقلیم‌ها و استان‌ها، ارزیابی عملکرد مقامات محلی		
۴۶							کمیسیون آموزش و پرورش قانون‌گذاری و نظارت بر نظام آموزش و پرورش، ارزیابی برنامه‌ها و کتب درسی، ارتقای کیفیت آموزش، سواد عمومی و آموزش اجباری، توسعه آموزش فنی-حرفه‌ای و ویژه، نظارت بر زیرساخت‌ها و عملکرد وزارت آموزش، ترویج ارزش‌های دینی، ملی، اخلاقی و حقوق بشر در		



ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
							نظام آموزشی، پایش توافق نامه ها و همکاری های بین المللی آموزشی		
							کمیسیون آموزش عالی قانون گذاری و نظارت بر آموزش عالی و پژوهش علمی، ارتقای کیفیت دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی، تضمین استقلال نهادهای علمی، ترویج فرهنگ تسامح و حقوق بشر در محیط دانشگاهی، ارزیابی ارتباط رشته ها با بازار کار، پیاده سازی نظام تضمین کیفیت مطابق استانداردهای بین المللی		
							کمیسیون مهاجرت، آوارگان و آشتی ملی قانون گذاری و نظارت بر سیاست های مهاجرت، آوارگان و بازگشت، پیگیری بازگرداندن اموال مصادره شده و اعاده تابعیت لغوشدگان، بررسی وضعیت بازداشت شدگان و تبعیدشدگان رژیم سابق، نظارت بر عملکرد وزارت		

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
							مهاجرت، هیئت دعاوی ملکی، و هلال احمر، ارزیابی سیاست‌ها و نهادهای مرتبط با آشتی ملی، حمایت از عدالت و هماهنگی اجتماعی در چارچوب قانون اساسی		
							کمیسیون حقوق بشر تدوین و بررسی قوانین مرتبط با حقوق بشر، نظارت بر عملکرد کمیسیون عالی حقوق بشر، ارزیابی وضعیت حقوق بشر بر اساس قانون اساسی و اسناد بین‌المللی، رصد و پیگیری موارد نقض حقوق بشر، ارائه راهکارهای اصلاحی و نظارت بر وضعیت زندانیان، ترویج و تقویت فرهنگ حقوق بشر	کمیسیون بررسی وضعیت حقوق بشر بررسی نقض حقوق بشر و ارزیابی سیاست‌های دولت در زمینه حقوق بشر.	
							کمیسیون اوقاف و عشایر بررسی و پیشنهاد قوانین مرتبط با امور دینی و عشایری، نظارت بر نهادهای اداره‌کننده اوقاف و شعائر دینی، ارزیابی سیاست‌های وعظ و ارشاد و پیشنهاد اصلاحات، حمایت از آموزش دینی.		

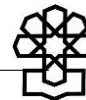


ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	عراق	انگلستان	مالزی
							ترویج تسامح و هم‌زیستی، نظارت بر سازمان حج و عمره و ارزیابی خدمات به زائران، پیگیری برنامه‌های توسعه عشایر و مقابله با عرف‌های مغایر با قانون و شرع		

مأخذ: داده‌های تحقیق.

جدول ۴. خلاصه کمیسیون‌های دائمی کشورهای مورد مطالعه

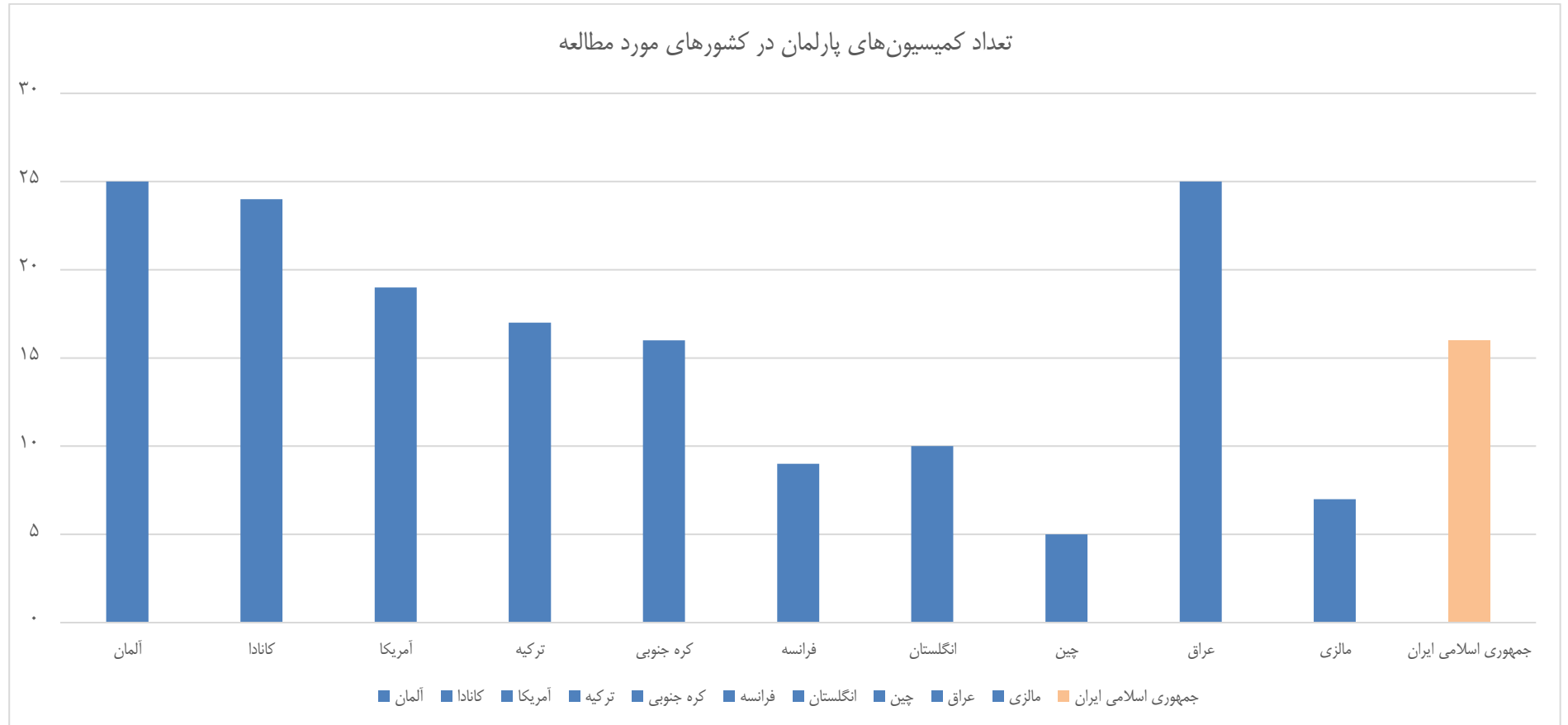
مالزی	کره جنوبی	کانادا	فرانسه	ترکیه	آمریکا	آلمان	ردیف
کمیسیون انتخابی دفاع و امور داخلی	کمیته دفاع ملی	کمیسیون دفاع ملی	کمیسیون دفاع ملی و نیروهای نظامی	کمیسیون دفاع ملی	کمیته خدمات مسلح	کمیسیون دفاع	۱
	کمیته سیاست ملی			کمیسیون امور داخلی	کمیته امنیت داخلی	کمیسیون امور داخلی	۲
	کمیته مدیریت و امنیت عمومی	کمیسیون ایمنی عمومی و امنیت ملی		کمیسیون امنیت و اطلاعات			۳
	کمیته اطلاعات						۴
کمیسیون امتیازات					کمیته اخلاق		۵
				کمیسیون دادخواست‌ها		کمیسیون عرایض و دادخواهی	۶
	کمیته روابط خارجی و اتحاد	کمیسیون امور خارجه و توسعه بین‌المللی	کمیسیون امور خارجی	کمیسیون امور خارجه	کمیته امور خارجی	کمیسیون امور خارجی	۷
	کمیته اقتصاد و دارایی		کمیسیون امور اقتصادی		کمیته امکانات مالی	کمیسیون اقتصاد	۸
		کمیسیون امور مالی	کمیسیون دارایی، اقتصاد عمومی و نظارت بر بودجه		کمیته خدمات مالی	کمیسیون امور مالی	۹
کمیسیون حساب‌های عمومی		کمیسیون حساب‌های عمومی		کمیسیون مؤسسات اقتصادی دولتی	کمیته نظارت و اصلاحات		۱۰
		کمیسیون عملیات و برآوردهای دولت			کمیسیون تخصیص بودجه		۱۱
				کمیسیون برنامه‌ریزی بودجه	کمیته بودجه	کمیسیون بودجه	۱۲
	کمیته حقوقی و قضایی			کمیسیون عدالت	کمیته قضایی	کمیسیون امور حقوقی	۱۳
کمیسیون قوانین	کمیته راهبری مجلس	کمیسیون رویه و امور مجلس	کمیسیون قانون‌گذاری و مدیریت عمومی جمهوری	کمیسیون قانون اساسی	کمیته قوانین		۱۴
		کمیسیون عدالت و حقوق بشر		کمیسیون بررسی حقوق بشر		کمیسیون حقوق بشر و کمک‌های بشردوستانه	۱۵



ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	مالزی
۱۶	کمیسیون امور اتحادیه اروپا		کمیسیون تطبیق با اتحادیه اروپا				
۱۷	کمیسیون آموزش، پژوهش و ارزیابی فناوری					کمیته آموزش و پرورش	
۱۸	کمیسیون امور دیجیتال	کمیته علوم، فضا و فناوری			کمیسیون علوم و تحقیقات	کمیته علوم، فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)، صداوسیما و ارتباطات	
۱۹	کمیسیون فرهنگ و رسانه		کمیسیون آموزش ملی، فرهنگ، جوانان و ورزش	کمیسیون امور فرهنگی و آموزش		کمیته فرهنگ، ورزش و گردشگری	
۲۰	کمیسیون ورزش						
۲۱	کمیسیون خانواده، سالمندان، زنان و جوانان		کمیسیون برابری فرصت‌های زن و مرد		کمیسیون وضعیت زنان	کمیته برابری جنسیتی و خانواده	کمیسیون انتخابی زنان و کودکان
۲۲	کمیسیون گردشگری						
۲۳	کمیسیون کار و امور اجتماعی	کمیته آموزش و نیروی کار	کمیسیون بهداشت، خانواده، کار و امور اجتماعی	کمیسیون امور اجتماعی	کمیسیون منابع انسانی، مهارت‌ها و توسعه اجتماعی و وضعیت افراد دارای معلولیت	کمیته محیط‌زیست و کار	کمیسیون انتخابی اصلاحات نهادی
۲۴	کمیسیون بهداشت				کمیسیون بهداشت		
۲۵	کمیسیون محیط‌زیست، حفاظت از طبیعت و ایمنی هسته‌ای	کمیته منابع طبیعی	کمیسیون محیط‌زیست		کمیسیون منابع طبیعی		
۲۶	کمیسیون کشاورزی و تغذیه	کمیته کشاورزی	کمیسیون کشاورزی، جنگلداری و امور روستایی		کمیسیون کشاورزی و مواد غذایی	کمیته کشاورزی، غذا، امور روستایی، اقیانوس‌ها و شیلات	
۲۷					کمیسیون شیلات و اقیانوس‌ها		
۲۸	کمیسیون انرژی	کمیته انرژی و تجارت					
۲۸	کمیته کسب‌وکارهای کوچک	کمیسیون صنعت، تجارت، انرژی، منابع طبیعی، اطلاعات و فناوری	کمیسیون صنعت، تجارت، انرژی، منابع طبیعی، اطلاعات و فناوری		کمیسیون صنعت و فناوری	کمیته تجارت، صنعت، انرژی، کسب‌وکارهای کوچک و استارت‌آپ‌ها	کمیسیون تجارت بین‌المللی
۲۹	کمیسیون توسعه			کمیسیون توسعه پایدار و آمایش سرزمینی	کمیسیون محیط‌زیست و توسعه پایدار		
۳۰	کمیسیون حفاظت از مصرف‌کنندگان						

ردیف	آلمان	آمریکا	ترکیه	فرانسه	کانادا	کره جنوبی	مالزی
۳۱	کمیسیون حمل‌ونقل	کمیته حمل‌ونقل و زیرساخت‌ها	کمیسیون توسعه، عمران، حمل‌ونقل و گردشگری		کمیسیون حمل‌ونقل، زیرساخت و جوامع	کمیته زمین، زیرساخت و حمل‌ونقل	
۳۲		کمیته امور کهنه سربازان			کمیسیون امور کهنه سربازان		
۳۳	کمیسیون تحقیق						
۳۴					کمیسیون میراث کانادایی		
۳۵					کمیسیون شهروندی و مهاجرت		
۳۶					کمیسیون دسترسی به اطلاعات، حریم خصوصی و اخلاق		
۳۷					کمیسیون امور بومی و شمالی		
۳۸					کمیسیون زبان‌های رسمی		

مأخذ: داده‌های تحقیق.



شکل ۱. نمودار تعداد کمیسیون‌های پارلمان در کشورهای مورد مطالعه

۴. فرانسه

- پارلمان فرانسه از دو مجلس تشکیل شده است:
 - «مجمع ملی» (Assemblée Nationale)
 - «سنا» (Sénat) [۱].
- در سنا، تعداد کمیسیون‌های دائمی شش عدد است که از این حیث غیر از دو کمیسیون، مشابه کمیسیون‌های مجمع ملی است.
- هر کمیسیون دائمی می‌تواند برای انجام وظایف خود، گروه‌های کاری یا زیر کمیته‌هایی تشکیل دهد. این گروه‌ها به منظور بررسی عمیق‌تر موضوعات خاص یا تهیه گزارش‌های تخصصی ایجاد می‌شوند. ترکیب و وظایف این زیر کمیته‌ها توسط خود کمیسیون تعیین می‌شود. [۲] توضیح بیشتر در جدول زیر قابل مشاهده است:

جدول ۵. مقایسه نهادهای ذیل کمیسیون در مجلس فرانسه

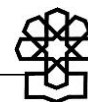
محورهای تمایز	Groupe de travail (گروه کاری)	Sous-commission (زیر کمیته)
ماهیت	موقت و اغلب غیررسمی	رسمی و دائمی‌تر
وظایف	وظایف محدود و متمرکز بر یک موضوع خاص	وظایف تعریف‌شده و بلندمدت
ساختار	اعضا ممکن است متغیر باشند	دارای اعضای ثابت و مشخص
گزارش‌دهی	اغلب گزارش‌های غیررسمی ارائه می‌دهد	موظف به ارائه گزارش رسمی به کمیسیون اصلی
تصویب تشکیل	ممکن است با توافق غیررسمی اعضای کمیسیون ایجاد شود	نیازمند تصویب رسمی در کمیسیون
مثال‌ها	گروه کاری امنیت سایبری در کمیسیون دفاع	زیر کمیته حقوق شهروندی در کمیسیون قانون‌گذاری

مأخذ: داده‌های تحقیق.

جدول ۶. مأموریت‌های کمیسیون در مجلس فرانسه

ماهیت	رسمی، با چارچوب تعریف‌شده و معمولاً مصوب کمیسیون یا مجلس
هدف اصلی	جمع‌آوری اطلاعات و تحلیل عمیق درباره یک موضوع خاص
گزارش‌دهی	نتایج در قالب گزارش رسمی به مجلس ارائه و اغلب منتشر می‌شود
ترکیب اعضا	شامل نمایندگان از کمیسیون‌های مختلف یا متخصصان با تأیید کمیسیون اصلی
اختیارات	امکان برگزاری جلسات عمومی، دعوت از کارشناسان، و دسترسی به داده‌های گسترده‌تر
زمان‌بندی	ممکن است بلندمدت باشد (چند ماه تا چند سال)
تصویب تشکیل	نیازمند تصویب رسمی کمیسیون یا مجلس
خروجی	گزارش رسمی که اغلب در فرایند قانون‌گذاری یا اصلاح سیاست‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد

مأخذ: داده‌های تحقیق.



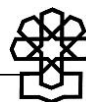
- هر کمیسیون می‌تواند بر اساس تصویب خود یا با تصویب مجلس، مأموریت‌های اطلاعاتی مذکور را (Missions d'information) بر عهده گیرد که عبارت‌اند از [۳]:

جدول ۷. مأموریت‌های اطلاعاتی در کمیسیون‌های در مجلس فرانسه

کمیسیون	گروه‌های کاری (Groupes de travail)	زیر کمیته‌ها (Sous-commissions)	مأموریت‌های اطلاعاتی (Missions d'information)
کمیسیون امور فرهنگی و آموزش	-گروه کاری در مورد آموزش دیجیتال -گروه کاری در مورد هنر و فرهنگ محلی -گروه کاری در مورد ورزش در مدارس -گروه کاری در مورد کتاب و نشر -گروه کاری در مورد رسانه‌های جمعی	-زیر کمیته آموزش ابتدایی -زیر کمیته آموزش عالی -زیر کمیته هنرهای نمایشی -زیر کمیته ورزش و جوانان -زیر کمیته میراث فرهنگی	-مأموریت اطلاعاتی درباره آموزش عالی -مأموریت اطلاعاتی درباره تنوع فرهنگی -مأموریت اطلاعاتی درباره آموزش هنری و فرهنگی -مأموریت اطلاعاتی درباره ورزش و جوانان -مأموریت اطلاعاتی درباره رسانه‌ها و ارتباطات
کمیسیون امور اقتصادی	-گروه کاری در مورد نوآوری و فناوری -گروه کاری در مورد سیاست‌های انرژی -گروه کاری در مورد توسعه پایدار -گروه کاری در مورد رقابت‌پذیری صنعتی -گروه کاری در مورد تجارت الکترونیک	-زیر کمیته صنایع کوچک و متوسط -زیر کمیته تجارت الکترونیک -زیر کمیته سیاست‌های انرژی -زیر کمیته توسعه پایدار -زیر کمیته مسکن و ساخت‌وساز	-مأموریت اطلاعاتی درباره توسعه پایدار -مأموریت اطلاعاتی درباره رقابت‌پذیری صنعتی -مأموریت اطلاعاتی درباره تجارت الکترونیک -مأموریت اطلاعاتی درباره بازار کار -مأموریت اطلاعاتی درباره سیاست‌های کشاورزی
کمیسیون امور خارجی	-گروه کاری در مورد روابط با اتحادیه اروپا -گروه کاری در مورد همکاری‌های بین‌المللی -گروه کاری در مورد سیاست خارجی فرانسه -گروه کاری در مورد حقوق بشر جهانی -گروه کاری در مورد سازمان‌های بین‌المللی	-زیر کمیته روابط دوجانبه -زیر کمیته سازمان‌های بین‌المللی -زیر کمیته حقوق بشر -زیر کمیته همکاری‌های فرهنگی -زیر کمیته دیپلماسی اقتصادی	-مأموریت اطلاعاتی درباره سیاست خارجی فرانسه -مأموریت اطلاعاتی درباره حقوق بشر جهانی -مأموریت اطلاعاتی درباره سازمان‌های بین‌المللی -مأموریت اطلاعاتی درباره دیپلماسی فرهنگی -مأموریت اطلاعاتی درباره همکاری‌های توسعه‌ای
کمیسیون امور اجتماعی	-گروه کاری در مورد بهداشت عمومی -گروه کاری در مورد مسائل بازنشستگی -گروه کاری در مورد سیاست‌های بهداشتی -گروه کاری در مورد اشتغال و کار	-زیر کمیته تأمین اجتماعی -زیر کمیته خانواده و کودکان -زیر کمیته بهداشت عمومی -زیر کمیته مسائل بازنشستگی -زیر کمیته اشتغال و کار	-مأموریت اطلاعاتی درباره سیاست‌های بهداشتی -مأموریت اطلاعاتی درباره اشتغال و کار -مأموریت اطلاعاتی درباره تأمین اجتماعی -مأموریت اطلاعاتی درباره خانواده و کودکان -مأموریت اطلاعاتی درباره مسکن اجتماعی

کمیسیون	گروه‌های کاری (Groupes de travail)	زیر کمیته‌ها (Sous-commissions)	مأموریت‌های اطلاعاتی (Missions d'information)
	-گروه کاری در مورد تأمین اجتماعی		
کمیسیون دفاع ملی و نیروهای مسلح	-گروه کاری در مورد امنیت سایبری -گروه کاری در مورد تجهیزات نظامی -گروه کاری در مورد استراتژی دفاعی -گروه کاری در مورد مأموریت‌های خارجی نیروهای مسلح -گروه کاری در مورد زمین	-زیر کمیته نیروهای زمینی -زیر کمیته نیروهای دریایی -زیر کمیته نیروهای هوایی -زیر کمیته امنیت سایبری -زیر کمیته تجهیزات نظامی	-مأموریت اطلاعاتی درباره استراتژی دفاعی -مأموریت اطلاعاتی درباره مأموریت‌های خارجی نیروهای مسلح -مأموریت اطلاعاتی درباره نیروهای زمینی -مأموریت اطلاعاتی درباره نیروهای دریایی -مأموریت اطلاعاتی درباره نیروهای هوایی
کمیسیون توسعه پایدار و آمایش سرزمینی	-گروه کاری در مورد تغییرات اقلیمی -گروه کاری در مورد حمل و نقل پایدار -گروه کاری در مورد حفاظت از محیط زیست -گروه کاری در مورد برنامه ریزی شهری -گروه کاری در مورد انرژی‌های تجدیدپذیر	-زیر کمیته منابع طبیعی -زیر کمیته انرژی‌های تجدیدپذیر -زیر کمیته حمل و نقل پایدار -زیر کمیته برنامه ریزی شهری -زیر کمیته حفاظت از محیط زیست	-مأموریت اطلاعاتی درباره حفاظت از محیط زیست -مأموریت اطلاعاتی درباره برنامه ریزی شهری -مأموریت اطلاعاتی درباره انرژی‌های تجدیدپذیر -مأموریت اطلاعاتی درباره منابع آبی -مأموریت اطلاعاتی درباره کشاورزی پایدار
کمیسیون دارایی، اقتصاد عمومی و نظارت بر بودجه	-گروه کاری در مورد اصلاحات مالیاتی -گروه کاری در مورد نظارت بر هزینه‌های عمومی -گروه کاری در مورد بودجه دولت -گروه کاری در مورد سیاست‌های پولی -گروه کاری در مورد حسابرسی	-زیر کمیته حسابرسی -زیر کمیته برنامه ریزی مالی -زیر کمیته اصلاحات مالیاتی -زیر کمیته نظارت بر هزینه‌های عمومی -زیر کمیته بودجه دولت	-مأموریت اطلاعاتی درباره بودجه دولت -مأموریت اطلاعاتی درباره سیاست‌های پولی -مأموریت اطلاعاتی درباره حسابرسی -مأموریت اطلاعاتی درباره مالیات بر درآمد -مأموریت اطلاعاتی درباره هزینه‌های عمومی
کمیسیون قانون گذاری و مدیریت عمومی جمهوری	-گروه کاری در مورد اصلاحات قانون اساسی -گروه کاری در مورد حقوق شهروندی -گروه کاری در مورد اصلاحات قضایی -گروه کاری در مورد شفافیت اداری -گروه کاری در مورد قوانین انتخاباتی	-زیر کمیته حقوق بشر -زیر کمیته قوانین انتخاباتی -زیر کمیته اصلاحات قضایی -زیر کمیته شفافیت اداری -زیر کمیته حقوق شهروندی	-مأموریت اطلاعاتی درباره اصلاحات قانون اساسی -مأموریت اطلاعاتی درباره حقوق شهروندی -مأموریت اطلاعاتی درباره اصلاحات قضایی -مأموریت اطلاعاتی درباره شفافیت اداری -مأموریت اطلاعاتی درباره قوانین انتخاباتی

مأخذ: داده‌های تحقیق.



۴-۱. تعداد اعضای کمیسیون‌ها (ماده ۳۶ آیین‌نامه داخلی مجلس)

- طبق این ماده، تعداد اعضای هر کمیسیون دائمی ۷۳ عضو خواهد بود. [۴]

۴-۲. فرایند عضویت در کمیسیون‌ها (ماده ۳۹ آیین‌نامه داخلی مجلس)

۱. تخصیص کرسی‌ها به گروه‌های سیاسی: بر اساس ماده ۳۹ آیین‌نامه داخلی مجلس، کرسی‌های هر کمیسیون بر اساس نسبت تعداد اعضای هر جناح و حزب سیاسی درون مجلس، تخصیص می‌یابد.
۲. انتخاب اعضا توسط گروه‌های سیاسی: مطابق ماده قبل، هر گروه سیاسی نمایندگان خود را برای عضویت در کمیسیون‌ها معرفی می‌کند، به طوری که تعداد نمایندگان معرفی شده با تعداد کرسی‌های تخصیص یافته به آن گروه در هر کمیسیون مطابقت داشته باشد.
۳. تصویب نهایی در صحن علنی: بر اساس همین ماده، پس از معرفی نمایندگان توسط گروه‌های سیاسی، فهرست اعضای هر کمیسیون در صحن علنی مجلس به تصویب می‌رسد.

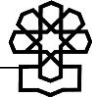
۴-۳. شاخص‌های عضویت در کمیسیون‌ها

- تناسب سیاسی: ملاک اصلی، حفظ تناسب سیاسی موجود در مجلس در ترکیب هر کمیسیون است تا تمامی دیدگاه‌های سیاسی در فرایند قانون‌گذاری حضور داشته باشند. این موضوع در ماده ۳۹ مورد تأکید قرار گرفته است.
- تخصص و تجربه: هر چند آیین‌نامه داخلی به طور مستقیم به این موضوع اشاره نمی‌کند، اما گروه‌های سیاسی معمولاً نمایندگان را برای عضویت در کمیسیون‌ها معرفی می‌کنند که دارای تخصص و تجربه مرتبط با حوزه فعالیت آن کمیسیون باشند.
- توازن جغرافیایی و جمعیتی: آیین‌نامه صریحاً به این شاخص اشاره نمی‌کند، اما در عمل تلاش می‌شود تا ترکیب کمیسیون‌ها به گونه‌ای باشد که تنوع جغرافیایی و جمعیتی کشور را نیز منعکس کند [۵].
- **کمیسیون‌های ویژه (commissions spéciales)** مجلس نیز برای بررسی موضوعات خاص یا لوایح پیچیده تشکیل می‌شوند. فرایند تشکیل این کمیسیون‌ها بر اساس **آیین‌نامه داخلی مجمع ملی** به شرح زیر است:
 - **پیشنهاد تشکیل کمیسیون ویژه:** در مواردی که یک لایحه یا طرح نیاز به بررسی تخصصی دارد و **کمیسیون‌های دائمی** موجود نمی‌توانند به تنهایی آن را پوشش دهند، تشکیل یک **کمیسیون ویژه** پیشنهاد می‌شود.
 - **تصویب در صحن مجمع ملی:** پیشنهاد تشکیل **کمیسیون ویژه** باید به تصویب **مجمع ملی** برسد. این تصمیم‌گیری معمولاً با رأی‌گیری در صحن علنی انجام می‌شود.
 - **تعیین ترکیب کمیسیون:** پس از تصویب ایجاد کمیسیون، اعضای **کمیسیون ویژه** تعیین می‌شوند. این اعضا معمولاً بر اساس ترکیب سیاسی **مجمع ملی (مجلس عوام)** انتخاب می‌شوند تا نمایانگر تنوع دیدگاه‌ها باشند.
 - **مدت فعالیت:** **کمیسیون‌های ویژه** برای مدت‌زمان معینی تشکیل می‌شوند که معمولاً تا پایان بررسی موضوع یا لایحه موردنظر ادامه دارد. پس از اتمام مأموریت، این کمیسیون‌ها منحل می‌شوند.
 - **ارائه گزارش:** **کمیسیون ویژه** پس از بررسی‌های لازم، گزارشی تهیه و به **مجمع ملی** ارائه می‌کند. این گزارش می‌تواند شامل پیشنهادات، اصلاحات یا توصیه‌هایی باشد که در فرایند تصمیم‌گیری نهایی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برخی از کمیسیون‌های ویژه در جدول زیر قابل مشاهده هستند:

جدول ۸. برخی کمیسیون‌های ویژه در مجلس فرانسه

سال تشکیل	نام کمیسیون ویژه	موضوع بررسی	نتیجه/گزارش
۲۰۱۵	کمیسیون ویژه بررسی لایحه قانون اساسی مربوط به حفاظت از محیط‌زیست (Commission spéciale chargée d'examiner le projet de loi constitutionnelle relatif à la protection de l'environnement)	بررسی اصلاح قانون اساسی برای گنجاندن حفاظت از محیط‌زیست	ارائه گزارش با پیشنهاد اصلاح قانون اساسی برای تقویت حفاظت از محیط‌زیست؛ این اصلاحیه در نهایت به تصویب نرسید.
۲۰۱۶	کمیسیون ویژه بررسی لایحه مربوط به اخلاق در زندگی عمومی (Commission spéciale chargée d'examiner le projet de loi relatif à la déontologie de la vie publique)	بررسی قوانین مربوط به شفافیت و اخلاق در زندگی عمومی	ارائه گزارش با پیشنهادات برای تقویت شفافیت و اخلاق در زندگی عمومی؛ منجر به تصویب قانون در سال ۲۰۱۷ شد که مقررات سخت‌گیرانه‌تری برای مقامات عمومی تعیین کرد.
۲۰۱۸	کمیسیون ویژه بررسی لایحه مربوط به رشد و تحول شرکت‌ها (Commission spéciale chargée d'examiner le projet de loi relatif à la croissance et la transformation des entreprises)	بررسی اصلاحات برای تسهیل رشد و تحول شرکت‌ها	ارائه گزارش با پیشنهادات برای بهبود محیط کسب‌وکار؛ منجر به تصویب قانون PACTE در سال ۲۰۱۹ شد که شامل اصلاحات متعددی برای تسهیل رشد شرکت‌ها و بهبود رقابت‌پذیری بود.
۲۰۱۹	کمیسیون ویژه بررسی لایحه مربوط به بی‌طرفی دینی در خدمات عمومی (Commission spéciale chargée d'examiner le projet de loi relatif à la neutralité religieuse dans les services publics)	بررسی قوانین مربوط به بی‌طرفی دینی در خدمات عمومی	ارائه گزارش با پیشنهادات برای تقویت بی‌طرفی دینی در خدمات عمومی؛ منجر به تصویب قانون در سال ۲۰۲۱ شد که مقررات سخت‌گیرانه‌تری برای حفظ بی‌طرفی دینی در خدمات عمومی تعیین کرد.
۲۰۲۰	کمیسیون ویژه بررسی لایحه مربوط به مدیریت بحران‌های بهداشتی (Commission spéciale chargée d'examiner le projet de loi relatif à la gestion des crises sanitaires)	بررسی قوانین مربوط به مدیریت بحران‌های بهداشتی، به‌ویژه در پاسخ به پاندمی کووید-۱۹	ارائه گزارش با پیشنهادات برای بهبود مدیریت بحران‌های بهداشتی؛ منجر به تصویب قانون در سال ۲۰۲۱ شد که ابزارهای قانونی جدیدی برای مقابله با بحران‌های بهداشتی فراهم کرد.
۲۰۲۱	کمیسیون ویژه بررسی لایحه مربوط به تغییرات اقلیمی و تقویت تاب‌آوری (Commission spéciale chargée d'examiner le projet de loi relatif au changement climatique et au renforcement de la résilience)	بررسی قوانین برای مقابله با تغییرات اقلیمی و تقویت تاب‌آوری در برابر آن‌ها	ارائه گزارش با پیشنهادات برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و تقویت تاب‌آوری؛ منجر به تصویب قانون در سال ۲۰۲۱ شد که اهداف جدیدی برای کاهش انتشار و تدابیر متعددی برای سازگاری با تغییرات اقلیمی تعیین کرد.
۲۰۲۲	کمیسیون ویژه بررسی لایحه مربوط به امنیت سایبری (Commission spéciale chargée d'examiner le projet de loi relatif à la cybersécurité)	بررسی قوانین برای تقویت امنیت سایبری در برابر تهدیدات دیجیتال	ارائه گزارش با پیشنهادات برای بهبود امنیت سایبری؛ منجر به تصویب قانون در سال ۲۰۲۲ شد که مقررات جدیدی برای حفاظت از زیرساخت‌های حیاتی و تقویت توانمندی‌های سایبری تعیین کرد.
۲۰۲۳	کمیسیون ویژه بررسی لایحه مربوط به اصلاح نظام بازنشستگی (Commission spéciale chargée d'examiner le projet de loi relatif à la réforme du système de retraite)	بررسی اصلاحات پیشنهادی در نظام بازنشستگی	ارائه گزارش با پیشنهادات برای اصلاح نظام بازنشستگی؛ منجر به تصویب قانون در سال ۲۰۲۳ شد که تغییراتی در سن بازنشستگی و ساختار مزایا ایجاد کرد.

مأخذ: داده‌های تحقیق.



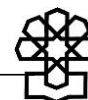
۱-۵. در مجلس ملی کبیر ترکیه^۱، کمیسیون‌ها به چند دسته تقسیم می‌شوند؛

- **کمیسیون‌های موقت یا تحقیقاتی (Geçici veya Araştırma Komisyonları):** این کمیسیون‌ها برای بررسی موضوعات خاص، بحران‌ها یا مسائل مهم ملی که نیاز به تحقیق و بررسی دقیق دارند، به‌صورت موقت تشکیل می‌شوند. پس از اتمام مأموریت و ارائه گزارش به مجلس، این کمیسیون‌ها منحل می‌گردند.
 - تعداد اعضای این کمیسیون‌ها بر اساس نیاز و موضوع مورد بررسی تعیین می‌شود.
 - اعضای کمیسیون‌های موقت از میان نمایندگان مجلس با تصویب مجلس انتخاب می‌شوند.
 - برخی کمیسیون‌های موقت به‌منظور بررسی بحران‌های اقتصادی، ارزیابی خسارات ناشی از سیل و زلزله و... و ارائه راهکارهای مناسب تشکیل شده‌اند [۶].
- **کمیسیون‌های تخصصی (İhtisas Komisyonları):** این کمیسیون‌ها به‌صورت دائمی فعالیت کرده و هر یک در حوزه‌های مشخصی مانند قانون اساسی، عدالت، امور داخلی، امور خارجه، دفاع ملی و غیره تخصص دارند. وظیفه اصلی آن‌ها بررسی طرح‌ها و لوایح مرتبط با حوزه تخصصی‌شان و ارائه نظرات کارشناسی به مجلس است.
 - تعداد اعضای هر کمیسیون تخصصی بین ۱۹ تا ۲۳ نفر متغیر است.
 - اعضای این کمیسیون‌ها از میان نمایندگان مجلس انتخاب می‌شوند. هر نماینده بر اساس تخصص، تجربه و علاقه‌مندی خود، درخواست عضویت در کمیسیون‌های موردنظر را ارائه می‌دهد. سپس هیئت‌رئیس مجلس با درنظرگرفتن تعادل نمایندگی احزاب و تخصص‌های مورد نیاز، اعضا را تعیین می‌کند.
 - اعضای کمیسیون‌های تخصصی برای یک دوره قانون‌گذاری (دوره چهارساله فعالیت مجلس) انتخاب می‌شوند.
- **کمیسیون‌های تفحص و نظارت (Denetim ve İnceleme Komisyonları):** این کمیسیون‌ها برای نظارت بر عملکرد نهادهای دولتی و اطمینان از اجرای صحیح قوانین تشکیل می‌شوند. آن‌ها می‌توانند تحقیقات لازم را انجام داده و گزارش‌های خود را به مجلس ارائه دهند تا در صورت لزوم اقدامات اصلاحی صورت گیرد.
 - تعداد اعضای این کمیسیون‌ها متغیر است و بر اساس موضوع تحقیق و تصویب مجلس تعیین می‌شود.
 - اعضای این کمیسیون‌ها از میان نمایندگان مجلس با رأی‌گیری انتخاب می‌شوند. در برخی موارد، ممکن است کارشناسان خارجی نیز به‌عنوان مشاور در این کمیسیون‌ها حضور داشته باشند.
 - مدت فعالیت این کمیسیون‌ها تا زمان اتمام مأموریت محوله و ارائه گزارش نهایی به مجلس ادامه دارد. [۷]
- بر اساس آیین‌نامه داخلی مجلس ملی کبیر ترکیه (TBMM)، کمیسیون‌های تخصصی می‌توانند زیرمجموعه‌هایی مانند کمیته‌ها (Alt Komisyon Komitesi) و کارگروه‌ها (Çalışma Grubu) (Working Group) داشته باشند. علاوه بر این، در برخی موارد، زیرکمیسیون‌ها (Alt Komisyon: Subcommittee) نیز برای بررسی موضوعات خاص تشکیل می‌شوند. توضیح بیشتر در جدول زیر قابل‌مشاهده است:

جدول ۹. مقایسه ساختارهای ذیل کمیسیون در مجلس ترکیه

معیار	زیر کمیسیون	کار گروه	کمیته
تعریف	بخشی از کمیسیون اصلی که برای بررسی عمیق‌تر موضوعات خاص یا موارد پیچیده تشکیل می‌شود	گروهی موقت که برای مطالعه یا حل مسائل ویژه و تخصصی تشکیل شده و پس از اتمام مأموریت خود منحل می‌گردد	گروهی متشکل از اعضای کمیسیون که برای بررسی موضوعات خاص یا انجام وظایف معین تشکیل می‌شود
مدت فعالیت	متوسط مدت؛ تا زمانی که موضوع تحت بررسی به نتیجه برسد یا گزارش نهایی ارائه شود	کوتاه مدت و تا زمان حل مسئله یا انجام مأموریت مشخص	معمولاً بلند مدت و تا زمانی که نیاز به بررسی موضوعات مرتبط وجود دارد
ترکیب اعضا	ترکیبی از اعضای کمیسیون اصلی؛ گاهی متخصصان یا نمایندگان ذی‌نفع نیز اضافه می‌شوند	می‌تواند شامل اعضای کمیسیون، کارشناسان خارجی و متخصصان حوزه مربوطه باشد.	عموماً از اعضای ثابت کمیسیون و با تخصص‌های مرتبط
وظایف	بررسی دقیق‌تر و عمیق‌تر یک موضوع مشخص که در کمیسیون اصلی به آن پرداخته شده است	تحقیق، جمع‌آوری اطلاعات و ارائه پیشنهادات در مورد مسائل خاص و پیچیده	بررسی جزئیات طرح‌ها و لوایح، نظارت بر اجرای قوانین و ارائه گزارش به کمیسیون اصلی
سطح تصمیم‌گیری	گزارش‌ها و پیشنهادات خود را به کمیسیون اصلی ارائه می‌دهد؛ سطح تصمیم‌گیری مشابه کارگروه محدود است.	فاقد قدرت تصمیم‌گیری نهایی؛ نتایج کار خود را به کمیته یا کمیسیون مربوطه گزارش می‌دهد.	می‌تواند پیشنهادات خود را به کمیسیون اصلی ارائه دهد؛ در برخی موارد دارای اختیارات تصمیم‌گیری محدود است
استقلال عملکرد	به صورت مستقیم بخشی از ساختار کمیسیون اصلی است و استقلال عملکرد محدودی دارد	به طور کامل زیر نظر کمیته یا کمیسیون اصلی عمل می‌کند	تا حدی مستقل اما وابسته به کمیسیون اصلی
مثال‌ها	زیر کمیسیون بررسی اصلاحات در نظام آموزشی در کمیسیون آموزش	کارگروه بررسی تأثیرات تغییرات اقلیمی در کمیسیون محیط‌زیست	کمیته بودجه در کمیسیون برنامه‌ریزی و بودجه

مأخذ: داده‌های تحقیق.



جدول ۱۰. زیر کمیسیون ها و کارگروه های نمونه کمیسیون ها در مجلس ترکیه

نام کمیسیون	زیر کمیسیون ها و کارگروه های نمونه
کمیسیون قانون اساسی (Anayasa Komisyonu)	- زیر کمیسیون اصلاح قانون اساسی - کارگروه تطبیق قوانین با اصول قانون اساسی
کمیسیون عدالت (Adalet Komisyonu)	- زیر کمیسیون اصلاح قوانین کیفری - کارگروه بررسی حقوق بشر در سیستم قضایی
کمیسیون دفاع ملی (Milli Savunma Komisyonu)	- زیر کمیسیون بودجه دفاعی - کارگروه توسعه صنایع دفاعی
کمیسیون امور داخلی (İçişleri Komisyonu)	- زیر کمیسیون امنیت داخلی - کارگروه مدیریت بحران و حوادث طبیعی
کمیسیون امور خارجه (Dışişleri Komisyonu)	- زیر کمیسیون روابط با اتحادیه اروپا - کارگروه دیپلماسی عمومی
کمیسیون آموزش ملی، فرهنگ، جوانان و ورزش (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu)	- زیر کمیسیون اصلاح نظام آموزشی - کارگروه توسعه ورزش های پایه
کمیسیون توسعه، عمران، حمل و نقل و گردشگری (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu)	- زیر کمیسیون پروژه های زیرساختی - کارگروه توسعه گردشگری پایدار
کمیسیون محیط زیست (Çevre Komisyonu)	- زیر کمیسیون حفاظت از منابع آبی - کارگروه مقابله با تغییرات اقلیمی
کمیسیون بهداشت، خانواده، کار و امور اجتماعی (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu)	- زیر کمیسیون بهداشت عمومی - کارگروه حمایت از خانواده های کم درآمد
کمیسیون کشاورزی، جنگلداری و امور روستایی (Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu)	- زیر کمیسیون توسعه کشاورزی پایدار - کارگروه حفاظت از جنگل ها
کمیسیون صنعت، تجارت، انرژی، منابع طبیعی، اطلاعات و فناوری (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu)	- زیر کمیسیون توسعه فناوری های نوین - کارگروه بهره وری انرژی
کمیسیون دادخواست ها (Dilekçe Komisyonu)	- زیر کمیسیون بررسی شکایات مردمی - کارگروه تحلیل دادخواست ها
کمیسیون برنامه و بودجه (Plan ve Bütçe Komisyonu)	- زیر کمیسیون بودجه بندی سالانه - کارگروه برنامه ریزی اقتصادی بلندمدت
کمیسیون مؤسسات اقتصادی دولتی (Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu)	- زیر کمیسیون ارزیابی عملکرد شرکت های دولتی - کارگروه خصوصی سازی مؤسسات اقتصادی
کمیسیون بررسی حقوق بشر (İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu)	- زیر کمیسیون حقوق زنان و کودکان - کارگروه آزادی بیان و مطبوعات
کمیسیون تطبیق با اتحادیه اروپا (Avrupa Birliği Uyum Komisyonu)	- زیر کمیسیون تطبیق قوانین ملی با مقررات اتحادیه اروپا - کارگروه مذاکرات الحاق
کمیسیون برابری فرصت های زن و مرد (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu)	- زیر کمیسیون توانمندسازی زنان در بازار کار - کارگروه مقابله با تبعیض جنسیتی
کمیسیون امنیت و اطلاعات (Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu)	- زیر کمیسیون نظارت بر سازمان های اطلاعاتی - کارگروه ارزیابی تهدیدات امنیتی داخلی

مأخذ: داده های تحقیق.

• کمیسیون‌های موقت یا تحقیقاتی

کمیسیون‌های موقت یا کمیسیون‌های تحقیقاتی برای بررسی موضوعات خاص و مهم تشکیل می‌شوند که تعدادی از آنان در جدول ذیل مورد اشاره است.

جدول ۱۱. برخی کمیسیون‌های موقت در مجلس ترکیه

نام کمیسیون موقت	موضوع بررسی	نتایج و توصیه‌ها
کمیسیون تحقیق در مورد کودتای نافرجام ۱۵ ژوئیه ۲۰۱۶	بررسی عوامل و پیامدهای کودتای نافرجام ۱۵ ژوئیه ۲۰۱۶	ارائه گزارشی جامع شامل توصیه‌هایی برای تقویت ساختارهای امنیتی و اطلاعاتی کشور به منظور جلوگیری از وقوع مجدد چنین حوادثی.
کمیسیون تحقیق درباره حوادث معدن سوما	بررسی علل حادثه معدن سوما در سال ۲۰۱۴ که منجر به کشته شدن ۳۰۱ معدنچی شد	شناسایی نواقص در ایمنی معادن و پیشنهاد اصلاحات قانونی برای بهبود شرایط کاری و ایمنی در معادن.
کمیسیون تحقیق درباره خشونت علیه زنان	بررسی افزایش موارد خشونت علیه زنان در ترکیه	ارائه پیشنهاداتی برای تقویت قوانین حمایتی، افزایش آگاهی عمومی و بهبود خدمات حمایتی برای قربانیان.
کمیسیون تحقیق درباره فساد مالی در نهادهای دولتی	بررسی ادعاهای مربوط به فساد مالی در برخی نهادهای دولتی	شناسایی موارد تخلف و ارائه توصیه‌هایی برای بهبود شفافیت و پاسخگویی در نهادهای دولتی.

مأخذ: داده‌های تحقیق.

این کمیسیون‌ها با هدف بررسی عمیق موضوعات حساس و ارائه راهکارهای مؤثر برای بهبود وضعیت در حوزه‌های مختلف تشکیل شده‌اند. نتایج و توصیه‌های آن‌ها به عنوان مبنایی برای اصلاحات قانونی و اجرایی در ترکیه مورد استفاده قرار می‌گیرد. [۸]

• کمیسیون‌های تفحص و نظارت

در مجلس ملی کبیر ترکیه (TBMM)، کمیسیون‌های نظارتی برای بررسی و نظارت بر موضوعات خاص تشکیل می‌شوند. در ادامه، چهار نمونه از این کمیسیون‌ها معرفی شده‌اند [۹].

جدول ۱۲. برخی کمیسیون‌های تفحص و نظارت در مجلس ترکیه

نام کمیسیون نظارت	موضوع بررسی	نتایج و توصیه‌ها
کمیسیون نظارت بر شبکه‌های اجتماعی	بررسی و نظارت بر محتوای منتشر شده در شبکه‌های اجتماعی و تدوین قوانین مربوط به آن.	تصویب قانونی در سال ۲۰۲۰ که شبکه‌های اجتماعی با بیش از یک میلیون کاربر را موظف به افتتاح دفتر نمایندگی در ترکیه می‌کند و آن‌ها را ملزم به پاسخگویی به درخواست‌های دولت برای حذف محتوای نامناسب می‌سازد.
کمیسیون نظارت بر نهادهای غیردولتی	نظارت بر فعالیت نهادها و انجمن‌های غیردولتی به منظور جلوگیری از حمایت مالی از تروریسم و پول‌شویی.	تصویب قانونی در سال ۲۰۲۰ که به وزارت کشور اجازه می‌دهد بر فعالیت نهادهای مدنی نظارت داشته باشد و در صورت لزوم، فعالیت آن‌ها را متوقف کند.
کمیسیون نظارت بر عملکرد دولت پس از تغییر نظام به ریاستی	ارزیابی عملکرد دولت و نهادهای اجرایی پس از تغییر نظام سیاسی ترکیه به نظام ریاستی در سال ۲۰۱۸.	گزارش‌هایی مبنی بر تضعیف نظارت پارلمانی و افزایش اختیارات رئیس‌جمهور، با توصیه‌هایی برای تقویت مکانیزم‌های نظارتی و تعادلی.
کمیسیون نظارت بر نهادهای حکومتی	نظارت بر عملکرد نهادهای حکومتی و اطمینان از شفافیت و پاسخگویی آن‌ها.	ایجاد سازوکارهایی جهت نظارت و تحقیق و تفحص در تمام نهادهای حکومتی، به گونه‌ای که هیچ نهاد یا سازمانی از نظارت مجلس مستثنا نشود.

مأخذ: داده‌های تحقیق.



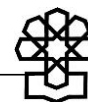
این کمیسیون‌ها با هدف تقویت نظارت پارلمانی و اطمینان از عملکرد شفاف و پاسخگوی نهادهای مختلف در ترکیه تشکیل شده‌اند. نتایج و توصیه‌های آن‌ها به‌عنوان مبنایی برای اصلاحات قانونی و اجرایی در کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. [۱۰]

۶. آلمان

فصل هفتم قانون اساسی آلمان از اصل ۷۰ تا ۸۲ مرتبط با مباحث قانونگذاری و پارلمان است.

- ساختار پارلمان آلمان شامل دو نهاد اصلی است: **بوندستاگ (Bundestag)** و **بوندسرات (Bundesrat)**.
 - بوندستاگ مجلس فدرال آلمان (نهاد اصلی قانون‌گذاری این کشور) و نهادی شبیه مجلس شورای اسلامی ایران است.
 - بوندسرات نماینده ۱۶ ایالت فدرال آلمان (Länder) است و در فرایند قانون‌گذاری، به‌ویژه در موضوعات مرتبط با ایالت‌ها، نقش دارد.
- بوندستاگ (Bundestag) [۱۱]
 - اعضای بوندستاگ مستقیماً توسط مردم در انتخابات عمومی هر چهار سال یک‌بار انتخاب می‌شوند. تعداد نمایندگان حداقل ۵۹۸ نفر است، اما به دلیل سیستم انتخاباتی ممکن است این تعداد افزایش یابد؛ به‌عنوان مثال، در دوره بیستم بوندستاگ، تعداد نمایندگان به ۷۳۵ نفر رسید.
- **وظایف اصلی:**
 - قانون‌گذاری: تصویب قوانین فدرال.
 - انتخاب صدراعظم: بوندستاگ مسئول انتخاب صدراعظم آلمان است.
 - نظارت بر دولت: نظارت بر عملکرد دولت و تصویب بودجه فدرال.
- کمیسیون‌های بوندستاگ بر اساس آیین‌نامه داخلی این مجلس (Geschäftsordnung des Deutschen Bundestages) به چند دسته کلی تقسیم می‌شوند؛
 - کمیسیون‌های دائمی (Ständige Ausschüsse): این کمیسیون‌ها پایه و اساس فعالیت‌های بوندستاگ هستند و بر موضوعات کلیدی سیاست‌گذاری نظارت دارند. وظایف آن‌ها شامل بررسی لوایح قانونی، نظارت بر عملکرد دولت، و ارائه پیشنهادات به صحن بوندستاگ است.
 - تعداد اعضای هر کمیسیون دائمی متغیر است و به تصمیم بوندستاگ در آغاز هر دوره قانون‌گذاری بستگی دارد. هر کمیسیون معمولاً بین ۱۵ تا ۴۵ عضو دارد.
 - اعضای کمیسیون‌های دائمی از بین نمایندگان بوندستاگ انتخاب می‌شوند و ترکیب آن‌ها بر اساس وزن احزاب در بوندستاگ (تناسب حزبی) خواهد بود. هر حزب سهمی از تعداد کل اعضای کمیسیون دارد.
 - این کمیسیون‌ها دائمی هستند و در طول کل دوره قانون‌گذاری (۴ سال) فعالیت می‌کنند.
 - کمیسیون‌های تحقیقاتی (Enquete-Kommissionen): این کمیسیون‌ها برای بررسی موضوعات خاص و پیچیده که نیاز به مطالعات گسترده دارند، ایجاد می‌شوند. معمولاً موضوعات تحقیقاتی بلندمدت و تأثیرگذار مانند

- تغییرات اقلیمی، دیجیتالی‌سازی، یا اصلاحات سیاسی در این کمیسیون‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرند. اعضای این کمیسیون‌ها ترکیبی از نمایندگان بوندستاگ و کارشناسان مستقل هستند.
- این کمیسیون‌ها شامل تعداد متغیری از نمایندگان بوندستاگ (معمولاً ۱۰ تا ۱۵ نفر) و کارشناسان مستقل (۵ تا ۱۰ نفر) است.
 - نمایندگان بوندستاگ توسط احزاب تعیین می‌شوند و کارشناسان مستقل بر اساس تخصص و حوزه موضوعی مربوطه دعوت می‌شوند.
 - این کمیسیون‌ها موقت هستند و تا زمان تکمیل مطالعه یا گزارش نهایی فعالیت می‌کنند. معمولاً فعالیت آن‌ها بین ۱ تا ۳ سال طول می‌کشد.
 - کمیسیون‌های نظارتی (Kontrollgremien): این کمیسیون‌ها وظیفه نظارت بر نهادهای خاص مانند سرویس‌های اطلاعاتی (مانند Bundesnachrichtendienst) و بررسی امنیت داخلی را بر عهده دارند. از مهم‌ترین این کمیسیون‌ها می‌توان به کمیسیون پارلمانی کنترل سرویس اطلاعاتی (Parlamentarisches Kontrollgremium) اشاره کرد.
 - معمولاً تعداد محدودی از نمایندگان (۵ تا ۱۱ نفر) دارند.
 - اعضای این کمیسیون‌ها از میان نمایندگان بوندستاگ توسط رأی‌گیری و با تأیید احزاب انتخاب می‌شوند. به دلیل حساسیت این کمیسیون‌ها، نمایندگان باتجربه‌تر انتخاب می‌شوند.
 - این کمیسیون‌ها معمولاً در طول دوره چهارساله قانون‌گذاری فعال هستند، اما می‌توانند در موارد ضروری پس از دوره جاری قانون‌گذاری نیز نظارت‌های خاص را در مجلس بعدی انجام دهند.
 - کمیسیون‌های موقت (Untersuchungsausschüsse): برای بررسی مسائل خاص یا اتفاقات مهم (مانند رسوایی‌های دولتی یا خطاهای اجرایی) تشکیل می‌شوند. این کمیسیون‌ها ممکن است پس از پایان بررسی موضوع به کار خود خاتمه دهند.
 - تعداد اعضا به نوع و گستردگی موضوع بستگی دارد، اما معمولاً بین ۱۰ تا ۲۰ نفر از نمایندگان بوندستاگ تشکیل می‌شود.
 - نمایندگان بر اساس سهم احزاب و توافق بین آن‌ها برای عضویت انتخاب می‌شوند.
 - این کمیسیون‌ها پس از اتمام مأموریت مشخص خود، منحل می‌شوند. زمان فعالیت می‌تواند از چند ماه تا یک سال یا بیشتر طول بکشد.
 - کمیسیون‌های ویژه (Sonderausschüsse): این کمیسیون‌ها برای مسائل یا پروژه‌های خاص (مانند اصلاح آیین‌نامه داخلی) تشکیل می‌شوند. معمولاً مدت فعالیت آن‌ها کوتاه است و پس از انجام مأموریتشان منحل می‌شوند.
 - تعداد اعضا متغیر است و بستگی به هدف تشکیل کمیسیون دارد. معمولاً بین ۱۰ تا ۳۰ عضو دارد.
 - اعضا بر اساس پیشنهاد احزاب و تصویب در صحن بوندستاگ تعیین می‌شوند و ترکیب آن‌ها نیز مطابق با تناسب حزبی مجلس تنظیم می‌شود.
 - این کمیسیون‌ها موقت هستند و تا زمانی که مأموریت ویژه خود را انجام دهند، فعال باقی می‌مانند. معمولاً فعالیت آن‌ها کوتاه‌مدت است (چند ماه تا یک سال).
- توضیح بیشتر در جدول زیر قابل مشاهده است:



جدول ۱۳. انواع کمیسیون‌ها در مجلس آلمان

نوع کمیسیون	نحوه انتخاب اعضا	تعداد اعضا	زمان فعالیت
دائمی	بر اساس وزن احزاب در بوندستاگ	۱۵ تا ۴۵ نفر	کل دوره قانون‌گذاری (۴ سال)
تحقیقاتی	ترکیبی از نمایندگان احزاب و کارشناسان تخصصی	۱۰ تا ۱۵ نماینده و ۵ تا ۱۰ کارشناس مستقل	۱ تا ۳ سال
نظارتی	نمایندگان باتجربه از طریق رأی‌گیری احزاب	۵ تا ۱۱ نفر	طول دوره قانون‌گذاری یا موردی
موقت	نمایندگان متناسب با وزن احزاب	۱۰ تا ۲۰ نفر	تا اتمام مأموریت مشخص
ویژه	نمایندگان بر اساس توافق احزاب و تصویب در بوندستاگ	۱۰ تا ۳۰ نفر	کوتاه‌مدت (چند ماه تا یک سال)
کمیسیون‌های مشترک (Gemeinsame Ausschüsse)	از میان اعضای کمیسیون‌های مرتبط	۱۰ تا ۲۰ نفر	تا اتمام مأموریت مشخص

مأخذ: داده‌های تحقیق.

جدول ۱۴. مقایسه ساختارهای ذیل کمیسیون‌ها در مجلس آلمان

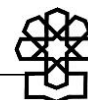
عنوان	نحوه عضویت اعضا و تعداد اعضا	ویژگی‌ها	چند مثال
کمیته‌های فرعی (Unterausschüsse)	اعضا از کمیسیون اصلی انتخاب می‌شوند؛ تعداد اعضا بسته به نیاز، معمولاً ۵ تا ۱۵ نفر.	زیرمجموعه کمیسیون‌های دائمی؛ رسمی‌تر؛ دارای اختیارات مشخص برای بررسی موضوعات جزئی‌تر.	۱. کمیته فرعی برای بررسی انرژی‌های تجدیدپذیر تحت کمیسیون محیط‌زیست. ۲. کمیته فرعی نظارت بر هزینه‌های دفاعی تحت کمیسیون بودجه. ۳. کمیته فرعی برای رسیدگی به حقوق پناهنجویان تحت کمیسیون امور داخلی.
کارگروه‌ها (Arbeitsgruppen)	اعضا بر اساس نیاز و تخصص انتخاب می‌شوند؛ معمولاً ۳ تا ۱۰ نفر شامل نمایندگان و مشاوران.	غیررسمی‌تر؛ انعطاف‌پذیر؛ برای تحلیل موضوعات خاص یا تدوین پیش‌نویس‌ها و پیشنهادها.	۱. کارگروه برای تحلیل اثرات قانون مالیاتی جدید. ۲. کارگروه دیجیتال‌سازی خدمات دولتی تحت کمیسیون دیجیتال. ۳. کارگروه سیاست‌های اشتغال‌زایی برای جوانان تحت کمیسیون کار و امور اجتماعی.
گروه‌های مشاوره‌ای (Beratende Gremien)	متخصصان توسط کمیسیون دعوت می‌شوند؛ تعداد اعضا بسته به نیاز ۵ تا ۱۵ نفر.	گروه‌هایی شامل کارشناسان و متخصصان برای ارائه مشاوره فنی و تخصصی به کمیسیون‌ها.	۱. گروه مشاوره فنی برای بررسی استانداردهای ایمنی هسته‌ای. ۲. گروه مشاوره در حوزه هوش مصنوعی تحت کمیسیون دیجیتال. ۳. گروه مشاوره برای تحلیل اثرات اقتصادی یک توافق‌نامه تجاری تحت کمیسیون اقتصاد.

مأخذ: داده‌های تحقیق.

- **نحوه انتخاب اعضای ساختارهای ذیل کمیسیون‌ها:** در ساختارهای رسمی‌تر (مانند کمیته‌های فرعی و کمیسیون‌های مشترک)، اعضا بر اساس توافق احزاب و وزن نسبی آن‌ها در کمیسیون‌های اصلی انتخاب می‌شوند. اما در ساختارهای انعطاف‌پذیرتر (مانند کارگروه‌ها و گروه‌های مشاوره‌ای)، انتخاب اعضا اغلب بر اساس تخصص و موضوعات مورد نیاز انجام می‌شود.
- **انعطاف‌پذیری:** ساختارهایی مانند کارگروه‌ها و گروه‌های مشاوره‌ای انعطاف بیشتری دارند و معمولاً برای موضوعات موقت یا تخصصی تشکیل می‌شوند، درحالی‌که کمیته‌های فرعی و کمیسیون‌های مشترک برای موضوعات طولانی‌مدت و بین‌رشته‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرند.

جدول ۱۵. سایر انواع کمیسیون‌ها در مجلس آلمان

نوع کمیسیون	موضوعات بررسی شده	نتایج
کمیسیون‌های تحقیقاتی (Enquete-Kommissionen)	۱. تغییرات اقلیمی و توسعه پایدار بررسی تأثیرات تغییرات اقلیمی بر جامعه و اقتصاد آلمان و ارائه راهکارهای پایدار ۲. دیجیتال‌سازی و آینده کار تحلیل تأثیر دیجیتال‌سازی بر بازار کار و پیشنهاد سیاست‌های آموزشی مناسب. ۳. هوش مصنوعی - مسئولیت اجتماعی و اقتصادی ارزیابی فرصت‌ها و چالش‌های هوش مصنوعی در جامعه.	۱. تغییرات اقلیمی و توسعه پایدار تدوین پیشنهاداتی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و توسعه فناوری‌های سبز. ۲. یجیتال‌سازی و آینده کار ارائه توصیه‌هایی برای به‌روزرسانی نظام آموزشی و مهارتی جهت همگام‌سازی با تحولات دیجیتال. ۳. هوش مصنوعی - مسئولیت اجتماعی و اقتصادی پیشنهاد چارچوب‌های قانونی برای استفاده اخلاقی و مسئولانه از هوش مصنوعی.
کمیسیون‌های نظارتی (Kontrollgremien)	۱. نظارت بر فعالیت‌های سرویس اطلاعات فدرال (BND) بررسی عملکرد و شفافیت اقدامات سرویس اطلاعاتی آلمان. ۲. کنترل بودجه دفاعی ارزیابی هزینه‌ها و کارایی بودجه اختصاص‌یافته به وزارت دفاع. ۳. نظارت بر اجرای قوانین حفاظت از داده‌ها بررسی رعایت مقررات حفاظت از داده‌های شخصی توسط نهادهای دولتی.	۱. نظارت بر فعالیت‌های سرویس اطلاعات فدرال (BND) ارائه توصیه‌هایی برای افزایش شفافیت و پاسخگویی در فعالیت‌های اطلاعاتی. ۲. کنترل بودجه دفاعی پیشنهاد اصلاحاتی برای بهبود کارایی و کاهش هزینه‌های غیرضروری در بودجه دفاعی. ۳. نظارت بر اجرای قوانین حفاظت از داده‌ها توصیه به تقویت مکانیزم‌های نظارتی برای اطمینان از رعایت حقوق شهروندان در حوزه داده‌های شخصی.
کمیسیون‌های موقت (Untersuchungsausschüsse)	۱. رسوایی دیزل‌گیت تحقیق در مورد تقلب در تست‌های آلایندگی خودروهای دیزلی توسط شرکت‌های خودروسازی. ۲. مدیریت بحران پناهجویان در سال ۲۰۱۵ بررسی عملکرد دولت در مواجهه با بحران مهاجرتی. ۳. فساد در پروژه فرودگاه برلین (BER) تحقیق درباره تأخیرها و هزینه‌های اضافی در ساخت فرودگاه.	۱. رسوایی دیزل‌گیت توصیه به تقویت مقررات نظارتی و افزایش جریمه‌ها برای جلوگیری از تقلب‌های مشابه در آینده. ۲. دیریت بحران پناهجویان در سال ۲۰۱۵ ارائه پیشنهاداتی برای بهبود ساختارهای پذیرش و ادغام پناهجویان در جامعه. ۳. فساد در پروژه فرودگاه برلین (BER) شناسایی نقاط ضعف مدیریتی و پیشنهاد اصلاحات برای جلوگیری از تکرار مشکلات در پروژه‌های بزرگ عمرانی.



نوع کمیسیون	موضوعات بررسی شده	نتایج
کمیسیون‌های ویژه (Sonderausschüsse)	۱. اصلاح نظام انتخاباتی بررسی پیشنهادات برای تغییر در سیستم انتخابات فدرال. ۲. بررسی تأثیرات پاندمی کووید-۱۹ ارزیابی پاسخ دولت به بحران کرونا و تأثیرات آن بر بخش‌های مختلف. ۳. سیاست‌های مسکن و اجاره‌بها تحلیل مشکلات بازار مسکن و ارائه راهکارهایی برای کنترل اجاره‌بها.	۱. اصلاح نظام انتخاباتی پیشنهاد تغییراتی در قانون انتخابات برای افزایش نمایندگی عادلانه و کاهش پیچیدگی‌ها. ۲. بررسی تأثیرات پاندمی کووید-۱۹ ارائه گزارش‌هایی برای بهبود آمادگی در مواجهه با بحران‌های بهداشتی آینده. ۳. یاست‌های مسکن و اجاره‌بها توصیه به اجرای سیاست‌هایی برای افزایش ساخت مسکن و کنترل افزایش بی‌رویه اجاره‌بها.

مأخذ: داده‌های تحقیق.

۷. آمریکا

- کنگره ایالات متحده (Congress): شامل دو مجلس است [۱۲]:
 - مجلس نمایندگان (House of Representatives): نمایندگان به‌طور مستقیم و بر اساس جمعیت هر ایالت انتخاب می‌شوند. این مجلس نقش قانون‌گذاری و نظارت دارد.
 - مجلس سنا (Senate): هر ایالت بدون توجه به جمعیت، ۲ سناتور دارد (در مجموع ۱۰۰ سناتور). این مجلس وظایف خاصی مانند تأیید معاهدات و انتصابات عالی دارد.
- توضیح کمیسیون‌ها در مجلس زیر قابل مشاهده است:

جدول ۱۶. مقایسه ساختار کمیسیون‌ها در مجلس نمایندگان آمریکا

نوع کمیته	تعریف	نوع انتخاب اعضا	تعداد اعضا	مثال‌ها و نمونه‌ها
کمیته‌های اصلی (Standing Committees)	کمیته‌های دائمی و تخصصی برای بررسی و تدوین قوانین مرتبط با موضوعات خاص.	انتخاب بر اساس حزب سیاسی و تخصص نمایندگان، تعیین شده توسط رهبری مجلس.	معمولاً ۱۰ تا ۵۰ عضو بسته به نیاز و اندازه کمیته.	کمیته قضایی، کمیته بودجه، کمیته خدمات مالی.
کمیته‌های ویژه (Select Committees)	کمیته‌های موقت برای بررسی موضوعات خاص یا بحران‌ها، معمولاً پس از پایان مأموریت منحل می‌شوند.	انتخاب توسط رهبری مجلس و اغلب با توجه به بحران یا موضوع خاص.	تعداد متغیر، معمولاً ۱۰ تا ۲۰ عضو.	کمیته ویژه درباره تغییرات آب‌وهوایی، کمیته ویژه درباره اطلاعات.
کمیته‌های مشترک (Joint Committees)	کمیته‌هایی که از اعضای هر دو مجلس نمایندگان و سنا تشکیل شده و وظایف مشترک را انجام می‌دهند.	انتخاب مشترک از سوی رهبران هر دو مجلس.	تعداد متغیر، معمولاً از هر دو مجلس نمایندگان و سنا.	کمیته مشترک درباره مالیات، کمیته مشترک درباره کتابخانه کنگره.
کمیته‌های موقت (Ad Hoc Committees)	کمیته‌های کوتاه‌مدت که برای یک پروژه یا موضوع خاص تشکیل می‌شوند.	تعیین شده توسط رئیس مجلس یا رهبری کنگره.	معمولاً کوچک و متناسب با مأموریت خاص، حدود ۵ تا ۱۵ عضو.	کمیته برای تحقیق درباره حادثه خاص، کمیته بحران مالی.

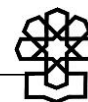
مأخذ: داده‌های تحقیق.

- مجلس نمایندگان ایالات متحده آمریکا در دوره ۱۱۹ (۲۰۲۵-۲۰۲۶) دارای ۲۰ کمیته اصلی است که هر یک در حوزه‌های تخصصی مختلف به بررسی و تدوین قوانین می‌پردازند. البته این تعداد در هر دوره ممکن است متغیر باشد.^۱

جدول ۱۷. ساختارهای فرعی کمیسیون‌ها در مجلس نمایندگان آمریکا

نوع ساختار	تعریف و نقش	چگونگی انتخاب اعضا	تعداد اعضا	وظایف	مثال‌ها
زیر کمیته‌ها (Subcommittees)	واحدهای کوچک‌تر در هر کمیته برای بررسی موضوعات خاص‌تر نقش: تسریع بررسی جزئیات قوانین.	اعضا توسط کمیته‌های اصلی تعیین می‌شوند.	معمولاً ۵ تا ۳۰ عضو، بسته به اندازه کمیته و موضوعات بررسی‌شده.	بررسی موضوعات خاص‌تر و ارائه گزارش به کمیته اصلی.	زیر کمیته‌های حقوق مدنی در کمیته قضایی، زیر کمیته انرژی در کمیته انرژی و تجارت.
دفاتر تحقیقاتی (Research Offices)	دفاتر حمایتی که اطلاعات و تحلیل‌های مرتبط را برای کمیته‌ها فراهم می‌کنند نقش: ارائه گزارش‌ها و داده‌های تخصصی.	توسط کمیته‌ها یا نهادهای مستقل انتخاب می‌شوند.	وابسته به دفتر و نوع تحقیق، ممکن است تعداد اعضا متغیر باشد.	تحلیل داده‌ها و تهیه گزارش‌های دقیق و پژوهشی برای کمیته‌ها.	دفتر بودجه کنگره، دفتر مطالعات علوم و فناوری.
مشاوران و کارشناسان (Legal Advisors)	گروه‌های مشاوره‌ای که به نمایندگان در تحلیل قوانین کمک می‌کنند نقش: ارائه مشاوره‌های حقوقی و تحلیل‌های قانونی.	توسط کمیته‌ها و رهبران سیاسی تعیین می‌شوند.	گروه‌های کوچک از مشاوران و کارشناسان حقوقی.	تحلیل‌های قانونی، آماده‌سازی پیش‌نویس‌های قانونی و مشاوره‌های حقوقی.	مشاوران حقوقی در کمیته قضایی، مشاوران مالی در کمیته خدمات مالی.
کارگروه‌های کاری (Working Groups)	گروه‌های موقت برای بررسی مسائل خاص نقش: آماده‌سازی گزارش‌ها یا پیشنهادات قوانین.	توسط رئیس کمیته یا رهبری کنگره تعیین می‌شود.	گروه‌های کوچک، معمولاً حدود ۵ تا ۱۵ عضو برای هر پروژه خاص.	بررسی موضوعات خاص و آماده‌سازی پیش‌نویس یا تحقیق.	کارگروه تغییرات آب‌وهوایی در کمیته منابع طبیعی، کارگروه نظارت بر بحران مالی.
نهادهای نظارتی (Oversight Bodies)	نهادهایی که بر عملکرد اجرایی دولت نظارت دارند.	اعضا معمولاً توسط کمیته‌های نظارتی یا نهادهای دولتی انتخاب می‌شوند.	تعداد اعضا بسته به نهاد نظارتی، معمولاً متغیر.	نظارت بر اجرای صحیح سیاست‌ها و قوانین اجرایی.	نهادهای نظارتی در کمیته امنیت داخلی، نظارت بر بانک‌ها در کمیته خدمات مالی.

1 <https://www.congress.gov/help/committee-name-history>



نوع ساختار	تعریف و نقش	چگونگی انتخاب اعضا	تعداد اعضا	وظایف	مثال‌ها
	نقش: نظارت بر تطابق دولت با قوانین.				
گروه‌های ارتباط با ذی‌نفعان (Stakeholder Engagement Groups)	گروه‌هایی که برای ارتباط با مردم و ذی‌نفعان خارجی تشکیل می‌شوند نقش: جمع‌آوری بازخورد از خارج از کنگره.	اعضا از میان متخصصان یا نمایندگان گروه‌های ذی‌نفع انتخاب می‌شوند.	تعداد اعضا می‌تواند متغیر باشد، بسته به موضوع و نیاز کمیته.	جمع‌آوری بازخورد و مشاوره از ذی‌نفعان بیرونی.	گروه‌های مشورتی در کمیته کشاورزی با کشاورزان، گروه‌های نظارتی در کمیته امور خارجی.
کمیته‌های نظارت بر اجرا (Implementation Committees)	گروه‌هایی که بر اجرای قوانین پس از تصویب نظارت دارند نقش: اطمینان از تطابق اجرای قوانین با هدف‌ها.	اعضا معمولاً توسط کمیته‌های اصلی یا نهادهای اجرایی تعیین می‌شوند.	تعداد اعضا متغیر است و بستگی به نوع پروژه دارد.	نظارت بر اجرا و ارزیابی تأثیر قوانین در سطح اجرایی.	کمیته نظارت بر اجرای زیرساخت‌ها در کمیته حمل‌ونقل، کمیته نظارت بر برنامه‌های آموزشی.

مأخذ: داده‌های تحقیق.

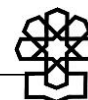
- در مجلس نمایندگان ایالات متحده آمریکا، تعداد زیرکمیته‌ها ممکن است در طول زمان تغییر کند و بسته به نیازهای تخصصی هر دوره کنگره، تنظیم شوند. به‌عنوان مثال، در برخی دوره‌ها، تعداد زیرکمیته‌ها ممکن است بیش از ۱۵۰ عدد باشد. به‌عنوان مثال زیر کمیته‌های، کمیته امور داخلی دولت عبارت‌اند از:
 ۱. زیر کمیته نظارت و اصلاحات (Subcommittee on Oversight and Reform): این زیر کمیته مسئول نظارت بر عملکرد عمومی و اصلاحات اداری است.
 ۲. زیر کمیته نظارت بر امنیت داخلی (Subcommittee on National Security): این زیر کمیته به مسائل امنیت ملی و نظارت بر سازمان‌های مرتبط می‌پردازد.
 ۳. زیر کمیته نظارت بر امور دولتی (Subcommittee on Government Operations): این زیر کمیته به نظارت بر عملکرد سازمان‌های دولتی و کارایی آن‌ها می‌پردازد.
 ۴. زیر کمیته نظارت بر امور مالی (Subcommittee on Economic and Consumer Policy): این زیر کمیته به مسائل اقتصادی و حمایت از مصرف‌کنندگان می‌پردازد.
 ۵. زیر کمیته نظارت بر امور دولتی و اصلاحات (Subcommittee on Government Reform and Oversight): این زیر کمیته به بررسی و اصلاح فرایندهای دولتی و نظارت بر آن‌ها می‌پردازد.

۸. انگلستان

- پارلمان انگلیس از دو مجلس اصلی تشکیل شده است: [۱۳]
 - مجلس عوام (House of Commons): این مجلس شامل نمایندگان منتخب مردم است. اعضای این مجلس از طریق انتخابات عمومی به مدت پنج سال انتخاب می‌شوند و تعداد اعضای آن در حال حاضر ۶۵۰ نفر است. این مجلس نقش اصلی را در قانون‌گذاری و بررسی مسائل مختلف کشور دارد.
 - مجلس لردها (House of Lords): این مجلس به طور عمده از اعضای غیرمنتخب تشکیل شده است. اعضای آن شامل لردها، کشیشان کلیسا و برخی مقامات دولتی هستند. برخی از اعضای این مجلس به طور وراثتی از خانواده‌های اریستوکراتیک به آن وارد می‌شوند. نقش اصلی این مجلس مشاوره و بازنگری قوانین است.
- انواع کمیسیون‌های مجلس انگلیس به شرح زیر است:

جدول ۱۸. انواع کمیسیون‌ها در مجلس انگلیس

نوع کمیسیون	تعداد	وظایف اصلی	نحوه انتخاب اعضا	توضیحات
کمیسیون‌های انتخابی (Select Committees)	۱۰-۲۰ نفر	نظارت بر سیاست‌های دولت، بررسی جزئیات وزارتخانه‌ها، تحقیق و گزارش‌دهی به مجلس.	اعضا از بین نمایندگان مجلس عوام به صورت انتخابی از سوی مجلس انتخاب می‌شوند.	کمیسیون‌های مستقل برای نظارت و تحقیق در مورد دولت و وزارتخانه‌ها.
کمیسیون‌های عمومی (Public Bill Committees)	متغیر (بسته به لایحه)	بررسی و اصلاح جزئیات لایحه‌ها قبل از تصویب نهایی در مجلس.	اعضا از بین نمایندگان مجلس عوام به طور تصادفی یا از سوی حزب‌ها انتخاب می‌شوند.	کمیسیون‌هایی برای بررسی لایحه‌ها و پروژه‌های قانونی خاص.
کمیسیون‌های دائم (Standing Committees)	متغیر	نظارت دائمی بر سیاست‌ها، مسائل مالی، دفاع و سایر موضوعات بلندمدت.	اعضا از بین نمایندگان مجلس عوام به صورت انتخابی از سوی مجلس انتخاب می‌شوند.	کمیسیون‌های دائمی برای نظارت و مشاوره بر مسائل عمومی یا خاص.
کمیسیون‌های موقت (Ad hoc Committees)	متغیر	بررسی بحران‌ها یا مسائل خاص که نیاز به بررسی فوری دارند.	اعضا از بین نمایندگان مجلس عوام انتخاب می‌شوند.	کمیسیون‌های موقت برای رسیدگی به مسائل خاص یا اضطراری.
کمیسیون‌های عمومی و تخصصی (Joint Committees)	متغیر (بین ۱۰-۲۰ نفر)	بررسی مسائل خاص که نیاز به همکاری بین دو مجلس دارند، مانند اصلاحات قانونی یا نظارتی.	اعضای آن از نمایندگان مجلس عوام و مجلس لردها به صورت مشترک انتخاب می‌شوند.	کمیسیون‌هایی که از اعضای هر دو مجلس (عوام و لردها) تشکیل می‌شوند.
کمیسیون‌های استجوابی (Committee of the Whole House)	۶۵۰ نفر	بررسی مسائل عمومی یا مهم، نظیر اصلاحات کلیدی یا موضوعات مالی، به صورت گسترده و با مشارکت همه اعضا.	تمام اعضای مجلس عوام به صورت خودکار جزء اعضای این کمیسیون هستند.	کمیسیون‌هایی که تمام اعضای مجلس عوام به عنوان یک کمیسیون به بررسی مسائل می‌پردازند.
کمیسیون‌های مشترک دائمی با مجلس اعیان	۱۲ تا ۲۰ نفر	حسب موضوع تشکیل خواهند شد.	نسبت اعضا از هر مجلس ممکن است برابر یا متناسب با نقش آن مجلس در موضوع مورد بررسی باشد.	این کمیسیون‌ها به طور منظم تشکیل جلسه می‌دهند و وظایف مشخصی دارند. مانند کمیسیون مشترک استراتژی



نوع کمیسیون	تعداد	وظایف اصلی	نحوه انتخاب اعضا	توضیحات
کمیسیون‌های مشترک موقتی با مجلس اعیان	۱۰ تا ۳۰ نفر	برای بررسی لوایح خاص یا موضوعات حساس	نسبت اعضا از هر مجلس ممکن است برابر یا متناسب با نقش آن مجلس در موضوع مورد بررسی باشد.	امنیت ملی، کمیسیون مشترک حقوق بشر

مأخذ: داده‌های تحقیق.

۸-۱. کمیسیون‌های انتخابی

- بر اساس آیین‌نامه داخلی پارلمان انگلیس، کمیسیون‌های انتخابی برای نظارت و تحقیق در مورد عملکرد دولت و وزارتخانه‌ها تشکیل می‌شوند و می‌توانند در خصوص موضوعات مختلف و خاص تحقیق کنند. این کمیسیون‌ها به بررسی کارکردهای دولت، وزارتخانه‌ها، برنامه‌های اجرایی و گزارش‌های حسابرسی دولت می‌پردازند.
- نمونه‌هایی از کمیسیون‌های انتخابی پارلمان انگلیس در سال‌های اخیر:
 - کمیسیون امور خزانه‌داری (Treasury Committee): این کمیسیون در سال‌های اخیر نقش مهمی در بررسی مسائل اقتصادی، مالیات، سیاست‌های پولی و تصمیمات اقتصادی دولت بازی کرده است. به‌عنوان مثال، در سال‌های اخیر این کمیسیون به موضوعاتی چون اثرات مالی بحران COVID-۱۹ و سیاست‌های اقتصادی دولت در واکنش به آن پرداخته است.
 - کمیسیون دفاع (Defence Committee): این کمیسیون به بررسی مسائل دفاعی، بودجه وزارت دفاع و سیاست‌های امنیتی پرداخته است. یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که این کمیسیون در سال‌های اخیر بررسی کرده است، چالش‌ها و سیاست‌های دفاعی در مواجهه با تهدیدات سایبری و مسائل مرتبط با امنیت ملی بوده است.
 - کمیسیون بهداشت (Health and Social Care Committee): این کمیسیون در سال‌های اخیر به طور ویژه به بررسی بحران‌های بهداشت عمومی، به‌ویژه بحران COVID-۱۹، سیاست‌های بهداشتی دولت، و نحوه مدیریت منابع بهداشتی پرداخته است. گزارش‌های این کمیسیون بررسی‌های جامع در خصوص واکسیناسیون، زیرساخت‌های بهداشت و درمان و مدیریت بحران‌ها را شامل می‌شود.
 - کمیسیون امور داخلی (Home Affairs Committee): این کمیسیون موضوعاتی چون مهاجرت، امنیت داخلی، و وضعیت پلیس را بررسی کرده است. در سال‌های اخیر، این کمیسیون به بحث در مورد سیاست‌های مهاجرتی و پاسخ‌گویی دولت در خصوص تهدیدات تروریستی پرداخته است.
 - کمیسیون آموزش (Education Committee): این کمیسیون به بررسی سیستم آموزشی، برنامه‌های آموزشی و عملکرد وزارت آموزش و پرورش پرداخته است. در سال‌های اخیر، این کمیسیون به بررسی بحران‌ها و چالش‌های آموزشی در دوران پس از کرونا پرداخته است.

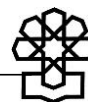
۸-۲. کمیسیون عمومی

- کمیسیون‌های عمومی (Public Bill Committees) یکی از ارکان مهم فرایند قانون‌گذاری در پارلمان انگلیس هستند. این کمیسیون‌ها نقش اصلی را در بررسی دقیق و جزئیات لایحه‌ها و پروژه‌های قانونی و به‌ویژه در

- مراحل اولیه فرایند قانون‌گذاری دارند. این کمیسیون‌ها که گاهی به نام کمیته‌های لایحه عمومی نیز شناخته می‌شوند، به بررسی پیشنهادات قانونی پرداخته و تغییرات یا اصلاحات لازم را پیشنهاد می‌دهند.
- کمیسیون‌های عمومی می‌توانند به دسته‌های مختلف تقسیم شوند که شامل:
 - کمیسیون‌های لایحه عمومی: این کمیسیون‌ها به بررسی لایحه‌های عمومی مانند قوانین جدید یا تغییرات در قوانین موجود پرداخته و اصلاحات لازم را پیشنهاد می‌دهند.
 - کمیسیون‌های مربوط به مسائل خاص: این کمیسیون‌ها برای بررسی لایحه‌هایی که به مسائل خاص یا تخصصی مربوط می‌شوند تشکیل می‌شوند. به‌عنوان مثال، کمیسیون مربوط به امور مالی، امور بهداشتی یا آموزش.
 - کمیسیون‌های مالی (Finance Committees): کمیسیون‌هایی که به طور خاص به بررسی لایحه‌های مالی و بودجه‌ای می‌پردازند.
 - در سال‌های اخیر، کمیسیون‌های عمومی به بررسی لایحه‌های مختلفی پرداخته‌اند که برخی از مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:
 - کمیسیون لایحه برگزیت (Brexit Bill Committee): این کمیسیون برای بررسی و اصلاح جزئیات لایحه‌های مرتبط با خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا (Brexit) تشکیل شد. لایحه‌هایی که در این کمیسیون بررسی شد، به تغییرات قانونی لازم برای انجام برگزیت و انتقال امور از اتحادیه اروپا به قوانین ملی بریتانیا پرداخته بودند.
 - کمیسیون لایحه تغییرات اقلیمی (Climate Change Act Committee): در راستای سیاست‌های محیط‌زیستی، کمیسیون‌های عمومی به بررسی لایحه‌هایی که هدفشان کاهش اثرات تغییرات اقلیمی و پیوستن به توافق‌های بین‌المللی برای حفاظت از محیط‌زیست بودند، پرداخته است.
 - کمیسیون لایحه حمایت از حقوق بشر (Human Rights Act Committee): این کمیسیون به بررسی لایحه‌های مرتبط با حقوق بشر و اصلاحات آن پرداخته است. این کمیسیون به‌ویژه در بررسی چالش‌ها و اصلاحات قانونی در راستای حقوق بشر و عدالت اجتماعی فعال بوده است.

۳-۸. کمیسیون‌های دائم

- کمیسیون‌های دائم کمیته‌هایی هستند که به‌صورت مستمر و به‌طور عمده بر مسائل خاص نظارت دارند. این کمیسیون‌ها معمولاً به موضوعات بلندمدت و پایدار پرداخته و نقش نظارتی بر فعالیت‌های دولت و وزارتخانه‌ها دارند. برخلاف کمیسیون‌های عمومی که به بررسی لایحه‌ها می‌پردازند، کمیسیون‌های دائم بیشتر به نظارت بر روندهای جاری، سیاست‌ها و موضوعات درازمدت توجه دارند.
- مهم‌ترین انواع این کمیسیون‌ها عبارت‌اند از:
 - کمیسیون‌های وزارتخانه‌ای (Departmental Standing Committees): این کمیسیون‌ها به نظارت و ارزیابی فعالیت‌های وزارتخانه‌های مختلف دولت پرداخته و به مسائل خاص مربوط به هر وزارتخانه می‌پردازند.
 - کمیسیون امور خزانه‌داری (Treasury Committee): نظارت بر سیاست‌های مالی و اقتصادی کشور، امور مالیاتی و بررسی برنامه‌های وزارت خزانه‌داری.
 - کمیسیون دفاع (Defence Committee): بررسی سیاست‌ها و برنامه‌های دفاعی دولت و ارزیابی تهدیدات امنیتی.
 - کمیسیون امور داخلی (Home Affairs Committee): نظارت بر مسائل داخلی کشور از جمله امنیت، مهاجرت و پلیس.



- کمیسیون بهداشت (Health and Social Care Committee): نظارت بر سیاست‌ها و برنامه‌های بهداشتی و اجتماعی کشور.
- کمیسیون‌های نظارتی (Scrutiny Committees): این کمیسیون‌ها به بررسی عملکرد و تصمیمات اجرایی دولت در زمینه‌های مختلف می‌پردازند.
- کمیسیون حسابرسی عمومی (Public Accounts Committee): این کمیسیون به بررسی نحوه خرج کردن منابع مالی عمومی و حسابرسی برنامه‌های دولت می‌پردازد.
- کمیسیون محیط‌زیست (Environment Committee): نظارت بر سیاست‌های زیست‌محیطی و برنامه‌های دولت برای مقابله با بحران‌های محیط زیستی.
- کمیسیون‌های تحقیقاتی (Investigation Committees): این کمیسیون‌ها برای انجام تحقیقات دقیق و بررسی وضعیت‌های خاص تشکیل می‌شوند و معمولاً به مسائل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی می‌پردازند.
- کمیسیون تحقیقات ملی (National Security Committee): بررسی و نظارت بر مسائل امنیت ملی و سیاست‌های دفاعی کشور.
- کمیسیون آموزش و پرورش (Education Committee): نظارت بر سیستم آموزشی و سیاست‌های دولت در زمینه آموزش و پرورش.

۴-۸. کمیسیون‌های موقت (Ad hoc Committees)

- کمیسیون‌های موقت (Ad hoc Committees) یکی از انواع کمیسیون‌های پارلمان انگلیس هستند که برای رسیدگی به مسائل خاص و موقتی تشکیل می‌شوند. این کمیسیون‌ها معمولاً به موضوعات ویژه، بحران‌ها یا مسائل فوری و غیرمنتظره پرداخته و پس از اتمام مأموریت خود منحل می‌شوند.
- در سال‌های اخیر، کمیسیون‌های موقت در پارلمان انگلیس برای بررسی موضوعات مختلف و بحرانی تشکیل شده‌اند. در اینجا به چند نمونه از این کمیسیون‌ها اشاره می‌شود:
 - کمیسیون بحران COVID-۱۹: در سال‌های اخیر، با شیوع پاندمی COVID-۱۹، پارلمان انگلیس کمیسیون‌های موقت مختلفی را برای بررسی پاسخ‌های دولت به این بحران تشکیل داد. این کمیسیون‌ها به نظارت بر اقدامات دولت، واکسیناسیون، برنامه‌های حمایتی اقتصادی و تأثیرات اجتماعی پاندمی پرداخته‌اند.
 - کمیسیون بررسی واکسیناسیون COVID-۱۹: این کمیسیون به بررسی واکسیناسیون عمومی و نحوه مدیریت منابع برای مقابله با پاندمی پرداخته است.
 - کمیسیون اقتصادی COVID-۱۹: نظارت بر سیاست‌های اقتصادی دولت برای حمایت از کسب‌وکارها و افراد در شرایط بحران.
 - کمیسیون بحران خروج از اتحادیه اروپا (Brexit): در پی خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا (Brexit)، کمیسیون‌های موقت برای نظارت بر این فرایند و بررسی اثرات اقتصادی و اجتماعی آن تشکیل شد. این کمیسیون‌ها به تحلیل روندهای اقتصادی و تجاری ناشی از برگزیت پرداخته و نظرات خود را به مجلس ارائه دادند.
 - کمیسیون بررسی تبعات اقتصادی Brexit: این کمیسیون به ارزیابی پیامدهای اقتصادی برگزیت و تغییرات لازم در سیاست‌های اقتصادی پرداخته است.

۵-۸. کمیسیون‌های عمومی و تخصصی (Joint Committees)

- کمیسیون‌های عمومی و تخصصی (Joint Committees) در پارلمان انگلستان به کمیسیون‌هایی اطلاق می‌شود که از اعضای هر دو مجلس (مجلس عوام و مجلس لردها) تشکیل می‌شوند. این کمیسیون‌ها برای بررسی مسائل خاص که نیاز به همکاری بین دو مجلس دارند، ایجاد می‌شوند.
- در سال‌های اخیر، چندین کمیسیون مشترک برای بررسی مسائل خاص و بین‌المللی در پارلمان انگلیس فعال بوده‌اند. برخی از این کمیسیون‌ها عبارت‌اند از:
 - کمیسیون بررسی وضعیت حقوق بشر: این کمیسیون به بررسی نقض حقوق بشر و ارزیابی سیاست‌های دولت در زمینه حقوق بشر پرداخته است. در سال‌های اخیر، این کمیسیون به مسائلی چون حقوق پناهندگان، آزادی‌های مدنی و حقوق اقلیت‌ها پرداخته است.
 - کمیسیون روابط خارجی مشترک: این کمیسیون به نظارت بر سیاست‌های خارجی بریتانیا، روابط بین‌المللی و چالش‌های جهانی پرداخته است. به‌ویژه در مورد روابط با اتحادیه اروپا پس از برگزیت و تحولات جهانی، این کمیسیون فعالیت‌های خود را متمرکز کرده است.
 - کمیسیون بررسی بحران تغییرات اقلیمی: با توجه به بحران‌های محیط‌زیستی و تغییرات اقلیمی، این کمیسیون به نظارت بر سیاست‌های دولت در زمینه تغییرات اقلیمی و پیشنهادات اجرایی برای کاهش آثار منفی آن پرداخته است.
 - کمیسیون بررسی تهدیدات سایبری و امنیت اطلاعات: با رشد تهدیدات سایبری و حملات اینترنتی، این کمیسیون به بررسی تهدیدات امنیتی و پیشنهادات لازم برای تقویت امنیت ملی در برابر حملات سایبری پرداخته است.

۶-۸. کمیسیون‌های مشترک

در پارلمان بریتانیا، کمیسیون‌های مشترک (Joint Committees) نهادهایی هستند که اعضای آن‌ها از هر دو مجلس—یعنی مجلس عوام (House of Commons) و مجلس اعیان (House of Lords)—تشکیل می‌شوند. این کمیسیون‌ها برای بررسی موضوعات خاص، نظارت بر قوانین، یا ارزیابی سیاست‌های عمومی تشکیل می‌شوند و نقش مهمی در فرایند قانون‌گذاری و نظارت ایفا می‌کنند.

انواع کمیسیون‌های مشترک پارلمان بریتانیا:

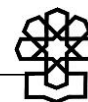
۱- کمیسیون‌های مشترک دائمی (Permanent Joint Committees)

این کمیسیون‌ها به‌طور منظم تشکیل جلسه می‌دهند و وظایف مشخصی دارند:

- کمیسیون مشترک استراتژی امنیت ملی
- کمیسیون مشترک حقوق بشر
- کمیسیون مشترک ابزارهای قانونی^۱

۲- کمیسیون‌های مشترک موقتی (Temporary Joint Committees): برای بررسی موضوعات خاص یا لوایح مهم تشکیل می‌شوند. نمونه‌هایی از کمیسیون‌های گذشته:

- اصلاح مجلس اعیان
- بررسی حریم خصوصی و دستورهای قضایی
- استانداردهای بانکی



- روابط بین دو مجلس
- ۳- کمیسیون‌های قانونی مشترک (Statutory Joint Committees): بر اساس قانون تشکیل شده‌اند و وظایف خاصی دارند:
- کمیسیون کلیسایی (Ecclesiastical Committee)
- کمیسیون اطلاعات و امنیت (Intelligence and Security Committee)
- ۴- کمیسیون‌های مشورتی مشترک: برای مشاوره در زمینه‌هایی مانند امنیت ساختمان پارلمان:
- کمیسیون مشترک امنیت مجموعه پارلمانی

به‌صورت خلاصه انواع کمیسیون و ضوابط مرتبط با آن در جدول زیر قابل مشاهده است:

جدول ۱۹. مقایسه ساختاری کمیسیون‌ها در مجلس انگلیس

نوع کمیسیون	تعریف	زیر مجموعه‌ها	نحوه انتخاب اعضا	تعداد اعضا	وظایف اصلی	نمونه‌های اخیر
کمیسیون‌های موقت (Ad hoc Committees)	کمیسیون‌هایی که برای رسیدگی به مسائل خاص یا بحران‌ها به طور موقت تشکیل می‌شوند.	کمیسیون‌های تحقیقاتی، کمیسیون‌های بحران‌های بهداشتی و اقتصادی	اعضای مجلس عوام، به‌طور موقت برای موضوع خاص انتخاب می‌شوند.	متغیر (بسته به موضوع)	بررسی بحران‌ها، مسائل فوری و خاص، و تحقیقات موقت.	کمیسیون بحران COVID-19، کمیسیون بحران Brexit
کمیسیون‌های عمومی و تخصصی (Joint Committees)	کمیسیون‌هایی که از اعضای هر دو مجلس (عوام و لردها) تشکیل می‌شوند.	کمیسیون‌های نظارتی، کمیسیون‌های روابط خارجی و حقوق بشر	اعضای هر دو مجلس از احزاب مختلف به‌طور مشترک انتخاب می‌شوند.	متغیر (۱۰-۲۰ نفر)	بررسی مسائل پیچیده و بین‌المللی با همکاری دو مجلس.	کمیسیون روابط خارجی مشترک، کمیسیون حقوق بشر
کمیسیون‌های دائم (Standing Committees)	کمیسیون‌هایی که به‌صورت دائمی و برای نظارت بر مسائل خاص یا عمومی تشکیل می‌شوند.	کمیسیون‌های وزارتخانه‌ای، کمیسیون‌های نظارتی	اعضای مجلس عوام به‌طور انتخابی از احزاب مختلف.	متغیر (۱۰-۲۰ نفر)	نظارت و مشاوره در مسائل خاص و بلندمدت.	کمیسیون امور خزانه‌داری، کمیسیون دفاع
کمیسیون‌های انتخابی (Select Committees)	کمیسیون‌هایی که برای نظارت و تحقیق در مورد مسائل خاص و دولت تشکیل می‌شوند.	کمیسیون‌های وزارتخانه‌ای، کمیسیون‌های عمومی	اعضای مجلس عوام از میان نمایندگان به‌طور انتخابی بر اساس احزاب.	۱۰-۲۰ نفر	بررسی سیاست‌ها، نظارت بر دولت و وزارتخانه‌ها، تحقیق در مورد مسائل کلیدی.	کمیسیون امور خزانه‌داری، کمیسیون بهداشت
کمیسیون‌های عمومی (Public Bill Committees)	کمیسیون‌هایی که به بررسی لایحه‌ها و پروژه‌های قانونی خاص پرداخته و اصلاحات را پیشنهاد می‌دهند.	کمیسیون‌های لایحه عمومی، کمیسیون‌های مالی	اعضای مجلس عوام به‌طور تصادفی یا از سوی حزب‌ها انتخاب می‌شوند.	متغیر (بسته به لایحه)	بررسی و اصلاح لایحه‌ها در مراحل اولیه فرایند قانون‌گذاری.	کمیسیون Brexit Bill، کمیسیون تغییرات اقلیمی

نوع کمیسیون	تعریف	زیر مجموعه‌ها	نحوه انتخاب اعضا	تعداد اعضا	وظایف اصلی	نمونه‌های اخیر
کمیسیون‌های مشترک	برای موضوعات خاص از هر دو مجلس انتخاب می‌شوند	-	به صورت مساوی یا متناسب از هر دو مجلس	متغیر	بررسی موضوعات خاص، نظارت بر قوانین، یا ارزیابی سیاست‌های عمومی	کمیسیون مشترک استراتژی امنیت ملی یا کمیسیون مشترک حقوق بشر

مأخذ: داده‌های تحقیق.

۹. کره جنوبی

کره جنوبی دارای نظام تک مجلسی است. در قانون مجلس شورای ملی^۱ کمیته‌های داخلی مجلس به دو نوع کمیته دائمی و ویژه تقسیم می‌شوند^۲ که در ادامه به آن پرداخته خواهد شد. [۱۴]

۹-۱. کمیته‌های دائمی

تعداد اعضای کمیسیون در آیین‌نامه داخلی مجلس تعیین خواهد شد و تنها شرط مقرر در قانون مجلس شورای ملی ناظر به کمیته اطلاعات است که می‌بایست حداقل دارای ۱۲ عضو باشد.^۳ یک عضو شورای ملی می‌تواند عضو دو یا چند کمیته دائمی شود.^۴ رئیس مجلس نمی‌تواند عضو هیچیک از کمیته‌های دائمی بشود.^۵ دوره عضویت در کمیته دائمی نیز دو ساله خواهد بود.^۶

۹-۲. کمیته‌های ویژه

مجلس شورای ملی می‌تواند به منظور بررسی مؤثر موضوعات مربوط به صلاحیت‌های دو یا چند کمیته دائمی یا موضوعاتی که به طور خاص ضروری تشخیص داده شود، کمیته ویژه‌ای را با قطعنامه در جلسه عمومی تشکیل دهد و مدت فعالیت آن را معین می‌کند.^۷ کمیته ویژه تا پایان مأموریت خود به حیات خود ادامه می‌دهد (موقت تشکیل می‌شوند). با این وجود اگر کمیته ویژه حداقل سه ماه متوالی در طول مدت فعالیت خود جلسه تشکیل ندهد، فعالیت‌های کمیته ویژه می‌تواند با قطعنامه در جلسه عمومی خاتمه یابد.^۸ در مواردی که تمدید مدت فعالیت ضروری تشخیص

1 National Assembly

2 Article 35

3 Article 38

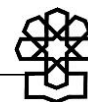
4 Article 39

5 Article 39

6 Article 40

7 Article 44

8 Article 44



داده شود، کمیته ویژه گزارش موقت عملکرد خود و دلایل تمدید مدت فعالیت خود را حداکثر تا ۱۵ روز قبل از آن به کمیته راهبری مجلس ارائه خواهد کرد.

انواع کمیته‌های ویژه به‌قرار ذیل است:

– کمیته ویژه بودجه و محاسبات^۱

این کمیته برای بررسی لوایح بودجه و حساب درآمد و هزینه‌های مندرج در بودجه با عضویت ۵۰ نفر از نمایندگان تشکیل می‌شود. دوره عضویت اعضای کمیسیون ویژه بودجه و محاسبات یک سال خواهد بود. رئیس کمیته ویژه بودجه و محاسبات در جلسه عمومی از بین اعضای کمیته ویژه بودجه و محاسبات برگزیده می‌شود.

– کمیته ویژه اخلاق^۲

این کمیته به‌منظور بررسی و رسیدگی به مسائل مربوط به صلاحیت و انضباط اعضای شورای ملی تشکیل خواهد شد. کمیته ویژه اخلاق باید نظرات کمیته مشورتی تحقیق اخلاق را قبل از بررسی در مورد اقدام انضباطی علیه یک عضو شورای ملی جویا شود. در چنین مواردی، کمیته ویژه اخلاق باید به نظرات کمیته مشورتی بررسی اخلاق احترام بگذارد.

– کمیته ویژه رسیدگی به کارکنان^۳

در این کمیته لوایح مرتبط با انتصاب یا انتخاب متصدیان برخی مسئولیت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. بررسی لوایح تصویب انتصاب رئیس دیوان عالی کشور، رئیس دادگاه قانون اساسی، نخست‌وزیر، رئیس هیئت تفتیش و بازرسی و قضات دیوان عالی کشور که انتصاب آنها مستلزم تأیید شورای ملی بر اساس قانون اساسی است و لوایح مرتبط با تعیین قضات دادگاه قانون اساسی و اعضای کمیسیون ملی انتخابات که توسط شورای ملی مطابق قانون اساسی انتخاب می‌شوند.

۳-۹. کمیته‌های فرعی^۴

یک کمیته می‌تواند کمیته‌های فرعی را برای تصدی مسئولیت و بررسی مسائل تحت صلاحیت خود تشکیل دهد، و در صورت لزوم می‌تواند کمیته‌های فرعی را برای بررسی موضوعات خاص ایجاد کند. یک کمیته دائمی می‌تواند دو یا چند کمیته فرعی دائمی ایجاد کند که مسئولیت جزئی بررسی لوایح تقنینی تحت صلاحیت خود را بر عهده می‌گیرند.^۵ فعالیت‌های هر کمیته فرعی صرفاً محدود به محدوده‌ای است که کمیته با قطعنامه تعیین می‌کند.

۴-۹. جلسه مشترک^۶

هر کمیته صلاحیت‌دار می‌تواند پس از مشورت با کمیته دیگر جلسه مشترکی تشکیل دهد و به تبادل نظر بپردازد؛ مشروط بر اینکه در جلسه مشترک رأی‌گیری صورت نگیرد.^۷ تعیین تکلیف نهایی با کمیته صلاحیت‌دار اولیه خواهد بود.

1 Article 45 (Special Committee on Budget and Accounts)

2 Article 46 (Ethics Investigation Advisory Committee)

3 Article 46-3 (Special Committee on Personnel Hearing)

4 Subcommittees

5 Article 57

6 Joint Meeting

7 Article 63

۵-۹. کمیسیون کل مجلس^۱

شورای ملی می‌تواند در صورت درخواست حداقل یک‌چهارم نمایندگان مجلس ملی، قبل یا بعد از تقدیم لوایح اصلی به جلسه عمومی از قبیل لایحه قانونگذاری برای سازمان‌های دولتی یا مالیات‌ها یا لایحه تقنینی که سبب ایجاد تکلیف بر مردم می‌شود (از میان لوایحی که مورد بررسی قرار گرفته یا از سوی کمیسیون پیشنهاد شده است) کمیسیون کل مجلس متشکل از تمام اعضای شورای ملی را برای بررسی ایجاد نماید. این امر مشروط بر این است که رئیس مجلس در مواردی که برای بررسی لوایح عمده و غیره لازم می‌داند، با کسب موافقت نمایندگان مجلس شورای ملی هر یک از طرف‌های مذاکره‌کننده، کمیسیون کل مجلس را قبلاً افتتاح نکرده باشد.^۲

انواع و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس کره جنوبی و ضوابط مرتبط با آن به شرح زیر است:

جدول ۲۰. عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس کره جنوبی

ردیف	انواع کمیسیون	تعداد کمیسیون‌ها	مدت عضویت	حدنصاب اعضا
۱	کمیسیون دائمی	۱۷	۲ سال	تنها در مورد کمیسیون اطلاعات حدنصاب ۱۲ عضو قرار داده شده است
۲	کمیسیون ویژه	۳	۱ سال	در خصوص کمیسیون ویژه بودجه و محاسبات ۵۰ عضو ذکر شده است
۳	کمیسیون کل مجلس	۱	تا پایان مأموریت کمیسیون	متشکل از تمامی نمایندگان

مأخذ: داده‌های تحقیق.

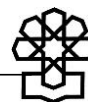
۱۰. چین

کنگره ملی خلق چین (NPC) با حدود ۳۰۰۰ نماینده، بزرگ‌ترین نهاد قانونگذاری در جهان است. نمایندگان این کنگره به‌طور غیرمستقیم از استان‌ها، مناطق خودمختار، شهرهای تابع مرکز و ارتش انتخاب می‌شوند و دوره مأموریت آن‌ها پنج سال است. کنگره سالانه یک اجلاس عمومی برگزار می‌کند که معمولاً ۱۰ تا ۱۴ روز به طول می‌انجامد. با توجه به تعداد زیاد اعضا و مدت‌زمان کوتاه جلسات، تأثیرگذاری مستقیم NPC بر سیاست‌های دولت چین متناسب با این موضوع است در فواصل بین جلسات سالانه، «کمیته دائمی کنگره ملی خلق» (NPCSC) که متشکل از حدود ۱۵۰ نماینده است، وظایف قانونگذاری و نظارتی را بر عهده دارد [۱۵]. علاوه بر کمیته دائمی، کمیته‌های ویژه نیز در این کنگره وجود دارند که در ادامه به آن‌ها پرداخته می‌شود. البته تمامی کمیته‌ها در کنگره ملی، با نظارت و هماهنگی با کمیته دائمی فعالیت می‌کنند.

۱-۱۰. وظایف و اختیارات کمیته دائمی کنگره ملی خلق چین

1 (Whole House Committee)

2 Article 63-2



- پیشنهاد اصلاح یا تفسیر قانون اساسی به کنگره ملی خلق (اصل ۶۴ قانون اساسی)
- نظارت بر اجرای قانون اساسی
- تصویب و اصلاح قوانین عادی در غیاب کنگره ملی خلق
- تنظیم و نظارت بر بودجه ملی
- بررسی و تصویب اصلاحات جزئی در برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی
- نظارت بر اجرای قوانین سیاست‌ها و گزارش‌های عملکرد دولت و سایر نهادهای عالی
- تصویب معاهدات و توافقات بین‌المللی
- تصمیم‌گیری درباره اعلام جنگ، بسیج ملی و وضعیت اضطراری
- انتصاب و عزل مقامات ارشد نظیر نخست‌وزیر، قضات دیوان عالی خلق و دادستان کل
- تأیید انتصاب مقامات مناطق خودمختار قومی و نظامی و بررسی و تأیید اعتبارنامه نمایندگان
- لغو مقررات و تصمیمات مغایر با قانون اساسی
- ایجاد و تقویت روابط پارلمانی بین‌المللی و منطقه‌ای (اصل ۶۷ قانون اساسی چین)

۲-۱۰. نحوه عضویت و تشکیل کمیته دائمی کنگره ملی خلق چین

انتخاب و عزل اعضا شامل رئیس، نواب رئیس، دبیرکل و سایر اعضا از میان نمایندگان کنگره ملی خلق و توسط کنگره انجام می‌شود. نامزدها توسط هیئت رئیسه معرفی معرفی می‌شوند و نمایندگی اقلیت‌های قومی میان آنها به‌طور متناسب تضمین می‌شود، همچنین اعضا نباید در نهادهای اجرایی یا قضایی مشغول به کار باشند. مدت فعالیت کمیته دائمی برابر با دوره پنج‌ساله کنگره ملی خلق است. اصل ۶۶ قانون اساسی چین بیان می‌کند که کمیته دائمی کنگره ملی خلق برای همان دوره‌ای انتخاب می‌شود که کنگره ملی خلق انتخاب شده است؛ این کمیته وظایف و اختیارات خود را تا زمانی که کمیته دائمی جدید توسط کنگره ملی خلق بعدی انتخاب شود، ادامه می‌دهد. رئیس و نواب رئیس کمیته دائمی نباید بیش از دو دوره متوالی خدمت کنند.

۳-۱۰. کمیته‌های ویژه (تخصصی) کنگره ملی خلق چین

سایر کمیته‌ها (کمیسیون‌ها) در کنگره ملی خلق چین عبارتند از: کمیته امور اقوام، کمیته قانون اساسی و قانون، کمیته نظارت و امور قضایی، کمیته امور مالی و اقتصادی، کمیته آموزشی، علمی، فرهنگی و بهداشت عمومی، کمیته امور خارجی، کمیته امور چین در خارج از کشور، کمیته حفاظت از محیط‌زیست و حفاظت از منابع، کمیته کشاورزی و امور روستایی و کمیته امور توسعه اجتماعی. [۱۶]

۴-۱۰. وظایف و اختیارات کمیته‌های ویژه کنگره ملی خلق چین

- ایجاد کمیته‌های ویژه برای امور تخصصی نظیر مالی، قضایی و قانون‌گذاری
- بررسی پیش‌نویس قوانین و پیشنهادات و ارائه گزارش‌های بررسی به هیئت‌رئیس و کمیته دائمی
- نظارت بر تطابق مقررات محلی و ملی با قانون اساسی

- انجام تحقیقات در موضوعات مهم و ارائه پیشنهادات اصلاحی
- همکاری در بازرسی اجرای قوانین
- همکاری با سایر کمیته‌ها در تدوین قوانین و تصمیم‌گیری‌ها
- بررسی موضوعات تخصصی مرتبط با حوزه کمیته و ارائه گزارش
- همکاری با کمیته دائمی در نظارت بر اجرای قوانین

۵-۱۰. وظایف اختصاصی

- کمیته قانون اساسی و قانون: نظارت بر اجرای قانون اساسی و تفسیر قوانین
- کمیته امور مالی و اقتصادی: بررسی برنامه‌های توسعه اقتصادی و بودجه‌های ملی
- سایر کمیته‌ها: بررسی موضوعات تخصصی مرتبط با حوزه فعالیت خود و ارائه گزارش‌های بررسی.

۶-۱۰. نحوه عضویت و ترکیب اعضای کمیته‌های ویژه

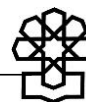
هر کمیته شامل رئیس، نواب رئیس و اعضاست، اعضا از میان نمایندگان کنگره ملی خلق توسط هیئت‌رئیس معرف و با رأی کنگره انتخاب می‌شوند. عزل آنان توسط کمیته دائمی صورت می‌گیرد. دوره فعالیت هم‌زمان با دوره کنگره ملی خلق است و امکان انتصاب مشاوران تخصصی برای کمک به کمیته‌ها وجود دارد.

۷-۱۰. وظایف و اختیارات کمیته تحقیقات کنگره ملی خلق چین

- بررسی موضوعات خاص و نظارت بر نتایج تحقیقات و ارائه پیشنهادات به کنگره.
 - همکاری با نهادهای دولتی، قضایی و اجتماعی در جمع‌آوری داده‌ها
 - بررسی نتایج تحقیقات و اجرای توصیه‌های ارائه‌شده
 - همکاری با کمیته‌های دیگر در پیگیری و اجرای اصلاحات پیشنهادی
- انواع و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس چین و ضوابط مرتبط با آن به شرح زیر است:

جدول ۲۱. جدول عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس چین

نام و نوع کمیته	نحوه عضویت و تعداد اعضا	وظایف و اختیارات کمیته‌ها
کمیته دائمی کنگره ملی خلق چین	شامل رئیس، نواب رئیس، دبیرکل و سایر اعضا انتخاب و عزل اعضا توسط کنگره ملی خلق (از میان نامزدهای معرفی شده توسط هیئت‌رئیس) شامل حداکثر ۱۷۵ عضو تضمین نمایندگی اقلیت‌های قومی در آن	پیشنهاد اصلاح یا تفسیر قانون اساسی به کنگره ملی خلق و نظارت بر اجرای آن بررسی، تصویب و اصلاح قوانین عادی در غیاب کنگره ملی خلق بررسی و تصویب اصلاحات جزئی برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی تصویب معاهدات و توافقات بین‌المللی تنظیم بودجه ملی نظارت بر اجرای قوانین، سیاست‌ها و گزارش‌های عملکرد دولت و سایر نهادهای اجرایی، قضایی و نظارتی نظارت بر اجرای قطعنامه‌های کنگره ملی خلق



نام و نوع کمیته	نحوه عضویت و تعداد اعضا	وظایف و اختیارات کمیته‌ها
	ممنوعیت اشتغال اعضا در نهادهای اجرایی یا قضایی	استماع و ارزیابی گزارش‌های مالی و اجرایی دولت لغو مقررات و تصمیمات مغایر با قانون اساسی تصمیم‌گیری درباره اعلان جنگ، بسیج ملی و وضعیت اضطراری انتصاب و عزل مقامات ارشد نظیر نخست‌وزیر، قضات دیوان عالی خلق و دادستان کل تأیید انتصاب مقامات مناطق خودمختار قومی و نظامی ایجاد و تقویت روابط پارلمانی بین‌المللی و منطقه‌ای تضمین وحدت و اقتدار نظام قانونی سوسیالیستی
کمیته‌های ویژه کنگره ملی خلق چین	انتخاب اعضا از نمایندگان تعداد اعضای متغیر فعالیت مطابق دوره کنگره ملی خلق امکان انتصاب مشاوران تخصصی برای کمک به کمیته‌ها	وظایف عمومی کمیته‌های ویژه: بررسی پیش‌نویس قوانین و ارائه گزارش‌ها به هیئت‌رئیس و کمیته دائمی تحلیل قوانین و پیشنهاد اصلاحات نظارت بر تطابق مقررات محلی و ملی با قانون اساسی انجام تحقیقات تخصصی در موضوعات مهم و ارائه پیشنهادات اصلاحی نظارت بر اجرای قوانین و سیاست‌های ملی ارائه گزارش‌های بررسی به کنگره یا کمیته دائمی همکاری در بازرسی اجرای قوانین انجام کار خاص کمیته دائمی کنگره ملی خلق در مورد سؤال در مورد موضوعات خاص گوش‌دادن به گزارش‌های شورای دولتی، کمیسیون ملی نظارت، دادگاه عالی خلق، و دادستانی عالی خلق در مورد موضوعات خاص، و سپس ارائه پیشنهادات، مطابق با ترتیبات کاری کمیته دائمی کنگره ملی خلق بررسی و پیشنهاد راه‌حل برای مسائل مربوط به کمیته‌های ویژه که در حیطه وظایف و اختیارات کنگره ملی خلق یا کمیته دائمی آن است بررسی سؤالات کتبی ارجاع شده توسط هیئت‌رئیس یا کمیته دائمی کنگره ملی خلق، شنیدن پاسخ‌های داده شده توسط ارگان‌های مورد بررسی و در صورت لزوم ارائه گزارش به هیئت‌رئیس یا کمیته دائمی کنگره ملی خلق. بررسی و رسیدگی به پیشنهادات، انتقادات و نظرات نمایندگان و مسئولیت نظارت و ترغیب به آن. درگیر شدن در کار تبادلات خارجی و ارتباطات مطابق با ترتیبات کمیته دائمی کنگره ملی خلق. انجام کارهای دیگری که توسط کنگره ملی خلق و کمیته دائمی آن محول شده است. وظایف اختصاصی هر کمیته: - <u>کمیته قانون اساسی و حقوقی:</u> اجرای قانون اساسی، تفسیر قانون اساسی، بررسی قانون اساسی، نظارت بر قانون اساسی و همکاری در تبلیغ قانون اساسی را بر عهده دارد. کمیته قانون اساسی و قانون در مورد همه پیش‌نویس قوانین و پیش‌نویس تصمیمات در مورد قوانینی که به کنگره ملی خلق یا کمیته دائمی آن ارسال می‌شود، بحث می‌کند. سایر کمیته‌های ویژه نظرات خود را در مورد پیش‌نویس‌های مربوط به کار خود به کمیته قانون اساسی و قانون ارائه می‌کنند. - <u>کمیته اقتصادی و مالی:</u>

نام و نوع کمیته	نحوه عضویت و تعداد اعضا	وظایف و اختیارات کمیته‌ها
		پیش‌نویس برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی ملی، پیش‌نویس رؤس برنامه‌های پنج‌ساله، پیش‌نویس بودجه‌های مرکزی و محلی، پیش‌نویس حساب‌های نهایی مرکزی و نیز گزارش‌های مربوطه و برنامه‌های تعدیل شده را بررسی می‌کند. نظرات بررسی اولیه و گزارش‌های مربوط به نتایج بررسی‌ها را پس از آن ارائه می‌کند. سایر کمیته‌های ویژه می‌توانند نظرات خود را در مورد پیش‌نویس‌های مربوط به خود به کمیته امور مالی و اقتصادی ارائه کنند. -کمیته امور اقوام: می‌تواند مسائل مربوط به تحکیم وحدت بین کلیه اقوام را مورد بررسی و مطالعه قرار داده و پیشنهاد نماید. و مقررات خودمختار و مقررات جداگانه‌ای را که توسط مناطق خودمختار برای تصویب به کمیته دائمی کنگره ملی خلق می‌شود بررسی و گزارشی را به کمیته دائمی کنگره ملی خلق ارائه خواهد کرد.
کمیته تحقیقات	انتخاب اعضا از متخصصین و نمایندگان کنگره تعداد اعضای متغیر بسته به پروژه‌های تحقیقاتی	انجام تحقیقات عمیق در موضوعات مورد ارجاع مکاری با نهادهای دولتی، قضایی و اجتماعی در جمع‌آوری داده‌ها ارائه نتایج تحقیقات و راهکارها به کنگره ملی خلق یا کمیته دائمی همکاری با کمیته‌های دیگر در پیگیری و اجرای اصلاحات پیشنهادی ارائه گزارش‌های دوره‌ای به کنگره و نظارت بر اجرای توصیه‌ها

مأخذ: داده‌های تحقیق.

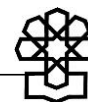
۱۱. کانادا

در بخش قوه مقننه و اصول مرتبط با آن در قانون اساسی کانادا، پارلمان کانادا متشکل از ملکه، مجلس سنا و مجلس عوام است [۱۷] و قوانین پس از تأیید هر سه بخش تصویب می‌شوند. قوه مقننه کانادا، نهادی فدرال است که قدرت وضع قوانین، افزایش مالیات‌ها و اجازه دادن به هزینه‌های دولتی را دارد. درواقع پارلمان کانادا «دو مجلسی» است، به این معنی که دارای دو مجلس سنا و مجلس عوام است.

مجلس سنا، متشکل از ۱۰۵ سناتور است به نمایندگی از استان‌ها و بخش‌های کانادا منصوب می‌شوند. پس از انتصاب، سناتورها می‌توانند تا زمان بازنشستگی اجباری در سن ۷۵ سالگی به خدمت خود ادامه دهند. رئیس مجلس سنا توسط فرماندار کل و به توصیه نخست وزیر منصوب می‌شود. مجلس سنا متشکل نمایندگان چهار بخش اصلی کانادا است که هر بخش بطور مساوی دارای ۲۴ نماینده هستند.^۲

اعضای مجلس عوام توسط کانادایی‌ها انتخاب می‌شوند تا نماینده حوزه‌ها یا حوزه‌های انتخاباتی تعریف‌شده باشند. در حال حاضر ۳۳۸ کرسی در مجلس عوام وجود دارد. دولت توسط حزب یا ائتلاف احزابی که بیشترین کرسی‌ها را در مجلس عوام دارند تشکیل می‌گردد و به‌عنوان دولت اکثریت شناخته می‌شود. زمانی که حزبی که در قدرت است، کرسی‌های بیشتری نسبت به احزاب دیگر داشته باشد، اما از کسب اکثریت مطلق در مجلس کمتر باشد، از دولت به‌عنوان دولت اقلیت یاد می‌شود. دولت‌های اقلیت برای حکومت باید به حمایت اعضای دیگر احزاب سیاسی تکیه کنند [۱۸].

۱ اصل ۱۷ قانون اساسی کانادا
۲ اصل ۲۱ و ۲۲ قانون اساسی کانادا



۱-۱۱. کمیسیون‌های مجلس عوام کانادا

- کمیسیون‌های مجلس عوام کانادا به طور کلی حداقل با ۳ هدف تشکیل شده‌اند:
- ۱- امکان بررسی دقیق مسائل پیچیده را فراهم می‌کنند که بررسی آن‌ها در گروه‌های کوچک نسبت به یک مجموعه بزرگ آسان‌تر انجام می‌شود.
 - ۲- فرصتی را برای اعضا فراهم می‌شود تا نظرات و پیشنهادات شهروندان کانادایی و کارشناسان را در موضوعات مورد توجه خود دریافت نمایند.
 - ۳- شرایطی را برای اعضا فراهم می‌کنند تا جزئیات برنامه‌ها و سیاست‌ها را بررسی کنند. در نتیجه در زمینه‌های خاص آن کمیسیون‌ها تخصص بیشتری بوجود می‌آید [۱۹].

۱۱-۲. انواع کمیسیون‌ها

۱۱-۲-۱. کمیسیون‌های داخلی مجلس عوام

- کمیسیون‌های دائمی

کمیسیون‌های دائمی برخلاف دیگر کمیسیون‌ها در طول دوران مجلس برقرار هستند و دستورات دائمی دارند. مجلس تقریباً به طور سیستماتیک موارد زیر را به کمیسیون‌های دائمی ارجاع می‌دهد:

صورت‌حساب‌ها؛ مسائلی که نیاز به بررسی عمیق دارند؛ گزارش‌ها و سایر اسنادی که طبق اساسنامه در مجلس ارائه می‌شود. برآوردها که شامل وجوه درخواستی برای برنامه‌ها و فعالیت‌های دولتی می‌شود؛ انتصابات دولتی غیرقضایی و... کمیسیون‌های دائمی به طور جداگانه اختیار خواهند داشت که تمام موضوعاتی را که ممکن است توسط مجلس به آنها ارجاع داده شود بررسی و تحقیق کنند، هرچند وقت یکبار گزارش دهند، مگر اینکه مجلس به نحو دیگری دستور دهد. اختیار ایجاد کمیته‌های فرعی از دیگر اختیارات کمیسیون‌های دائمی است. (ماده ۱۰۸ آیین‌نامه داخلی مجلس عوام) وفق بند ۱ ماده ۱۰۴ آیین‌نامه داخلی مجلس عوام کانادا کمیسیون دائمی رویه و امور مجلس، باید ظرف ۱۰ جلسه اول پس از انتصاب خود، فهرست اعضا را برای تشکیل کمیسیون‌های دائمی مجلس تهیه و به مجلس گزارش دهد. مطابق بند «۲» ماده (۱۰۴)، کمیسیون‌های دائمی متشکل از ۱۲ عضو است؛ به استثنای کمیسیون‌های زیر که یازده عضو دارد:

۱. کمیسیون دائمی دسترسی به اطلاعات، حریم خصوصی و اخلاق

۲. کمیسیون دائمی عملیات و برآوردهای دولتی

۳. کمیسیون دائمی حساب‌های عمومی

۴. کمیسیون دائمی وضعیت زنان

بند «۲» ماده (۱۰۶) آیین‌نامه داخلی مجلس عوام مقرر نموده است که هر کمیسیون دائمی یک رئیس و دو نایب‌رئیس دارد. رئیس کمیسیون یکی از اعضای حزب دولتی است، نایب‌رئیس اول از اعضای اپوزیسیون رسمی و نایب‌رئیس دوم از اعضای یک حزب مخالف غیر از حزب رسمی مخالف خواهد بود. استثنای قاعده فوق کمیسیون دائمی دسترسی به اطلاعات، حریم خصوصی و اخلاق، کمیسیون دائمی عملیات و برآوردهای دولتی، کمیسیون دائمی حساب‌های عمومی و کمیسیون دائمی وضعیت زنان هستند که در این کمیسیون‌ها رئیس باید از اعضای اپوزیسیون رسمی باشد، نایب‌رئیس اول باید یکی از اعضای حزب دولت و نایب‌رئیس دوم باید از اعضای یک حزب مخالف غیر از اپوزیسیون رسمی باشد.

– کمیسیون‌های قانون‌گذاری

ممکن است یک کمیسیون قانون‌گذاری برای مطالعه لایحه خاصی که به آن ارجاع شده است و یا برای تهیه و ارائه یک لایحه ایجاد شود. یک کمیسیون قانون‌گذاری پس از گزارش به مجلس عوام دیگر وجود ندارد. کمیته‌های قانون‌گذاری بر اساس یک جدول زمانی دقیق ایجاد شده توسط قوانین مجلس عوام ایجاد می‌شود. برخلاف کمیسیون‌های دائمی، تنها وظیفه یک کمیته قانون‌گذاری مطالعه لایحه ارجاع شده به آن و گزارش آن به مجلس با یا بدون اصلاح است. این کمیته نمی‌تواند موضوعی فراتر از مفاد لایحه را بررسی کند و صلاحیت ارائه گزارشی حاوی توصیه‌های ماهوی مرتبط با آن را ندارد. آن‌چنان‌که در ماده (۱۱۲) آیین‌نامه داخلی مجلس آمده است: در شروع هر جلسه، رئیس مجلس حداکثر ۱۲ عضو و هر از چند گاهی اعضای اضافی را به‌عنوان رئیس کمیسیون‌های قانون‌گذاری منصوب می‌کند، مشروط بر اینکه تعداد متناسبی از اعضای هر دو حزب دولت و احزاب اپوزیسیون باید به‌این ترتیب تعیین شوند.

– کمیسیون‌های ویژه

کمیسیون‌های ویژه‌ای از سوی مجلس برای انجام تحقیقات، مطالعات یا سایر وظایف خاص که مجلس آن را از اهمیت ویژه‌ای تشخیص می‌دهد، منصوب می‌شود. هر کمیسیون ویژه با استفاده از دستور مرجع تصویب شده توسط مجلس ایجاد می‌شود. این پیشنهاد وظایف کمیته را مشخص می‌کند و معمولاً اختیارات، عضویت و مهلت ارائه گزارش نهایی آن را برمی‌شمارد. یک کمیته ویژه پس از ارائه گزارش نهایی آن به مجلس یا به تعویق انداختن آن از بین می‌رود. بر اساس ماده (۱۰۵) آیین‌نامه داخلی مجلس عوام، یک کمیسیون ویژه نباید بیش از ۱۵ عضو داشته باشد.

۲-۱۱. کمیسیون‌های مشترک مجلس عوام و مجلس سنا

– کمیسیون‌های مشترک دائمی

کمیسیون‌های مشترک از اعضای هر دو مجلس عوام و سنا تشکیل شده‌اند. کمیسیون‌های مشترک دائمی کمیسیون‌های دائمی هستند که بر اساس دستورات دائمی مجلس عوام و قوانین سنا ایجاد می‌شوند. کمیسیون‌های مشترک از سناتورها و اعضای پارلمان تشکیل شده است. کمیسیون‌های مشترک دارای یک رئیس سنا و یک رئیس مجلس عوام هستند که در طول جلسات رهبری را جایگزین یا به اشتراک می‌گذارند [۲۰].

کمیسیون‌های مشترک مجلس عوام ادامه بیان می‌شود:

۱- کمیسیون کمک پزشکی هنگام مرگ

۲- کمیسیون کتابخانه پارلمان

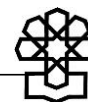
۳- کمیسیون اعلامیه وضعیت اضطراری

۴- کمیسیون بررسی دقیق مقررات

بند «۳» ماده (۱۰۴) آیین‌نامه داخلی مجلس عوام در مورد دو کمیسیون مشترک دائمی کتابخانه پارلمان و کمیسیون بررسی دقیق مقررات مقرر نموده است که کمیسیون دائمی رویه و امور مجلس، فهرستی از اعضا را برای اقدام مجلس در این کمیسیون‌های مشترک دائمی تهیه و گزارش نماید. تعداد اعضای که انتخاب می‌شود باید به میزانی باشد که با اعضای سنا یکسان باشد.

– کمیسیون‌های مشترک ویژه

کمیسیون‌های مشترک ویژه‌ای به دستور مرجع هر دو مجلس برای رسیدگی به مسائل مهم عمومی تشکیل می‌شوند و از اعضای هر دو مجلس عوام و سنا تشکیل می‌شوند. مأموریت یک کمیسیون مشترک ویژه در ترتیب مرجع آن مشخص شده است. در گذشته کمیسیون‌های مشترک ویژه‌ای برای رسیدگی به مسائلی مانند حضانت کودکان و سیاست خارجی



تعیین شده‌اند. آنها همچنین برای مقابله با قوانین، با داشتن اختیارات برای تهیه یک لایحه یا مطالعه یک لایحه پس از خواندن دوم، تحت فشار قرار گرفته‌اند [۱۸].

در مورد عضویت، مأموریت و اختیارات یک کمیسیون مشترک، تصمیمات یک مجلس از طریق پیام به مجلس دیگر ابلاغ می‌شود. هر دو مجلس باید در مورد مأموریت و اختیارات کمیسیون توافق داشته باشند تا بتواند کار خود را انجام دهد. پس از دریافت درخواست برای شرکت در یک کمیسیون مشترک توسط مجلس دیگر، در صورت تمایل، برای ایجاد چنین کمیسیونی اتخاذ تصمیم می‌کند و مقرراتی را برای اطلاع به مجلس مبدأ از موافقت با این درخواست به تصویب می‌رساند. هنگامی که مجلس مبدأ از موافقت مجلس دیگر مطلع شد، کمیسیون می‌تواند سازماندهی شود. این کمیسیون می‌تواند کمیته‌های فرعی داشته باشد. یک کمیسیون مشترک ویژه زمانی به پایان می‌رسد که گزارش نهایی خود را به مجلس و سنا ارائه کند یا در صورت تعلیق یا انحلال [۲۱].

۱۱-۳. نحوه عضویت در کمیسیون‌ها

کمیسیون‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که نسخه‌های کوچک‌تر سنا و مجلس عوام باشند. این قالب به نمایندگان مجلس اجازه می‌دهد تا در مورد قوانین پیشنهادی بحث و بررسی کنند و در عین حال نسبت‌های نمایندگی را مشابه آنچه در مجالس سنا و عوام مشاهده می‌شود حفظ کنند. به عنوان مثال، یک حزب یا گروه سیاسی با ۲۰ درصد از کرسی‌های مجلس، تقریباً ۲۰ درصد از کرسی‌های یک کمیسیون معین را در اختیار خواهد داشت. به همین ترتیب، یک دولت اکثریت، اکثریت کرسی‌های کمیسیون مجلس عوام را در اختیار خواهد داشت.

در آغاز هر جلسه پارلمان، هم مجلس سنا و هم مجلس عوام، کمیسیون‌های گزینشی را ایجاد می‌کنند تا انتخاب کنند که کدام نمایندگان در هر کمیسیون عضو خواهند بود. ممکن است در طول یک مجلس تعویض اعضا انجام شود. همه احزاب و گروه‌های رسمی شناخته شده (گروه یا حزبی با حداقل ۹ کرسی در سنا یا ۱۲ کرسی در مجلس عوام) در کمیسیون‌ها نمایندگی دارند. نمایندگان مجلس می‌توانند در چند کمیسیون کار کنند.

انواع و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس کانادا و ضوابط مرتبط با آن به شرح زیر است:

جدول ۲۲. عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس کانادا

ردیف	انواع کمیسیون	نحوه عضویت	تعداد
۱	کمیسیون‌های دائمی مجلس عوام	کمیسیون دائمی رویه و امور مجلس، فهرست اعضا را تهیه و به مجلس گزارش دهد.	۱۲ عضو (در ۴ کمیسیون استثنائاً ۱۱ نفر عضو دارد)
۲	کمیسیون‌های قانون‌گذاری	توسط مجلس عوام انتخاب می‌شود	۱۲ عضو
۳	کمیسیون‌های ویژه	توسط مجلس عوام انتخاب می‌شود	حداکثر ۱۵ عضو می‌تواند داشته باشد
۴	کمیسیون مشترک دائمی (بین مجلس سنا و عوام)	کمیسیون دائمی رویه و امور مجلس فهرستی تهیه و به مجلس عوام گزارش می‌دهد	تعداد یکسان بین مجلس سنا و عوام باشد
۵	کمیسیون مشترک ویژه (بین مجلس سنا و عوام)	توسط مجلس سنا و عوام انتخاب می‌شوند	مورد توافق هر دو مجلس باشد

مأخذ: داده‌های تحقیق.

۱۲. مالزی

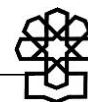
- پارلمان مالزی (Parliament of Malaysia) بالاترین نهاد قانون‌گذاری این کشور است که بر اساس سیستم دموکراسی پارلمانی و مدل وست‌مینستر فعالیت می‌کند. این پارلمان دو مجلسی است
 - مجلس نمایندگان (Dewan Rakyat): از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌شود (شبیه مجلس شورای اسلامی)
 - مجلس سنا (Dewan Negara): برخی از اعضا توسط دولت‌های ایالتی مالزی منصوب می‌شوند. برخی دیگر توسط پادشاه مالزی با پیشنهاد نخست‌وزیر انتخاب می‌شوند. وظیفه آن تأیید لوایح و مشاوره در امور قانون‌گذاری است.
- مجلس نمایندگان: مجلس نمایندگان مالزی دارای ۲۲۲ عضو است. این تعداد نمایندگان بر اساس تقسیم‌بندی حوزه‌های انتخاباتی مالزی تعیین می‌شود. هر حوزه انتخاباتی یک نماینده در مجلس دارد. نمایندگان مجلس برای یک دوره ۵ ساله انتخاب می‌شوند.

۱-۱۲. کمیسیون‌های مجلس نمایندگان

- تعداد، نوع، تعداد دقیق اعضا و همچنین شیوه انتخاب آنان در کمیسیون‌های انتخابی ممکن است با توجه به اولویت‌های مجلس در هر دوره تغییر کند. توضیح بیشتر در جدول ۲۳ به شرح زیر است:
- انواع و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس مالزی و ضوابط مرتبط با آن به شرح زیر است:

جدول ۲۳. عناوین و شرح وظایف کمیسیون‌های مجلس مالزی

نوع کمیسیون	شیوه انتخاب اعضا	توضیحات	تعداد اعضا
کمیسیون‌های دائمی (Standing Committees)	اعضا توسط مجلس و بر اساس تجربه و تخصص انتخاب می‌شوند.	این کمیسیون‌ها به‌طور مستمر در طول دوره پارلمان فعالیت می‌کنند و وظایف مشخصی دارند. به‌عنوان مثال کمیته‌های مالی، حقوقی، انتخاباتی، و نظارت بر بودجه	معمولاً بین ۱۰ تا ۱۵ نفر
کمیسیون‌های انتخابی (Select Committees)	اعضا توسط مجلس یا هیئت‌رئیس مجلس بر اساس نیاز موضوعی منصوب می‌شوند.	این کمیسیون‌ها برای بررسی موضوعات خاص و به‌صورت موقت تشکیل می‌شوند.	متغیر؛ بسته به موضوع، معمولاً بین ۷ تا ۱۲ نفر
کمیسیون‌های مشترک (Joint Committees)	اعضا از هر دو مجلس نمایندگان و سنا انتخاب می‌شوند.	این کمیسیون‌ها برای رسیدگی به موضوعات مشترک بین دو مجلس تشکیل می‌شوند.	ترکیبی از اعضای هر دو مجلس؛ تعداد متغیر
کمیسیون‌های ویژه (Special Committees)	اعضا بر اساس تصمیم مجلس یا پیشنهاد رئیس مجلس منصوب می‌شوند.	این کمیسیون‌ها برای بررسی مسائل خاص یا اضطراری تشکیل می‌شوند.	متغیر؛ بسته به نیاز
کمیسیون‌های فرعی (Sub-Committees)	اعضا از میان اعضای کمیسیون اصلی انتخاب می‌شوند.	این کمیسیون‌ها برای تمرکز بر جنبه‌های خاص‌تر یک موضوع تشکیل می‌شوند.	کمتر از کمیسیون‌های اصلی؛ معمولاً بین ۵ تا ۷ نفر



نوع کمیسیون	شیوه انتخاب اعضا	توضیحات	تعداد اعضا
کمیسیون‌های تحقیقاتی یا نظارتی (Inquiry or Oversight Committees)	اعضا توسط مجلس یا رئیس مجلس منصوب می‌شوند.	این کمیسیون‌ها برای جمع‌آوری اطلاعات و نظارت بر موضوعات خاص تشکیل می‌شوند.	متغیر؛ بسته به موضوع

مأخذ: داده‌های تحقیق.

۱۳. عراق

قانون آیین‌نامه داخلی مجلس نمایندگان در فصل دوازدهم به موضوع کمیسیون‌های مجلس پرداخته است. در ماده (۶۹) قانون مزبور آمده است: کمیسیون‌های دائمی مجلس از اولین جلسه تشکیل شده توسط مجلس تشکیل می‌شوند. در مورد نحوه انتخاب اعضای آن این‌گونه بیان شده است که در مورد هر یک از اعضای کمیسیون‌ها به‌صورت انفرادی رأی‌گیری می‌شود و در تشکیل کمیسیون‌ها تمایل، تخصص و تجربه اعضا لحاظ می‌شود. [۲۲]

۱۳-۱. عضویت در کمیسیون‌ها

بر اساس ماده (۷۲) قانون داخلی مجلس نمایندگان هر کدام از نمایندگان حق دارد خود را برای عضویت در یکی از کمیسیون‌ها و ریاست آن معرفی کند. اعضای برخی از کمیسیون‌ها استثنائاً می‌توانند عضو دیگر کمیسیون‌ها به‌عنوان کمیسیون اصلی خود باشند و در این کمیسیون‌ها هم عضو باشند. این کمیسیون‌های استثنایی موارد ذیل هستند: کمیسیون زنان، خانواده و کودکان. کمیسیون اوقاف و طوایف. کمیسیون مهاجرت، آوارگان و آشتی جامعه، شهدا، قربانیان. کمیسیون زندانیان سیاسی. کمیسیون جوانان و ورزش. کمیسیون فرهنگ، گردشگری، آثار باستانی و رسانه. کمیسیون حقوق بشر.

نمایندگان اجزاء علاوه بر کمیسیون‌های اصلی خود، حق عضویت در کمیسیون اوقاف و طوایف را نیز دارند و ریاست شورا مجاز است از هر جزء یک عضو را برای این منظور انتخاب کند. نمایندگان اجزاء نیز اجازه دارند علاوه بر کمیته‌های اصلی، در کمیته شهدا و زندانیان سیاسی نیز فعالیت خود را انجام دهند.

مطابق ماده (۷۳) هر کمیسیون مجلس نمایندگان متشکل از حداقل ۷ نفر و حداکثر ۲۱ عضو خواهد بود. ریاست مجلس نمایندگان مجاز است تعداد اعضای کمیسیون را به نحوی که از دو عضو در هر کمیسیون تجاوز نکند، با انتقال یا اضافه کردن اصلاح نماید. البته این اقدام باید به نحوی باشد که تعادل بین اجزاء و تخصص در کمیسیون در نظر گرفته شود.

۱۳-۲. انواع کمیسیون‌ها

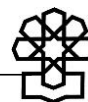
ماده (۸۳) از کمیسیون‌های موقت و تحقیق و تفحص به‌عنوان دو نوع از کمیسیون‌های مجلس نمایندگان عراق نام برده است. در مورد تشکیل این کمیسیون‌ها مقرر نموده است: کمیسیون‌های موقت و کمیسیون‌های تحقیق و تفحص با

تصویب اکثریت حاضران در مجلس به پیشنهاد (رئیس شورا و دو معاون وی) به اتفاق و یا پنجاه نفر از نمایندگان تشکیل می‌شود.

کمیسیون‌های دائمی نوعی دیگر از کمیسیون‌های مجلس نمایندگان است که در ماده (۶۹) بیان شده است. در مورد نحوه تشکیل و اعضای آن آمده است: در مورد هر یک از اعضای کمیسیون‌ها به صورت انفرادی رأی‌گیری می‌شود و در تشکیل کمیسیون‌ها تمایل، تخصص و تجربه اعضا لحاظ می‌شود.

مطابق ماده (۷۰) کمیسیون‌های دائمی زیر در مجلس تشکیل می‌شود:

۱. کمیسیون حقوقی
۲. کمیسیون مالی
۳. کمیسیون امنیت و دفاع
۴. کمیسیون شفافیت
۵. کمیسیون نفت، گاز و منابع طبیعی
۶. کمیسیون روابط خارجی
۷. کمیسیون خدمات و عمران
۸. کمیسیون برق و انرژی
۹. کمیسیون اقتصاد، صنعت و تجارت
۱۰. کمیسیون سرمایه‌گذاری و توسعه
۱۱. کمیسیون برنامه‌ریزی راهبردی و خدمات فدرال
۱۲. کمیسیون بهداشت و محیط‌زیست
۱۳. کمیسیون امور اقلیم‌ها و استان‌های خارج از چارچوب اقلیم
۱۴. کمیسیون حمل‌ونقل و ارتباطات
۱۵. کمیسیون فرهنگ، جهانگردی، آثار باستانی و رسانه
۱۶. کمیسیون آموزش
۱۷. کمیسیون آموزش عالی
۱۸. کمیسیون کشاورزی
۱۹. کمیسیون ورزش و جوانان
۲۰. کمیسیون کار و نهادهای جامعه مدنی
۲۱. کمیسیون مهاجرت، آوارگی و آشتی جامعه
۲۲. کمیسیون شهدا، قربانیان و اسرا
۲۳. کمیسیون حقوق بشر
۲۴. کمیسیون اوقاف و قبایل
۲۵. کمیسیون زنان، خانواده و کودکی



۱۴. جمع‌بندی و پیشنهادها

کمیسیون‌ها و کمیته‌ها، ساختارهای بسیار مهمی در نظام‌های مجالس قانون‌گذاری هستند. کارآمدسازی و روزآمدسازی آنها نقش بسیار مهمی در ارتقای کیفیت قوانین دارد. از سوی دیگر کمیسیون‌ها بایستی با کارکرد درست خود، پیش‌نویس‌های قانونی با کیفیت و متقن را آماده کنند و برای تصمیم‌گیری نهایی در اختیار صحن علنی و اعضای مجلس قرار دهند. با بررسی ساختار، وظایف و محتوای کمیسیون‌ها و ساختارهای مشابه در مجالس کشورهای بررسی شده مشخص می‌شود که اصول و الزامات زیر در باز طراحی و باز مهندسی کمیسیون‌ها به‌خصوص از منظر ساختاری و کارکردی وجود دارد که عبارت‌اند از:

- ❖ اصل و نکته اساسی مهم در ایجاد کمیسیون‌ها و کمیته‌ها انجام کار تخصصی و فنی بر روی پیش‌نویس‌های قانونی و فعالیت‌های نظارتی است. به عبارت دیگر کمیسیون‌ها موظف هستند وظایف خود را به‌خصوص پیش‌نویس‌های قانونی را با بالاترین کیفیت ممکن تهیه کنند. در این میان سازوکارهای مشارکت‌گیری از نخبگان و خبرگان در کمیسیون‌ها بایستی فعال باشد.
- ❖ تفکیک موضوعات در مجالس مختلف بر اساس سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلان پارلمان‌هاست. برخی پارلمان‌ها مثل پارلمان فرانسه تعداد کمیسیون‌های محدود دارند؛ ولی ساختارهای فرعی را ایجاد کرده‌اند. یا مثلاً پارلمان آلمان کمیسیون‌های محدودی دارد؛ ولی کمیته‌های تخصصی زیادی را ایجاد کرده است. بنابراین کم‌بودن یا زیاد بودن تعداد کمیسیون‌ها دلیلی برای کیفیت و کارآمدی پارلمان نیست. تقسیم‌بندی و ایجاد ساختارهای کمیسیونی و کمیته‌ها و فراکسیون‌ها در مجلس بایستی مبتنی بر منطق و قواعد مشخص باشد.
- ❖ تناسب موضوعی و محتوایی فعالیت کمیسیون‌ها نکته مهم دیگری است که بایستی مدنظر قرار بگیرد. به عبارت دیگر یعنی موضوعات هم سنخ و مشابه که باعث هم‌آفرینی سیاستی و قانون‌گذاری می‌شوند در یک کمیسیون جمع‌شود و از سوی دیگر ارتباط و تعامل کمیسیون‌ها با یکدیگر نیز برقرار باشد. به عنوان مثال در مجلس نمایندگان آمریکا کمیسیون آموزش و نیروی کار ایجاد شده است برای اینکه مباحث آموزش و اشتغال به هم مرتبط هستند یا در مجلس سنای آمریکا کمیسیون بانکداری، مسکن و امور شهری ایجاد شده است تا سیاست‌های این سه حوزه که به هم مرتبط هستند، هم جهت و یکسان باشد و در کل نظام حکمرانی و سیاست‌گذاری تأثیر مثبت داشته باشد.
- ❖ نکته مهم دیگر ساختار هماهنگی میان کمیسیون‌ها است. کمیسیون‌ها بایستی به عنوان جزایر جداگانه به قانون‌گذاری بپردازند. سازوکارهایی همچون تشکیل کمیته‌های تخصصی کمیسیون‌ها با حضور دیگر اعضای کمیسیون‌ها، تشکیل کمیسیون‌ها یا کمیته‌های مشترک و ویژه در حوزه‌های خاص بین‌بخشی و انسجام‌بخشی سیاستی و تقنین بین کمیسیون‌ها توسط ساختارهای ویژه از جمله ابتکاراتی است که در هماهنگی و هم‌افزایی میان کمیسیون‌های تخصصی در پارلمان‌های مختلف استفاده می‌شود. البته باید چنین سازوکارهایی کارآمد باشد.
- ❖ برخی از موضوعات در اکثر کشورهای مورد مطالعه در یک کمیسیون مشخص رسیدگی می‌شوند و می‌توان از آنها به عنوان کمیسیون‌های پرتکرار نام برد، مانند کمیسیون دفاع ملی، کمیسیون امور خارجه، کمیسیون سیاست

داخلی، کمیسیون اقتصادی، کمیسیون راهبری مجلس، کمیسیون امور اجتماعی و کمیسیون حقوقی و قضایی. برخی از عناوین کمیسیون‌ها در این کشورها بسیار محدود و انگشت‌شمار بوده است، مانند کمیسیون حقوق بشر، کمیسیون زبان‌های رسمی، کمیسیون شهروندی و مهاجرت، کمیسیون امور اتحادیه اروپا یا کمیسیون حفاظت از مصرف‌کنندگان.

❖ تعداد کمیسیون‌ها در کشورهای مورد مطالعه بسیار متفاوت است. در این میان پارلمان چین با ۵ کمیسیون کمترین تعداد را دارد و پارلمان‌های عراق و آلمان با ۲۵ کمیسیون بیشترین تعداد کمیسیون‌ها را دارد. لذا الگو تعیین تعداد هر کمیسیون در هر کشور مطابق با مختصات نظام حقوقی-سیاسی، پیشینه تاریخی و اقتضایات اجرایی و اجتماعی سامان یافته است.

❖ سند حقوقی معرف تعداد و عناوین هر کمیسیون در نظام‌های حقوقی متفاوت است. برخی این موضوع را قانون اساسی پیش‌بینی کرده و برخی دیگر در قانون عادی به آن اشاره کرده‌اند.

منابع و مأخذ

- [1] *Constitution de la République française. Texte intégral de la Constitution française.*, 1958.
- [2] [Online]. Available: https://www.lemonde.fr/politique/article/2024/07/10/groupe-presidence-de-l-assemblee-commissions-le-lexique-parlementaire_6248442_823448.html. [Accessed 10 5 2024].
- [3] [Online]. Available: from https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2024/07/17/assemblee-nationale-quels-sont-les-postes-cles-et-comment-sont-ils-attribues_6251642_4355770.html. [Accessed 17 5 2024].
- [4] a. nationale. [Online]. Available: <https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/reglement>.
- [5] [Online]. Available: https://www.lemonde.fr/comprendre-en-3-minutes/video/2024/07/19/comment-fonctionne-l-assemblee-nationale-comprendre-en-trois-minutes_6252821_6176282.html. [Accessed 19 5 2024].
- [6] "Türkiye Büyük Millet Meclisi," [Online]. Available: <https://www.tbmm.gov.tr>.
- [7] D. W. Türkçe, "Türkiye Parlamentosu sosyal medya düzenlemesini onayladı. Retrieved from," [Online]. Available: <https://www.dw.com/tr>. [Accessed 2020].
- [8] İ. H. A. (İHA), "Sivil toplum kuruluşlarına yönelik yeni düzenlemeler," [Online]. Available: <https://www.iha.com.tr>. [Accessed 2020].
- [9] T. A. Merkezi, "Türkiye'deki hükümet ve yönetim sistemleri üzerine analizler," [Online]. Available: <https://arastirma.tbmm.gov.tr>.
- [10] İ. (A. Merkezi), "Türkiye'de başkanlık sistemi ve hükümetin performansı. Retrieved from," [Online]. Available: <https://www.iras.ir>.
- [11] A. Gunlicks, *The Länder, the Bundesrat, and the legislative process in Germany and Europe*, 2003.



- [12] G. W. Cox and M. D. McCubbins, *Legislative Leviathan*, Berkeley: University of California Press, 1993.
- [13] م. زارعی، مطالعه تطبیقی مجالس قانون گذاری، تهران: انتشارات مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۴.
- [14] "مجلس کره جنوبی", [Online]. Available: <https://korea.assembly.go.kr:447/portalEn/assm/cmtComm/cmtCommList.do?menuNo=1500096>.
- [15] [Online]. Available: http://en.npc.gov.cn.cdurl.cn/2018-03/11/c_1020529.htm.
- [16] "کنگره ملی خلق چین", [Online]. Available: https://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Organization/node_2849.htm.
- [17] *قانون اساسی کانادا*.
- [18] [Online]. Available: https://www.ourcommons.ca/procedure/ourprocedure/parliamentaryFramework/c_g_parliamentaryframework-e.html. [Accessed 1 1 2025].
- [19] [Online]. Available: https://publications.gc.ca/collections/collection_2016/parl/X9-23-2015-eng.pdf. [Accessed 1 1 2025].
- [20] [Online]. Available: <https://learn.parl.ca/understanding-comprendre/en/how-parliament-works/parliamentary-committees>, Viewed on 1/1/2025. [Accessed 1 1 2025].
- [21] [Online]. Available: https://www.ourcommons.ca/procedure/procedure-and-practice-3/ch_20_2-e.html#20-2-5. [Accessed 1 1 2025].
- [22] "قوانین مجلس عراق", [Online]. Available: <https://iq.parliament.iq/en/about>, Viewed on 15/3/2025.
- [23] [Online]. Available: http://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Organization/node_2849.htm.
- [24] [Online]. Available: <http://www.bjrd.gov.cn/>.
- [25] [Online]. Available: http://www.npc.gov.cn/zgrdw/englishnpc/Organization/node_2849.htm.
- [26] "کمیسیون های کنگره آمریکا", [Online]. Available: Cox, Gary W. and Matthew D. McCubbins. 1993. *Legislative Leviathan*. University of California Press, Berkeley..

گزیده سیاستی

الگوی تعیین عناوین و شرح وظایف کمیسیونها در هر یک از ده کشور مورد مطالعه مبتنی بر خط مشی های کلان و متناسب با سایر فرایندها و ساختارهای داخلی هر یک از پارلمان ها تنظیم شده است.



مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ ☎ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ ✉ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir